

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODEJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorálnej a spirituálnej teológie

Bc. Gabriela Pagáčová

KREŠŤANSKÁ A SOCIÁLNA ČINNOSŤ
Z POHLADU LUJZY DE MARILLAC

Diplomová práca

Vedúci práce: Doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

Študijný program: Teológia

Študijný obor: Spirituálna a kresťanská formácia dospelých

OLOMOUC 2012

Prehlasujem, že som túto diplomovú prácu vypracovala samostatne a použila som iba uvedené informačné zdroje.

V Olomouci dňa 11. 4. 2012

.....

Ďakujem doc. Dr. Michalovi Altrichterovi, Th.D. za ústretovosť a trpezlivosť, za odborné vedenie práce, cenné informácie a podnetné rady. Zároveň ďakujem všetkým, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomáhali, zvlášť mojim spolusestrám, ktoré mi boli oporou.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 LUJZA DE MARILLAC, ŽENA 17. STOROČIA	9
1.1 Zobrazenie Francúzska v 17. storočí.....	9
1.1.1 Historický pohľad na dejiny Francúzska	9
1.1.2 Náboženský vývoj udalostí so zreteľom na Francúzsko	12
1.1.3 Sociálna situácia vo Francúzsku.....	14
1.2 Životný príbeh Lujzy de Marillac	16
1.2.1 Nemanželské dieťa – veľké vzdelanie a samota.....	16
1.2.2 Manželka a matka – radosť a bolesť, tma a svetlo	18
1.2.3 Vdova – úsvit novej cesty.....	22
1.2.4 Zasvätená osoba – naplnenie zmyslu života.....	25
1.2.5 Naplnené poslanie.....	26
2 LUJZA DE MARILLAC, KREŠŤANSKY A SOCIÁLNE ČINNÁ.....	27
2.1 Začiatky kresťanskej sociálnej činnosti u Lujzy	28
2.1.1 Vincent de Paul, iniciátor kresťanskej sociálnej činnosti.....	28
2.1.2 Zrod bratstiev kresťanskej lásky.....	30
2.1.3 Lujzina organizačná činnosť v bratstvách	31
2.2 Činnosť Lujzy v Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.....	34
2.2.1 Predzvesť nového dychu, prototyp dcéry kresťanskej lásky	35
2.2.2 Vznik Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul.....	36
2.2.3 Vincentská spiritualita – mystika v činnosti.....	38
2.2.4 Formácia a vedenie sestier v službe chudobným.....	40
3 LUJZIN KREŠŤANSKY A SOCIÁLNY VKLAD V SLUŽBE CHUDOBNÝM.....	43
3.1 V škole Božej lásky pre službu lásky.....	43
3.2 V službe Cirkvi ako dcéra Cirkvi.....	46
3.3 V službe celého človeka.....	47
3.3.1 Ľudský rozmer v službe.....	48
3.3.1.1 Služba v nemocniciach	49
3.3.1.2 Služba nájdeným deťom a chudobným dievčatám	50
3.3.1.3 Služba väzňom a galejníkom	52
3.3.1.4 Služba obetiam vojen a vojakom	53

3.3.2 Duchovný rozmer v službe	54
3.4 Životný štýl služobník chudobných.....	57
3.5 Svedectvo spolupráce	57
3.6 Lujzino dedičstvo	59
ZÁVER	62
ANOTÁCIA	66
BIBLIOGRAFIA.....	70
1 Primárna literatúra.....	70
2 Sekundárna literatúra.....	72
3 Internetové pramene	76
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	77

ÚVOD

Vo svete, ani v samotnom Francúzsku, Lujza de Marillac nie je tak známa osobnosť ako Vincent de Paul, hoci svedectvo toľkých dobrých skutkov v prospech chudobných hovorí o ich úzkej spolupráci. Jej zaujímavý život bol skrytý generáciám, ba aj jej duchovným dcéram, takmer tri storočia. Dokonca i po jej kanonizácii roku 1934 sa o nej hovorilo veľmi málo.

Dôvody na toto zvláštne ticho môžu byť viaceré. Dcéry kresťanskej lásky, ktoré Lujza založila spolu s Vincentom, boli vo svete známe ako dcéry svätého Vincenta de Paul. Lujza sa nikdy neusilovala byť v popredí. Sama vo svojich spisoch uvádzala, že sa chce naučiť ostat' skrytou v Bohu a slúžiť mu bez túžby po uznaní ľudí.¹ Ďalší dôvod naznačuje, že v Spoločnosti dcér kresťanskej lásky existovala určitá zdržanlivosť voči pôvodu zakladateľky. Až úvahy Druhého vatikánskeho koncilu o ľudskej dôstojnosti, hnutie pre povýšenie ženy a vydanie jej Duchovných spisov pretrhli tajomné ticho a dali spoznať krásu osobnosti Lujzy de Marillac.

Kto by povedal o tejto žene, ktorá sa narodila v 17. storočí vo Francúzsku ako nemanželské dieťa, ktorá nezažila radostné detstvo ani dospievanie a ktorá mala chatrné zdravie sprevádzané častými migrénami a úzkosťami, že sa dokáže otvoriť Božej láske naplno a s obrovskou vitalitou pomáhať chudobným a chorým ľuďom všetkých kategórií a veku v spolupráci s Vincentom de Paul, so spolusestrami, kňazmi a zaangažovanými laikmi? Ľudským uvažovaním by sme asi ťažko dospeli k takýmto záverom. Tiež si môžeme položiť otázku, či jej formy charitatívnej pomoci dokážu niečo povedať súčasnému človekovi. Ved' existuje sociálne zabezpečenie a mnohé svetové inštitúcie zamerané na pomoc núdznym sú riadené modernou manažérskou technikou a majú profesionálne vypracované supervízie a projekty.

Ústrednou témou tejto práce je osobnosť Lujzy de Marillac a jej rôznorodá činnosť v prospech chudobných. Nakoľko sa jedná o málo známú svätú, snažím sa ponúknuť hodnoverný historický obraz tejto ženy z rôznych pohľadov, ktoré nám pomôžu lepšie pochopiť jej širokú aktívnu službu preniknutú duchovným rozmerom. Ďalej je potrebné vidieť, že Lujza nikdy nepovažovala službu chudobným za niečo, čo je vyhradené len pre osobitnú skupinu. Rozmanitosť a rozsah potrieb vyžaduje

¹ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, Tours: Reliure mame, 1983. ISBN neuvedené, A. 8, s. 714.

širokú sieť vzájomnej pomoci. Preto sa v tejto práci dotýkam aspektov spolupráce a chcem poukázať na významnú Lujzinu rolu v sieti charitatívnej lásky.

Ako som uviedla vyššie, Lujzin život, hlavne jej detstvo a mladosť, bol ukrytý i pred očami jej duchovných dcér. Až v druhej polovici 20. storočia sa medzi sestrami začalo viac písať a hovoriť o Lujze. Keďže som členkou Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, chcela som viac vedieť o Lujze de Marillac, našej spoluzakladateľke, viac ju poznať, nakoľko mi bola dosť vzdialená. Hlbším poznaním jej života ako celku som chcela pochopiť, čo ju inšpirovalo, formovalo a podnecovalo k službe Kristovi v núdzných. V slovenskej verzii máme k dispozícii iba niekoľko kníh, ktoré útržkovite hovoria o živote a duchovnosti Lujzy. Kniha Slnko prerazilo mrákavy od Klementa Poláčka ponúka veľmi stručnú životopisnú črtu svätej Lujzy de Marillac. Preto som bola nútená čerpať poväčšine z francúzskych materiálov. V práci som sa opierala hlavne o Duchovné spisy Lujzy de Marillac – *Ecrits spirituels* a o rôznorodú literatúru sestry Elisabethy Charpy a pátra Juana Corpusa Delgada, odborníkov na svätú Lujzu.

Diplomová práca je rozdelená do troch kapitol. Úvodná kapitola má za cieľ poznať kultúru a prostredie, v ktorom Lujza žila, tiež rodinu, s ktorou mala okrajové vzťahy. Ďalej dáva nahliadnuť do tabu jej detstva a mladosti, do chvíľkového šťastia v manželskom živote, do ťažkého obdobia hľadania vlastnej identity, do jednotlivých etáp duchovného a apoštolského rozvoja a nakoniec do záverečnej fázy života.

Druhá kapitola pojednáva o rôznych angažovaniach sa v službe chudobným, najskôr ako členka a vedúca bratstiev kresťanskej lásky a potom ako zakladateľka jednej z vetiev vincentskej rodiny. V tejto kapitole sa stretneme, hoci nakrátko, s osobou Vincenta de Paul, ktorý zásadne prispel k zmene života Lujzy. Jeho vplyv sa odráža v Lujzinej činnosti a formácii dcér kresťanskej lásky.

Záverečná tretia kapitola sa snaží objaviť Lujzinu inšpiráciu pri službe, poukázať na dynamiku služby z aspektu nielen telesného, ale i duchovného, vďaka čomu sa buduje celistvosť ľudskej dôstojnosti v chudobnom človeku. Bez vzájomnej spolupráce zasvätených a laikov by nebolo možné vykonať toľko dobra. Ako sa toto spojenie podarilo Lujze a k čomu nás vyzýva pre súčasnú dobu, vyjadruje záver práce.

Pri práci som sa snažila indukčnou metódou z jednotlivých opisných situácií dôjsť k všeobecným zásadám, ktoré by mohli napomôcť k budovaniu služby na

pevných základoch. Podobne ako táto práca pomohla mne, mohla by poslúžiť aj iným sestrám, ale i laikom k tomu, aby lepšie spoznali Lujzu de Marillac a prípadne sa nechali v službe ňou inšpirovať.

1 LUJZA DE MARILLAC, ŽENA 17. STOROČIA

Lujza de Marillac sa narodila v roku 1591 vo Francúzsku. Pochádzala zo šľachtického rodu, ktorý sa k nej málo priznával. Napriek všetkým životným bolestiam a zraneniam dokázala za pomoci dobrých ľudí nájsť svoje miesto a to v dobe, ktorá bola poznačená spormi o moc, vojnami, množiacimi sa nerestami u bohatých i chudobných a biedami úbohého jednoduchého ľudu.

V nasledujúcich dvoch kapitolách sa zameriame na historický kontext krajiny, v ktorej Lujza žila a na jej dôležité životné udalosti, ktorým musela čeliť ešte predtým, ako našla naplnenie zmyslu svojho života.

1.1 Zobrazenie Francúzska v 17. storočí

Francúzsko, ako aj väčšina európskych krajín v 15. a 16. storočí, sa sústredilo na upevnenie ústrednej panovníckej moci. Tým sa utváral nový typ feudálnej monarchie – absolútna monarchia. Základy francúzskeho absolutizmu sa položili už za vlády Ľudovíta XI. (1461-1483) a upevnil ich František I. (1515-1547). Celá správa krajiny sa sústredila v rukách kráľovskej rady. Vo Francúzsku nadobudol absolutizmus najdokonalejšiu klasickú formu.² V nastávajúcich častiach sa pozrieme na francúzsku krajinu z viacerých pohľadov.

1.1.1 Historický pohľad na dejiny Francúzska

V dobe, kedy sa narodila Lujza, sa o kráľovský trón usiloval Henrich Bourbonský, navarrský kráľ a najbližší čakať trónu³, nakoľko Henrich III. z rodu Valois bol zavraždený v roku 1589 a nezanechal žiadneho potomka. Henrich z Navarry dvakrát odpadol od katolíckej cirkvi a bol popredným vodcom hugenotov,⁴

² JÍLEK, T. a kol. *Dejepis pre 1. ročník gymnázia*. [Prel. Jarmila Knorrová]. 1.vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984. ISBN neuvedené, s. 199-200.

³ Henrich Bourbonský mal za ženu Margitu z Valois.

⁴ Hugenoti boli prívrženci kalvínskej viery žijúci vo Francúzsku. Hugenotské hnutie sa rozšírilo hlavne na juhu a západe Francúzska v prvej polovici 16. storočia. Patrila k nemu aj časť šľachty, napríklad Bourbonovci. Porov. Slovenská encyklopédia, [online] cit. 2011-06-17. <http://sk.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%A1_str%C3%A1nka>.

preto ho Francúzsko a Paríž podnecované katolíckou ligou⁵ odmietalo prijať ako svojho kráľa. Podmienkou bolo prestúpiť na katolícku vieru. Henrich nakoniec na ňu pristúpil a v roku 1594 sa stal francúzskym kráľom Henrichom IV. Napäté a vojnové situácie medzi katolíkmi a hugenotmi sa mu podarilo upokojiť Nantským ediktom. Svoju prvú ženu Margitu z Valois zapudil, dosiahol zrušenie svadby a z diplomatických dôvodov sa oženil s Máriou de Medici.⁶ Henrich IV. zjednotil Francúzsko a za jeho panovania nastúpilo obdobie pokoja. V roku 1610 bol zavraždený.

Keďže syn Ľudovít mal iba 9 rokov, vládla jeho matka Mária de Medici spolu s Concini, markízom z Ancru, ktorého menovala za maršala.⁷ V čase dospievania Ľudovíta sa do popredia dostával mladý biskup z Luçonu, menom Richelieu, ktorého kráľovná obdivovala.⁸ Mária de Medici oženila svojho syna s dcérou španielskeho kráľa s Annou Máriou Rakúskou.

V roku 1617 nastal v krajine prevrat. Concini, ktorý bol skutočným držiteľom moci, bol zavraždený, jeho žena obvinená z čarodejníctva a popravená, ministri boli zosadení a kráľovná bola poslaná do vyhnanstva v Blois. Vlády sa ujal mladý Ľudovít XIII. spolu s dávnymi ministrami Henricha IV.⁹ Ľudovít XIII. spočiatku nedôveroval obrátnemu Richelieu, ktorý sa už medzičasom stal kardinálom a ktorému veľmi dôverovala Mária de Medici.

Rok 1630 sa do francúzskej histórie zapísal ďalšou chaotickou udalosťou „dňom pomýlených“. Ministri, ktorí boli ráno ešte pri moci, večer už boli zosadení a politickej vlády sa ujal kardinál Richelieu, ktorý presvedčil kráľa o vernosti k nemu a ku štátu. Kráľ v ňom objavil svojho hlavného ministra a jemu zveril vládu až do

⁵ Liga vznikla v roku 1576. Tvorila ju katolícka šľachta na čele s rodom de Guise. Liga nemohla zniesť ničomný a zradný život na kráľovskom dvore. Henrich III si vyslúžil pre svoje správanie prezývku „princ sodomský“. Liga ho preto chcela zvrhnúť z trónu a ustanoviť za kráľa Henricha Guisa. Porov. MAUROIS, A. *Dějiny Francie*. [Z franc. orig. Histoire de la France prel. Miroslav Drozd (kniha I-III) a Adriena Borovičková (kniha IV-VI)]. Praha: Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-098-4, Kniha II, kap. VI, XI. s. 136.

⁶ Mária de Medici bola dcérou toskánskeho veľkvojvodu a pochádzala z bohatej florentskej dynastie de Medici. Porov. *tamtiež*, Kniha II, kap. VII, X. s. 146.

⁷ Francúzski veľmoži protestovali proti tomu, pretože Concini mal za ženu chamtivú čarodejnicu, ktorá bola kráľovninou priateľkou z detstva. Porov. *tamtiež*, Kniha III, kap. I, I. s. 159.

⁸ Porov. *tamtiež*, Kniha III, kap. I, II. s. 160.

⁹ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*. [Zo špan. orig. San Vicente de Paul prel. kolektív prekladateľov Misijnej spoločnosti]. 1. vyd. Bratislava: Charis, 2002. ISBN 80-88743-48-6, s. 127.

svojej smrti. Kardinálovým cieľom bol majestát kráľa a veľkosť kráľovstva.¹⁰ Vládol pevnou rukou. Viedol vojny. Obratne sa včlenil do končiacej sa tridsaťročnej vojny, ktorú viedli nemeckí protestanti proti cisárovi Ferdinandovi II., čím položil základy budúcej nadvlády Francúzska v Európe,¹¹ hoci pre samotných Francúzov to znamenalo nové útrapy, hlad a straty početných životov.¹² Udržiaval poriadok krajiny a zabezpečoval zahraničnú politiku až do svojej smrti. Zomrel v roku 1642 a rok po ňom aj kráľ Ľudovít XIII.

Kráľov syn Ľudovít XIV. mal iba päť rokov. Vládu nad krajinou prevzala jeho matka Anna Rakúska. Na prekvapenie všetkých za svojho prvého ministra si zvolila Richelieuovho chránenca, kardinála Giulia Mazariniho, nazývaného Mazarin.¹³

Mazarin pokračoval v šľapajach svojho predchodcu, viedol vojny so Španielskom a Rakúskom. Získaval nové územia pre Francúzsko. V samotnej krajine sa však financie nachádzali v zlom stave, rástli dane, neodvádzali sa mestám renty, vnútorné napätia vzrastali. Mazarin musel čeliť dvom parížskym povstaniam: Parlamentnej fronde¹⁴ (1648-1649) a Fronde princov¹⁵ (1649-1653). Zachránil sa útekom. Keď ľud po chaotických bojoch volal Ľudovíta XIV. späť do Paríža, vrátil sa o niekoľko mesiacov i Mazarin. Kráľ pochopil, že sa musí zaobísť bez prvého ministra, musí si získať šľachtu a musí vrátiť práva súdnym hodnostárom. Mazarina si však podržal pri sebe až do jeho smrti.¹⁶

¹⁰ Porov. MAUROIS, A. *Dějiny Francie*, Kniha III, kap. I, VI. s. 163. Richelieu túžil po absolutnej moci pre kráľa i pre seba. Ochutnal prepych moci a slávu miloval viac, ako to morálka dovoľovala. Porov. *tamtiež*, Kniha III, kap. I, XII. s. 167.

¹¹ V poslednej fáze vojny (1635-1648) sa Francúzsko dostalo na čelo protihabsburskej koalície. Vojna sa zmenila na mocenský konflikt medzi Francúzskom, Španielskom a ich spojencami o európsku hegemoniu. Náboženskú motiváciu, ktorá bola výrazná v predchádzajúcich fázach vojny, vystriedalo otvorené hlásanie rozširovania štátnych záujmov. Vestfálsky mier z roku 1648 bol kompromisom medzi bojujúcimi stranami a zvýhodnil predovšetkým Francúzsko a Švédsko. Porov. ČAPEK, Vratislav a kol. *Dejepis pre 1. ročník stredných odborných škôl*. [Prel. Ferdinand Lovásko]. 1.vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984. ISBN 67-248-84, s. 164-165.

¹² Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1992. ISBN 80-85198-39-8, s. 21.

¹³ Mazarin bol Talian. Vďaka pápežským stykom sa stal kanovníkom v Ríme bez toho, aby bol vysvätený. Pokračoval v kariére a stal sa legátom a nunciom vo Francúzsku. Richelieu v ňom videl obratného muža so znamenitými znalosťami a dôvtipom. Bol prispôsobivý. Jeho silnou stránkou bolo umenie lichotiť, podplácať a podvádzať. Mazarin používal metódy menej priamočiare ako Richelieu, no i on sledoval húževnato rovnaký zámer a Ľudovítovi XIV. predal v roku 1661 kráľovstvo silnejšie viac ako predtým. Porov. MAUROIS, A. *Dějiny Francie*, Kniha III, kap. II, II. s. 168.

¹⁴ Parlament sa cítil oprávnený chrániť nezávislosť svojich hodnostárov a požadovali tradičnú slobodu kráľovstva a kontrolu nad daňami. Keďže jeden z nich bol zatknutý, Mazarinovi nepriatelia sa vzbúrili a podnietili k boju parížsky ľud. Porov. *tamtiež*, V. s. 171.

¹⁵ Frondérski šľachtici túžili po stratených privilégiách a chceli zničiť Richelieuovo dielo. Ľud povzbudzovaný princami a parlamentom chcel vyhnáť Mazarina z kráľovstva. Porov. *tamtiež*, VI. s. 172.

¹⁶ Porov. *tamtiež*, VIII. s. 173.

1.1.2 Náboženský vývoj udalostí so zreteľom na Francúzsko

Dve veľké udalosti z 15. a 16. storočia poznačili dejiny Európy a vyvolali veľa konfliktov medzi štátmi: protestanská reforma a mocný vplyv dynastie Habsburgovcov, proti ktorému čelilo Francúzsko.

Cirkev sa nachádzala v kríze a videla riešenie v zvolaní všeobecného snemu.¹⁷ Bolo potrebné odsúdiť bludy, reformovať Cirkev, obnoviť mier medzi kresťanskými kniežatami a spoločnými silami sa brániť proti tureckej expanzii.¹⁸ Dlho očakávaný koncil, oneskorený kvôli politickým bojom, sa začal po nekonečných priet'ahoch a rôznych pokusoch v Tridente v roku 1545. Prebiehal v troch samostatných obdobiach do roku 1563.¹⁹ Francúzsko až do tretieho obdobia koncilu zaujalo voči snemu veľmi nepriaznivý postoj. Závery koncilu ukázali náboženskú hĺbku a vieroučnú silu učiteľského úradu Cirkvi. Snem však už nemohol prinavrátiť jednotu západnému kresťanstvu, lebo sa konal príliš neskoro.²⁰ Reformné dekréty koncilu napomáhali vnútornej obrode Cirkvi a postupne prenikali do života jednotlivých štátov. Vo Francúzsku boli dekréty prijaté snemom biskupov prostredníctvom pápežských legátov za pápeža Pavla V., ktorý podporil svadbu Ľudovíta XIII. s Annou Rakúskou.²¹

Hoci pápežský stolec v 17. storočí zastávali kňazi, ktorí videli tiene a nebezpečenstvá svojej doby, nemohli jednať slobodne, pretože katolícke vlády, medzi nimi i francúzski panovníci, nechceli, aby sa miešali do ich záležitostí a často im dali pocítiť ich bezmocnosť.²²

Konverziou Henricha IV. Francúzsko znova dostalo vedúce postavenie v Cirkvi, aké mávalo v stredoveku. I keď medzi kráľmi sa už nenachádzali svätí panovníci, ktorí by dávali dobrý príklad, náboženský život národa bol intenzívny.²³

¹⁷ O všeobecnom sneme, koncile hovoríme, keď ide o legálne a skutočné zvolanie reprezentantov celej Cirkvi, kde sa riešia pálčivé otázky pod vedením pápeža a spolu s ním majú najvyššiu moc v Cirkvi. Porov. DLUGOŠ, F. *Koncily katolíckej cirkvi*. Spišské Podhradie: Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka, 2005. ISBN 80-89170-13-7, s. 15.

¹⁸ Porov. *tamtiež*, s. 272.

¹⁹ Porov. *tamtiež*, s. 274.

²⁰ Porov. *tamtiež*, s. 301.

²¹ Porov. *Histoire des papes de saint Pierre à Jean-Paul II.* Zodpovedný editor Jean-Vincent Bacquart. Paris: Tallandier, 2000. ISBN 2-235-02276.6, s. 110.

²² Porov. HERTLING, Ludwig. *Dejiny katolíckej cirkvi*. [z nem. orig. Geschichte der katholischen Kirche prel. Ján Kaššovic]. Cambridge (Kanada): Priatel'ia Dobrej knihy, 1983. ISBN 0-920150-98-5, s. 316.

²³ Porov. *tamtiež*, s. 308.

Biskupi pochádzali zo šľachtických rodov alebo z vysokej buržoázie. Zastávali mnohé úlohy v oblasti duchovnej, ekonomickej, sociálnej a politickej. Väčšina z nich žila prepychovým štýlom života. Farári pochádzali z nižšej buržoázie alebo spomedzi zámožnejších vidiečanov. Dostávali benefíciá, čiže príjmy z fary. Vyberali dane od veriacich, takzvané desiatky, a sami boli oslobodení od platenia. Často sa stávalo, že farár nebol na svojej fare, ale v meste a najímal si zástupcu. Boli bohatí aj chudobní farári. Niekedy boli poznačení veľkými morálnymi chybami: obchodovanie, záhaľka, opilstvo, sexuálna neviazanosť a hlavne nevedomosť.²⁴

No v tejto dobe žili aj veľké duchovné osobnosti a svätí. Medzi nimi vynikali: cirkevný učiteľ František Saleský, ženevský biskup, slávny kazateľ Bossuet, biskup z Meaux, Vincent de Paul, zakladateľ moderných charitatívnych spolkov, Ján Eudes, vychovávateľ duchovenstva, Olier, farár v Saint Sulpice v Paríži a zakladateľ sulpiciánov, Peter Fourier, zakladateľ kongregácie Školských sestier, Františka de Chantal, spoluzakladateľka rehole sestier Navštívenia Panny Márie a medzi nimi Lujza de Marillac, spoluzakladateľka Dcéry kresťanskej lásky.²⁵ Významnou osobnosťou tohto obdobia bol kardinál Peter Berulle, asketický spisovateľ, zakladateľ a učiteľ Francúzskej duchovnej školy.²⁶ Bol politicky činný, no predovšetkým sa stal duchovným vodcom a ochrancom vnútornej reformy francúzskeho kléru. V Paríži založil Oratórium podľa vzoru svätého Filipa Neriho.²⁷

Cirkev vo Francúzsku musela čeliť jansenistickému učeniu²⁸ a bojovať s ním dve storočia. Jansenova náuka sa vo Francúzsku rýchlo šírila prostredníctvom opäta

²⁴ Porov. ROUX, M. G. *Pohľad na XVII. storočie vo Francúzsku*. Medzinárodná vincentská sesia. Paríž, 1999. Samizdat. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 4.

²⁵ Porov. HERTLING, Ludwig. *Dejiny katolíckej cirkvi*, s. 309-310.

²⁶ Náboženský prúd, ktorý v 17. storočí podstatne obnovil život viery a posvätnosť kňazského stavu. Porov. SCHINDLER, E. *Vincent de Paul – otec chudobných*. [Z nem. orig. Vinzenz von Paul – Vater der Armen. Graz, prel. Tibor Macák]. Bratislava: Charis s.r.o, 2000. ISBN 80-88743-38-9, s. 8.

²⁷ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 105.

²⁸ Jansenizmus je reformné hnutie v katolíckej cirkvi v 17. a 18. storočí medzi duchovenstvom a inteligenciou vo Francúzsku a Holandsku. Bolo inšpirované dielom holandského biskupa Jansena na základe učenia svätého Augustína. Porov. Slovník cudzích slov, [online] cit. 2011-06-17. <<http://slovník.azet.sk/slovník-cudzích-slov>>.

Kornélius Jansen bol nespokojný s jezuitskou laxnosťou a s tridentským snomom a so svojim priateľom Jánom Duvergier, opäť zo Saint Cyranu, chcel zreformovať Cirkev, obnoviť v nej pôvodnú náuku o milosti a predurčení podľa prísnych náhľadov svätého Augustína a uviesť starú ústavu a disciplínu. Svoje náhľady zhrnul v diele Augustinus, ktoré uverejnili po jeho smrti. Porov. ŠPIRKO, J. *Cirkevné dejiny*. Zv. II. Martin: Neografia, 1943. ISBN neuvedené, s. 259.

V tomto diele učil, že ľudská prirodzenosť bola dedičným hriechom úplne skazená a že Božej milosti nemožno odporovať, popiera slobodu človeka. Milosť vyžaduje od človeka úplné obrátenie, ktoré sa môže uskutočniť len skrze sebazápor. Tým sa klonil k učeniu kalvínov. Urban VIII. ho odsúdil v roku 1642. Porov. HERTLING, L. *Dejiny katolíckej cirkvi*, s. 310.

zo Saint Cyranu. Jansenisti nemysleli na odtrhnutie od Cirkvi, chceli Cirkev zreformovať, predovšetkým cez prísnosť v asketike a nábožnosti. Ich strediskom bol kláštor cisterciánok v Port Royal, ktorý viedla čnostná Angelika Arnault. Jej brat Anton, doktor Sorbony, bol duchovným vodcom hnutia. K tomuto smeru sa prikláňali i tí, ktorí nemali radi jezuitov. Vincent de Paul predvídal nebezpečné následky jansenistickej náuky a podarilo sa mu presvedčiť 88 francúzskych biskupov, aby podali sťažnosť Inocentovi X. Ten v roku 1653 odsúdil päť dogmatických téz, ktoré obsahovali Jansenovu náuku.²⁹ Boj s jansenizmom vo Francúzsku pokračoval až do 18. storočia a postupne zanikol.³⁰

1.1.3 Sociálna situácia vo Francúzsku

V 17. storočí bolo Francúzsko najľudnatejšou krajinou Európy s pohybujúcim sa počtom obyvateľov od 15 do 25 miliónov, pričom treba brať do úvahy obdobie hladu, vojen a epidémií, či moru. Z dôvodu zlej a nedostačujúcej výživy napriek vysokej pôrodnosti bola i vysoká úmrtnosť: ročne zomieralo 25 až 30 ľudí z 1000 a 2 deti z 3 sa nedožili ani jedného roku. Ľudia sa brali veľmi mladí. Priemerný vek bol veľmi nízky, u mužov 30 rokov a u žien 35 rokov.³¹

V tomto období prevládala veľká nerovnosť medzi sociálnymi vrstvami. Na vrchu pyramídy francúzskej spoločnosti stál kráľ obklopený dvorom najvyššej aristokracie. Vysokú šľachtu tvorili kniežatá kráľovskej krvi a princovia iných významných rodov. Do kasty veľmožov patrili aj guvernéri provincií, ktorí boli mocnými pánmi na svojom území. Ďalšou vrstvou bola stredná a drobná šľachta na sedemdesiatitisíc panstvách žijúca na svojich hradoch s padacími mostami a vežami. Klérus bol závislý na kráľovi práve tak, ako na Svätej stolici. Kráľ menoval biskupov. On prideloval kléru obročia.³² V tomto období vynikali i bohatí mešťania, ktorí pružne obsadzovali úrady administratívy a justície.³³ Veľké rozdiely boli i medzi roľníkom či remeselníkom a bohatým farmárom. Veľmi často bohatý mešťan mohol

²⁹ Porov. *tamtiež*, s. 310-311.

³⁰ Posledný jansenistický biskup, parížsky kardinál De Noailles, sa podriadil pred smrťou. Cisterciánky v Port Royal, postihnuté interdiktom v roku 1669, boli v roku 1707 exkomunikované a ich kláštor dala vláda zručiť. Porov. *tamtiež*, s. 311.

³¹ Porov. La société française de l'ancien régime (Francúzska spoločnosť starého režimu), [online] cit. 2011-06-17. <<http://www.mtholyoke.edu/courses/nvaget/230/cm17.html>>.

³² Obročie znamená v stredoveku dôchodok za vykonávanie nejakého cirkevného úradu. Porov. Slovník slovenského jazyka, [online] cit. 2011-06-17. <<http://slovník.azet.sk/pravopis/slovník-sj/>>

³³ Porov. MAUROIS, A. *Dějiny Francie*, Kniha II, kap. VIII, VI-XI. s. 150-153.

byť majetnejší ako chudobná šľachta na vidieku. Existovalo teda množstvo navzájom prekrývajúcich sa vrstiev. Rozdiely v majetku boli veľmi veľké.³⁴ Poslednú a najpočetnejšiu skupinu tvoril jednoduchý, nevzdelaný a chudobný ľud v mestách a na vidiekoch. Chudobní ľudia boli často obeťami zlej úrody, vojen a ako prví boli zasiahnutí epidémiami a biedou, čo spôsobovalo, že sa stali rýchlo žobrákmi. Ťažké udalosti ich nútili k vzburám a revoltám.³⁵ Stávalo sa, že tlupy žobrákov, ktorí putovali z miesta na miesto, niekedy zneužívali starosť a ošetrovanie, ktorého sa im dostávalo v mestských nemocniciach a v ktorých mali prijímať prechádzajúcich chudobných. Takíto pocestní vagabundi často pili, kliali, hrali hry a privádzali si dievčatá pochybnej povesti.³⁶

Príčiny chudoby v 17. storočí možno rozdeliť na štrukturálne a na závislé od okolností. Samotný štátny systém s jeho absurdným daňovým poriadkom kládol najťažšie bremená na ekonomicky najslabších a stal sa takto skutočným strojom na výrobu chudobných. Druhým faktorom pri vzniku biedy obyvateľstva boli vojny, ktoré neustále prebiehali a pustošili rozsiahle oblasti krajiny.³⁷ I vojny mimo krajiny boli hrozné pre obyvateľstvo kvôli prechodu vojsk najskôr smerom do boja, potom z boja. Kraje boli stále devastované a rabované armádou, ktorá nebola dostatočne platená. Násilnosti vojakov vrátane vražd a znásilnení boli nevypočítateľné a vidiečania radšej utiekli pred nimi do hôr. Občianske vojny boli tiež mimoriadne kruté. Narastal počet tulákov, ľudí schopných dovoliť si všetko, ktorí sa po súmraku stávali pánmi ulice.

Francúzsko trpelo i bežnými utrpeniami. Bolo prevažne roľnícke, podriadené klíme. Príliš studené zimy, príliš horúce letá alebo daždivé jary znamenali zničené úrody a zvýšené ceny obilia. Vznikali regionálne krízy hospodárstva a rástla nezamestnanosť na postihnutých územiach. Za takýchto podmienok počet bedárov brutálne narastal. Nemocnice boli preplnené, viacerí ležali na jednej posteli. Bolo potrebné ošetrovať chorých po domoch, živiť ich, starať sa zvlášť o budúce matky

³⁴ Porov. BREJON DE LAVERGNEE, M. Dejiny Spoločnosti. Začiatky a vývoj. *Ozveny Spoločnosti*, 2011, č. 3. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. s. 269.

³⁵ Porov. La société française de l'ancien régime (Francúzska spoločnosť starého režimu), [online] cit. 2011-06-17. <<http://www.mtholyoke.edu/courses/nvagat/230/cm17.html>>.

³⁶ Porov. BREJON DE LAVERGNEE, M. Dejiny Spoločnosti. Začiatky a vývoj. OS, 2011, č. 3, s. 270.

³⁷ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent*, s. 257-258.

a o dojčatá. Lekárstvo bolo veľmi jednoduché. Úraz, choroba, tehotenstvo a staroba boli zdrojmi oslabenia, dokonca biedy.³⁸

1.2 Životný príbeh Lujzy de Marillac

Lujza pochádzala z rodiny, ktorá patrila k najvyšším spoločenským vrstvám vo Francúzsku. Rodina de Marillac mala pôvod v hornom Auvergne a pýšila sa rodokmeňom, ktorý siahal do 13. storočia. Na začiatku 17. storočia reprezentovali túto rodinu hlavne traja bratia z dvoch manželstiev Viliama de Marillaca. Michal bol kráľovským kancelárom, ministrom spravodlivosti a roku 1626 sa stal strážcom kráľovskej pečate. Ján Ľudovít bol grófom a vojenským maršalom. Boli to Lujzini strýkovia. Otcom Lujzy bol ich starší brat Ľudovít, ktorý nebol taký talentovaný ako jeho dvaja bratia a dotiahol to iba do hodnosti kapitána kráľovskej stráže.³⁹

1.2.1 Nemanželské dieťa – veľké vzdelanie a samota

Lujza sa narodila 12. augusta 1591 v období medzi dvoma manželstvami otca Ľudovíta.⁴⁰ O jej matke sa nič nevie. Lujzin krstný list nebolo možné nájsť, nakoľko mnoho matrik v 17. storočí zmizlo. V tom čase Paríž obliehali vojenské oddiely budúceho kráľa Henricha IV. Obliehanie Paríža malo za následok veľký hlad pre všetkých obyvateľov a je pravdepodobné, že jej matka žila v Paríži a počas tehotenstva trpela rozličným nedostatkom. Tým možno vysvetliť aj krehký zdravotný stav Lujzy a jej časté záchvaty migrény.⁴¹ Otec ju tri dni po narodení vybavil venom, ale toto nemohlo nahradiť rodičovskú lásku.⁴² Hoci ju mal úprimne rád, dvere rodinného krbu boli pre ňu zatvorené. Lujza si neskôr do svojich poznámok zapísala:

³⁸ Porov. BREJON DE LAVERGNEE, M. Dejiny Spoločnosti. Začiatky a vývoj. OS, 2011, č. 3, s. 271-274.

³⁹ Porov. *tamtiež*, s. 174.

⁴⁰ Vo všetkých dejinných epochách šľachtici mávali sentimentálne „dobrodružstvá“ so ženami a dievčatami nižších spoločenských vrstiev. Keď sa im potom narodilo dieťa, otec sa mohol k nemu priznať, ale v nijakom prípade nebolo dovolené, aby vstúpilo do jeho rodiny. Osud dieťaťa závisel od postoja otca, či ho uzná za svoje, alebo odmietne. Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 27.

⁴¹ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées. Louise de Marillac* (ďalej len *Contre vents et marées*). Paris: Hallépée, 1988. ISBN neuvedené, s. 1-2.

⁴² Notársky zápis z 15. augusta 1591 prezrádza, že otec pri narodení Lujze daroval 100 libier renty, niekoľko pozemkov a trojizbový byt vo Ferrières. Porov. Soeur VINCENT, *Louise de Marillac ou la Passion du Pauvre hier et aujourd'hui*. Paris: E. Berrar, 1974. Editions S.O.S., ISBN 02-7185-0781-0, s. 12.

„Boh mi dal poznať, že podľa jeho svätej vôle mám ísť k nemu cestou kríža. Ved' od raného detstva mi dával neustále príležitosť trpieť“.⁴³

Rané detstvo strávila v slávnom kláštore dominikánok v Poissy.⁴⁴ Medzi rehoľníčkami bola i jedna z Lujziných tiet, ktorá sa volala ako ona. Bola výbornou humanistkou, ovládala latinský a grécky jazyk, písala nábožné diela a prekladala duchovné knihy do čistej klasickej francúzštiny. Svoju neter učila čítať, písať, zasväcovala ju do latinčiny, filozofie a učila ju maľovať. Okrem vzdelania sa tu Lujza naučila poznať Ježiša Krista, milovať ho, modliť sa k nemu a slúžiť mu v chudobných.⁴⁵

Otec Ľudovít sa v roku 1595 znovu oženil s vdovou Antóniou Le Camus, ktorá mala štyri deti. S ňou mal dcéru Inocenciu. Manželstvo nebolo šťastné. Vznikali rôzne nedorozumenia, čo viedlo až k súdnym sporom.⁴⁶ V roku 1604 dva dni pred svojou smrťou napísal testament, v ktorom sa okrem darovaného peňažného a hmotného majetku pre Lujzu zmienil, že ona „bola jeho najväčším potešením na svete a že bol presvedčený, že mu ju Boh dal pre duchovnú útechu v jeho životných ťažkostiach“.⁴⁷

Po otcovej smrti Lujza cítila veľkú osamelosť. Mala trinásť rokov. Jej poručníkom bol strýko Michal de Marillac. Lujza musela opustiť kláštor. Bola umiestnená u istej pani v internáte v Paríži, ktorý bol niečo ako krajčírska dielňa spojený s penzionátom. „Zverili ju šikovnej a čnostnej učiteľke, aby ju naučila prácam, ktoré bude vo svojom postavení potrebovať“.⁴⁸ Lujza vnímala veľký rozdiel a po prvý raz skutočne poznala chudobu. Naučila sa variť, upratovať, šiť a konať

⁴³ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 29, s. 707.

⁴⁴ Kláštor v Poissy bol založený francúzskym kráľom sv. Ľudovítom IX. Prijímal niekoľko dievčat zo šľachtického rodu. V ňom mali dostať výchovu, ktorá zodpovedala ich postaveniu v spoločnosti. Keďže Lujza patrila do jednej z najvznešenejších rodín Francúzska, otec sa jej snažil dať primeranú vzdelanosť. Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 2.

⁴⁵ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 174.

⁴⁶ Porov. BREJON DE LAVERGNEE, M. *Histoire des Filles de la Charité*. Paris: Fayard, 2011. ISBN 978-2-213-66257-2, s. 69.

⁴⁷ Porov. GOBILLON. *La vie de la vénérable Louise de Marillac, veuve de M. le Gras. Fondatrice et première Supérieure de la Compagnie des Filles de la Charité Servantes des Pauvres malades* (ďalej len *La vie de la vénérable Louise de Marillac*). Paris: De Hansy, 1769. Archív generálneho domu Dcéry kresťanskej lásky v Paríži. ISBN neuvedené, s. 8.

⁴⁸ *Tamtiež*, s. 6. V tejto súvislosti niektorí doboví životopisci sa domnievajú, že táto „chudobná slečna“ mohla byť práve Lujzina matka. Ľudovít de Marillac, pravdepodobne po smrti svojej prvej manželky mal intímne vzťahy s neznámym chudobným dievčaťom, ktoré si pre svoj šľachtický pôvod nemohol vziať. Dieťa si ponechal a pre matku zakúpil byt, v ktorom by bola mohla poskytnúť útulok aj iným dievčatám. Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 32.

všetky potrebné domáce práce.⁴⁹ Na zlepšenie finančnej situácie domu navrhla, aby sa dali do domácej výroby čipiek, ktoré v tom čase boli veľmi zaužívané nielen u žien, ale aj u mužov.⁵⁰ Boh ju postupne pripravoval na jej budúce poslanie i ako vychovávateľky sestier.

V roku 1610 Lujza dovŕšila 19 rokov a stala sa plnoletou. Bolo sa treba rozhodnúť, ako ďalej. Lujza už dávnejšie pociťovala túžbu vstúpiť do kláštora. Niektorí jej príbuzní zasvätili svoj život Bohu. Už v roku 1606 bola svedkom, ako kapucínky – Dcéry Umučenia boli slávnostne uvedené do kláštora na Ulici svätého Honoráta v Paríži. Často sa chodievala modliť do ich kaplnky a zaumienila si, že sa obetuje Bohu takýmto životom v prísnom kláštore.⁵¹ Keď dosiahla oficiálny vek dospelosti, rozhodla sa k nim vstúpiť. Odpoveď provinciálneho predstaveného, ktorému predložila svoju prosbu, bola jasná a rázna. Predpokladal, že jej chatrné zdravie nebude môcť znášať prísnosť požadovanú pravidlami a zamietol jej žiadosť. Rozhovor zakončil slovami: „*Boh má s vami iné úmysly*“.⁵² No v tejto dobe bolo treba priniesť i bohaté veno, aby mohla vstúpiť do kláštora. Je teda otázne, z akého skutočného dôvodu bol Lujze odmietnutý vstup. Pre Lujzu to bola nová bolesť. Mala dojem, že sa spreneverila svojmu sľubu. Našťastie posledná veta predstaveného sa hlboko vryla do Lujzinho srdca.⁵³

Strýko Michal ju poslal bývať k tete Valencii⁵⁴ a tam sa venovala bratrancom a sesterniciam. Zatiaľ rodina de Marillac hľadala mladej Lujze ženícha. Voľba padla na Antona Le Gras, malého úradníka na dvore kráľovnej Márie de Medici.⁵⁵

1.2.2 Manželka a matka – radosť a bolesť, tma a svetlo

6. februára 1613 v kostole svätého Gerváza 22-ročná Lujza povedala svoje áno Antonovi Le Gras, ktorý pochádzal z meštiackej rodiny a mal 32 rokov. Na obrade boli prítomní obaja strýkovia i jej teta Valencia. Úradne však nie ako príbuzní, len

⁴⁹ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 3.

⁵⁰ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 33.

⁵¹ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 3-4.

⁵² GOBILLON. *La vie de la vénérable Louise de Marillac*, s. 9.

⁵³ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 4.

⁵⁴ Valencia bola nevlastná sestra Michala de Marillac a manželkou správcu financií kráľovnej Márie de Medici, Oktaviána Doni d' Attichy. Mala prístup na kráľovský dvor a tam poznala viacerých mladých mužov, ktorí by boli mohli prísť do úvahy pre manželstvo s Lujzou. Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 39.

⁵⁵ Porov. *tamtiež*.

ako priatelia.⁵⁶ Rodina Le Gras sa mala v tom čase finančne dobre. Práve v tých rokoch reštaurovala veľký zámok, ktorý sčasti patril aj Antonovi a kde sa mladá rodinka na čas ubytovala. Hoci Lujzu od sobáša oslovovali už len mademoiselle – slečna a nie madame – pani, pretože zostúpila na nižší hierarchický stupeň, konečne našla vlastný domov.⁵⁷

Lujza, už slečna Le Gras, podobne ako všetky ženy parížskej spoločnosti, sa stretávala s mladými ženami, ktorých manželia boli zamestnaní na kráľovskom dvore a pozývala ich sebe. Zúčastňovala sa verne na duchovnom i kultúrnom živote svojej doby. Čítala spisy ženevského biskupa Františka Saleského, nechala sa ovplyvniť spiritualitou Petra de Berulle, čítala Bibliu vo francúzskom preklade, na čo Lujze a jej manželovi dal dovolenie duchovný vodca biskup z Belley Ján Peter Camus. Spolu s Antonom meditovala o Božom slove a spoločne sa modlili.⁵⁸ Vo voľnom čase preukazovala rozličné služby chudobným, ako o tom svedčí istá žena, ktorá slúžila v rodine Le Gras: „*V mladosti bola veľmi zbožná a oddane slúžila chudobným. Nosievala im sladkosti a zaváraniny, koláče a iné dobroty; česala ich, čistila od svrabu a hmyzu, mŕtvych pripravovala k pochovaniu*“.⁵⁹ Z jej ďalšieho svedectva sa dozvedáme, že Lujza v osobnom duchovnom živote viedla veľmi prísny život: „*Pri stole často predstierala, že je, no nejedla. V noci vstávala, len čo pán zaspal, aby sa uchýlila do svojej izbičky. Nosievala kajúcu košeľu a umŕtvovala sa. Aj keď pršalo, či mrzlo, odchádzala zo spoločenstva a šla na vršok, aby ulavila nejakému bedárovi, ktorý sa triasol od zimy*“.⁶⁰

Koncom toho istého roku, v ktorom Lujza a Anton uzavreli manželstvo, Boh obdaril mladý pár dieťaťom. Lujza sa stala matkou. Rodičia žasli nad malým Michalom, zahŕňali ho pozornou láskavosťou. Časom však spozorovali jeho oneskorený vývoj v porovnaní s inými deťmi. To vnášalo smútok do ich rodiny.⁶¹ Bolestne na nich zapôsobila aj smrť najbližších. Najskôr zomrel manžel tety Valencie, ktorá ostala sama so siedmimi deťmi. O tri roky na to zomrela aj Valencia.

⁵⁶ Porov. *tamtiež*, s. 40-41. Notársky doklad zo 4. februára 1613 o uzavretí manželstva sa zachoval v archíve farnosti. V ňom je jasne udané, že Lujza je nemanželským dieťaťom Ľudovíta de Marillac, o matke niet zmienky a jej strýkovia a tety sú oficiálne nazvaní „priatelia“ budúcej nevesty. Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 5; Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 42.

⁵⁷ Porov. *tamtiež*.

⁵⁸ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 6.

⁵⁹ CHARPY, E. *La Compagnie des Filles de la Charité aux origines, Documents* (ďalej len *Documents*). Tours, 1989. ISBN neuvedené, č. 809, s. 930.

⁶⁰ *Tamtiež*.

⁶¹ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 6-7.

Po právnej stránke deti boli zverené strýkovi Michalovi, ale všetky denné starosti o ne čakali na Lujzu. Spolu s manželom sa starali a viedli celú správu majetku d'Attichy.⁶² Anton venoval mnoho času správe tohto majetku, použil aj značnú časť svojich príjmov na jeho zabezpečenie a udržanie. Najstaršie deti rodiny d'Attichy však neboli spokojné a písali im urážlivé listy. Lujza sa obrátila na strýka Michala, ktorý ju povzbudil k trpezlivosti. Lujza zakusovala ďalšiu bolesť, a tou bola nevďačnosť.⁶³ Vnútoraná situácia Francúzska sa začala meniť, pretože vlády sa ujal Ľudovít XIII., ktorý si nerozumel so svojou matkou a vykázal ju z krajiny. Následky osudu kráľovnej niesli prirodzene aj všetci tí, čo požívali jej priazeň a medzi nimi aj Anton Le Gras. To podlomilo jeho zdravie.⁶⁴

Pre Lujzu tieto narastajúce bolesti začali otvárať staré rany. Bola vysilená nielen starosťami o duševne pomalého syna, chorého manžela, ale tiež mnohými kajúcimi zbožnými cvičeniami. Nastalo dlhé obdobie úzkosti a temna. Hľadala pomoc u svojho strýka Michala. Jeho rady však sťažovali Lujzinu situáciu, pretože vo svojich listoch ju povzbudzoval k pokore a vypestovaniu citlivého svedomia. Povedomie viny bolo až príliš zakorenené v Lujzinej mysli.⁶⁵ Do Paríža prichádzal ženevský biskup František Saleský, ktorý svojimi prednáškami, radami a vedením pomohol utíšiť jej vnútorný nepokoj na nejaký čas.⁶⁶ Tiež biskup z Belley Ján Peter Camus, ktorý bol dôverným priateľom Františka Saleského a ktorý ju duchovne sprevádzal už od roku 1614, sa snažil vnieť svetlo do jej duše.⁶⁷ V najťažších rokoch choroby jej manžela napísal Lujze list plný láskavosti a pozornosti: „*Tento milovaný*

⁶² Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 45.

⁶³ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 7.

⁶⁴ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 46.

⁶⁵ Porov. *tamtiež*, s. 48.

⁶⁶ František Saleský vo svojom učení o duchovnom živote mal dosť odlišný smer oproti francúzskej duchovnej škole – abstraktnej škole, ktorej predstaviteľom bol kardinál Peter Berulle. Chcel, aby kresťanská dokonalosť vstúpila do všetkých životných stavov. Človek sa teda môže stať „nábožným“ tam, kde sa nachádza. Hlavná duchovná intuícia Františka Saleského bola, že Boh je láska. Celý duchovný život spočíva na stálom vzťahu medzi Bohom a človekom. Svätý ženevský biskup tak rozvíjal chápanie veľmi vyrovnanej kresťanskej mystiky zameranej na láske k blížnemu s optimistickou víziou prirodzených možností ľudskej bytosti. Porov. DELGADO, C.J. *Duchovná cesta Lujzy de Marillac. Smernice, ktoré prijala od osôb, ktoré jej Boh poslal do cesty* (ďalej len *Duchovná cesta Lujzy de Marillac*). Seminár, Paríž, 2011. Samizdat. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 5.

⁶⁷ Ján Peter Camus bol synovec Antónie le Camus, druhej manželky Lujzinho otca. Mal príležitosť stretávať sa s Lujzou a keďže ich spájali rodinnejšie väzky, správal sa k nej viac priateľsky. Porov. CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*. Paris: Téqui, 1988. Edition Aubier. ISBN 2-85244-872-6, s. 42-43. Býval často v Paríži, pretože bol mimoriadnym kazateľom od roku 1613-1623. Duchovne bol mimoriadne vzdelaný. V prvej etape jeho myšlienok nachádzame sklon k abstraktnej škole, neskôr do svojich smerníc včleňuje aj prvky, ktoré pozývajú k umiernenosti, žiadajú blahosklonný pohľad na stvorenia, radosť v pokoji. Porov. DELGADO, C.J. *Duchovná cesta Lujzy de Marillac*, s. 2.

*manžel chce zomrieť a slabý Otec, ktorý Vám píše, nepôjde túto zimu do Paríža... Ó, Ježišu! Priateľ našich duší, zachovaj moju drahú dcéru, požehnávaj ju svojou láskavou rukou, ako aj jej manžela, jej dieťa a jej domov. Vylej svoju útechu na túto drahú dušu, ktorú si vážim tak, ako to len Ty vieš, Spasiteľ môj“!*⁶⁸

Zdravotný stav Antona sa stále zhoršoval. Anton veľmi ťažko znášal svoju chorobu a často býval podráždený. Hoci i ona sama bola podráždená a zatrpknutá, svedomito sa o neho starala.⁶⁹ V jej mysli sa začala udomáčňovať myšlienka, že Antonova choroba je Božím trestom preto, lebo nedodrжала svoj sľub stať sa rehoľníčkou. Jej pochybnosti zašli tak ďaleko, že chcela opustiť manžela i syna a vstúpiť do kláštora.⁷⁰ Cítila sa opustená Bohom, pochybovala o sebe samej, o nesmrteľnosti duše, o samej existencii Boha. Prechádzala temným a beznádejným ateizmom. Všetky ťažkosti z detstva a mladosti sa nahromadili do jedného osudového bodu, z ktorého nenachádzala východisko.⁷¹ Zameraná len na seba, uvažovala o zavrnutí a vlastnej biede. „*Na sviatok svätého Tomáša som bola celý deň veľmi sklúčená z pocitu vlastného zavrnutia, v ktorom som sa videla ako stoka pýchy, žriedlo sebalásky, opustená, ba celkom sklesnutá. Opustenosť od Boha som si zaslúžila za svoje nevernosti.... Nasledujúci utorok som ešte stále prežívala toto vnútorné trápenie, stále som cítila, že sa na mne uskutočňuje Božia spravodlivosť. Predsa však som si uvedomila, že sväté prijímanie a všetky milosti, ktoré mi Boh udelil, sú prejavom jeho dobroty. Potom som rozjímal o Božom pokoji prevyšujúcom všetko očakávanie a cítila som sa spokojnejšia“.*⁷² Na sviatok svätej Moniky 4. mája 1623 urobila sľub, že keď manžel zomrie, ostane vdovou. Myslela si, že týmto aktom nájde pokoj, ale nenašla. Na sviatok Nanebovstúpenia Pána bola veľmi sklúčená. Chcela opustiť manžela; obávala sa, či si nájde nového spovedníka, ak súčasného stratí na dlhý čas; pochybovala o nesmrteľnosti duše. Tento boj trval do nedele 4. júna 1623.⁷³

V kostole svätého Mikuláša des Champs zažila mimoriadne pôsobenie Ducha Svätého: „*V deň Turíc, počas svätej omše alebo rozjímania v kostole, ma zrazu preniklo svetlo a v mojom duchu sa vyjasnili všetky pochybnosti. Porozumela som, že*

⁶⁸ CHARPY, E. *Documents*, č. 834, s. 982.

⁶⁹ Porov. GOBILLON. *La vie de la vénérable Louise de Marillac*, s. 20.

⁷⁰ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 49.

⁷¹ Porov. CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*, s. 46.

⁷² DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A.13, s. 689.

⁷³ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 8.

mám ostať pri svojom manželovi a že príde čas, kedy budem môcť zložiť sľuby chudoby, čistoty a poslušnosti... Bola som upozornená, že mám byť spokojná ohľadom duchovného vodcu. Boh mi ho dá sám... Tretieho trápenia som bola zbavená uistením, že ma Boh poučuje o všetkom a keď to robí Boh, nemám pochybovať“.⁷⁴

Lujza si toto túrične svetlo prepísala na papier, poskladala ho veľmi pozorne a nosila vo svojom vrecku. Často ho čítavala, zvlášť v ťažkých chvíľach alebo keď si nebola istá, čo Boh od nej žiada. Hlboký pokoj v srdci Lujzy pomáhal Antonovi na jeho poslednej ceste. Časté krvácanie ho vyčerpávalo, nespával značnú časť noci. Lujza ho zahŕňala pozornosťou a láskyplnou starostlivosťou. 21. decembra v noci zomrel.⁷⁵

Lujza opísala Antonovu smrť svojmu bratrancovi, otcovi Hilarionovi Rebour: *„Bola som s ním sama. Pomáhala som mu pri tomto dôležitom prechode. Duchovne bol celkom svieži. Jeho duch sa až do posledného dychu zaoberal Bohom. Stále mi opakoval: ‚Pros Boha za mňa, ja už viac nemôžem‘. Tieto jeho slová ostanú navždy vryté do môjho srdca“.*⁷⁶

1.2.3 Vdova – úsvit novej cesty

Koncom roku 1625 sa Lujza ocitla znovu sama so svojím 12-ročným synom. Pri pohľade na Michala, zbaveného otcovskej lásky, opäť prežívala bolesť, ktorú cítila, keď zomrel jej otec. Mala práve toľko rokov. Snažila sa ho zahrnúť mimoriadnou materskou láskou, ktorou ho však viac pestovala ako vychovávala. Michal bol nestály, bez energie a záujmu o prácu. Matka túžila, aby sa stal kňazom.⁷⁷ Zakrátko po otcovej smrti Michal vstúpil do seminára pri farnosti Svätého Mikuláša du Chardonnet. Zdalo sa, že sa mu páči kňazský stav. Toto riešenie však nebolo konečné.⁷⁸

Ako vdova tej doby využívala čas na udržanie domácnosti, prijímanie návštev, modlitbu a tiež sa venovala umeniu, ktorému sa naučila v detstve. Maľovala obrazy a akvarely s náboženskou tematikou.⁷⁹

⁷⁴ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 2, s. 3.

⁷⁵ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 9.

⁷⁶ GOBILLON. *La vie de la vénérable Louise de Marillac*, s. 22.

⁷⁷ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 10.

⁷⁸ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 197.

⁷⁹ Z tohto obdobia pravdepodobne pochádza i veľký nástenný obraz „Pán milosrdnej lásky“. Obraz predstavuje Krista s prebodnutými rukami a nohami a so žiariacim srdcom na hrudi. Nakoľko v Lujziných listoch a slovách nenájdeme zmienku o úcte k Božskému Ježišovmu srdcu, nemožno tento obraz pokladať za zobrazenie takejto zbožnosti. Lujza cez ožiarenú priehľadnosť Ježišovho srdca

Do tohto obdobia vstúpil Vincent de Paul, ktorého Božia prozreteľnosť určila v turíčnom svetle za Lujzinho duchovného vodcu.⁸⁰ Prvé stretnutie Vincenta s Lujzou sprostredkoval pravdepodobne biskup Camus. Vincent, dobrý znalec spirituality svojej doby, povzbudzoval Lujzu, aby spoznávala Božiu prozreteľnosť, jeho prítomnosť a pôsobenie v dejinách, a následne, aby žila v dôvere a radošti.⁸¹

Lujza sa presťahovala do farnosti Svätého Mikuláša du Chardonnet, neďaleko kolégia Dobrých dietok, kde býval Vincent a kde začal študovať jej syn Michal.⁸² Počas troch rokov od smrti Antona le Gras Vincent udržiaval Lujzu v akomsi druhu posvätnej záhaľky, ktorú ona vyplňala nespočetnými nábožnými praktikami.⁸³ Postupne však začal preberať vedenie tohto jej neobyčajne prísneho duchovného života. Lujza sa musela oslobodiť od určitých foriem nábožnosti, ktoré s ohľadom na jej prehnanú malichernosť a sklon k škrupuliam neboli pomocou, ale skôr prekážkou na ceste k dokonalosti. Vincent ju nenásilne usmerňoval k láske k Bohu: „*Ak ide o 33 strelných modlitieb k svätému človečenstvu Krista alebo o iné modlitby, netrápte sa, keď ich nevykonáte. Boh je láska a chce, aby sme šli k nemu prostredníctvom lásky. Preto si nemyslite, že musíte vykonať všetky tie vznešené praktiky. Páči sa mi vaša mariánska zbožnosť, ale len keď zachováte mieru*“.⁸⁴ Zároveň zamestnal Lujzu intenzívnym praktizovaním kresťanskej lásky. Spočiatku ju nepriamo zapájal do činnosti bratstiev kresťanskej lásky. Spolu s inými paniami z Vincentovho okruhu Lujza posielala z Paríža do dedín na charitatívnu činnosť plátno, košeľe, peniaze, potraviny.⁸⁵ Vincent objavil v nej dobrú spolupracovníčku a keď uznal, že dostatočne

chcela vyjadriť Kristovu lásku voči všetkým ľuďom. Porov. CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*, s. 57. Obraz je umiestnený v Generálnom dome Dcéry kresťanskej lásky v Paríži.

⁸⁰ „*Bola som upozornená, že mám byť spokojná ohľadom duchovného vodcu. Boh mi ho dá sám. Aj mi ho vtedy ukázal. Myslím, že som cítila nechúť prijať ho, no súhlasila som. Zdá sa mi, že to bolo preto, že zmena nemala nastať hneď*“.
DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 2, s. 3.

⁸¹ Porov. DELGADO, C.J. *Duchovná cesta Lujzy de Marillac*, s. 6.

⁸² Porov. *tamtiež*.

⁸³ Lujzine pravidlá každý deň predpokladali dve hodiny rozjímavej modlitby, modlitbu malého oficína k Panne Márii, omšu, návštevu Najsvätejšej sviatosti, duchovné čítanie, ruženec, spytovanie svedomia. Každú hodinu aspoň štyri úkony viery v Božiu prítomnosť, sprevádzané strelnými modlitbami. Každý týždeň čítanie vlastných poznámok z roku 1623. V prvú sobotu každého mesiaca obnovenie sľubov a všetkých ostatných predsavzatí. Štyrikrát v týždni sväté prijímanie spojené so špeciálnym umŕtvovaním. Pôst každý piatok, v celom adventnom a pôstnom období. Tri razy v týždni bičovanie, drsné kajúčne rúcho po celý deň v piatok a ráno v deň sv. prijímania. Každý rok dva týždne exercícií. Porov. DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 1, s. 687-690.

⁸⁴ COSTE, P. *Saint Vincent de Paul, Correspondance I* (ďalej len *Correspondance I*). Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1920. ISBN neuvedené, zv. I, s. 86.

⁸⁵ Porov. COSTE P. *Correspondance I*, zv. I, s. 31-33, 39-40.

dozrela, posielal ju konať návštevy – vizitácie bratstiev kresťanskej lásky. Jej prvá cesta smerovala v roku 1629 do Montmirail a za ňou množstvo ďalších.⁸⁶

Medzitým Michal študoval v malom seminári Svätého Mikuláša du Chardonnet, ktorý riadil prísny pán Bourdoise. Ako štrnásťročný si obliekol prvýkrát reverendu, ale zakrátko sa sťažoval na život v tomto výchovnom a školskom zariadení. Nič ho už nebavilo, ani štúdium, ani modlitba. Lujza chcela vidieť svojho syna šťastného a preto veľmi trpela. Prešiel do kolégia, ktoré spravovali jezuiti, a zdalo sa, že tu bol spokojný. Ako dvadsaťročný prežíval veľké napätie a váhal, či sa má stať kňazom. Po duchovných cvičeniach sa horlivo pustil do štúdia filozofie a teológie, ale po určitom čase znovu váhal. Matke vďačil za veľa a vedel, že by bola šťastná, keby sa stal kňazom, ale už nevedel kontrolovať to, čo cítil. Počas jedného dosť ostrého rozhovoru Michal oznámil matke svoje rozhodnutie, že sa zrieka kňazstva.⁸⁷ Na hlbokú Lujzinu ranu múdro zareagoval Vincent: „...*Nechajte, nech ho vedie Boh. On mu je viac otcom, ako ste mu vy matkou a má ho radšej ako vy. Prenehajte mu vedenie. Ak si to praje, povolá ho inokedy alebo mu dá zamestnanie, ktoré je vhodné k jeho spáse*“.⁸⁸

Popri ťažkostiach so synom Lujza horlivo plnila všetky zverené úlohy. V dobročinných spolkoch dám kresťanskej lásky vznikali problémy. Pomoc chudobným bola niekedy u dám kresťanskej lásky obmedzená vzhľadom na ich aristokratické postavenie. Na vykonávanie potrebných služieb núdnym mnohé dámy posielali svoje slúžky, z ktorých niektoré nemali pozitívny vzťah ku chudobným. Neprišli predsa slúžiť chudobným, ale šľachtickej. Nedorozumenia narastali a sťažovali činnosť. Riešenie ukázala jednoduchá mladá dedinčanka, ktorá sa jedného dňa na začiatku roku 1630 stretla s Vincentom počas misií. Keď sa dozvedela, že v Paríži jestvuje charitatívne bratstvo pre chudobných chorých, túžila tam pracovať. Zanechala vyučovanie dievčat na dedinách a odišla do Paríža, aby tam slúžila chudobným chorým. Jej príklad priťahoval iné dievčatá.⁸⁹ Bolo potrebné zoskupiť a formovať tieto dievčatá, plné dobrej vôle a ochoty slúžiť chudobným.

⁸⁶ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 199-200.

⁸⁷ Porov. *Materstvo svätej Lujzy de Marillac*. Formačné dni pre dcéry kresťanskej lásky, Nitra, 2009. Samizdat. Pre súkromnú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky, s. 1-3.

⁸⁸ CHARPY, E. *Documents*, č. 834, s. 982.

⁸⁹ Porov. *Konferencie sv. Vincenta z Pauly pre Dcéry kresťanskej lásky* (ďalej len *Konferencie sv. Vincenta*), [Preklad z francúzskej pôvodiny vdp. Petra Costa, kňaza Misiijnej Spoločnosti sv. Vincenta]. 1. zväzok. Ladce: knihtačiareň Spoločnosti DKL, 1941. ISBN neuvedené, s. 59.

1.2.4 Zasvätená osoba – naplnenie zmyslu života

V roku 1633 sa splnila Lujzina dávna túžba a ďalší bod turíčneho svetla: „*Príde čas, kedy budem môcť zložiť služby chudoby, čistoty a poslušnosti a že budem v malej komunite, kde viaceré urobia podobne. Pochopila som, že to bude na nejakom mieste určenom pre službu bližným, ale nemohla som porozumieť, ako sa to stane, lebo odtiaľ bolo možné odchádzať a prichádzať späť*“.⁹⁰ Po vykonaní niekoľkodňových duchovných cvičení pod vedením Vincenta 29. novembra 1633 prijala do svojho bytu prvých päť dievčat, aby ich pripravila na nové povolanie pre službu chudobným. Tak vznikla Spoločnosť dcér kresťanskej lásky.⁹¹

Lujza pod vedením a v spolupráci s Vincentom dokázala formovať sestry, zakladať nové komunity, spolupracovať s ostatnými zaangažovanými laikmi a kňazmi v službe chudobným a odvážne, trpezlivo a vytrvalo viesť Spoločnosť dcér kresťanskej lásky cez všetky úskalia a očisťovania až do svojej smrti.

Syn Michal spôsobil matke ešte niekoľko bolestí predtým, ako sa stabilizoval. V rokoch 1643 - 1644 sa stal nečinným bez konkrétneho cieľa, stretával sa s inými mladými ľahotikármi a napokon odišiel žiť na vidiek s jedným dievčaťom. Lujza ho hľadala šesť mesiacov. Po urovnaní situácie Michal začal pracovať ako richtár na panstve v opátstve Svätého Lazára. Lujze sa podarilo za pomoci Vincenta a niektorých dám kresťanskej lásky nájsť mu vhodnú ženu, s ktorou sa oženil. Po roku sa im narodilo dievčatko. Lujza bola spokojná a mala veľkú radosť z malej Lujzy Renée.⁹²

Lujza popri svojej rozsiahlej činnosti, ktorú vykonávala, neoplývala zdravím. Už v mladom veku bola mimoriadne citlivá na zimu. Vietor jej spôsoboval trvalé a priamo neznesiteľné bolenie hlavy. Chránila sa pred ním závojom, aké vtedy nosili ženy jej spoločenskej triedy. Hoci sa nechcela odlišovať od svojich duchovných dcér, musela ho nosiť. V poslednom desaťročí života trpela na chorobu žalúdka. Okrem bolestí jej zápal spôsoboval častú a nečakanú horúčku. Často preto musela odpočívať.⁹³ O tom, ako vyzerala, sa dozvedáme z jedného Vincentovho listu z roku 1647, ktorý napísal svojmu spolubratovi: „*Osobne pokladám slečnu le Gras za týchto desať rokov ako za mŕtvu. Keď sa objaví, zdá sa, že vyšla z hrobu, natoľko je jej telo*

⁹⁰ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 2, s. 3.

⁹¹ Porov. SCHINDLER, E. *Vincent de Paul – otec chudobných*, s. 24-25.

⁹² Porov. *Materstvo svätej Lujzy de Marillac*, s. 4-8.

⁹³ POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 127-128.

*slabé a tvár bledá. Len sám Boh vie, kde berie svoju fyzickú silu... Keby jej poslušnosť neukladala, aby nepodnikala cesty, ihneď by sa ponáhľala navštíviť svoje duchovné dcéry a pracovala by spolu s nimi, hoci nemá viac života, než čo jej prichádza z Božej milosti“.*⁹⁴ Lujza teda pracovala viac ako dvadsať rokov s podlomeným zdravím. Jedine silná vôľa a láska ku chudobným a trpiacim ju hnala dopredu.⁹⁵ Vo svojich listoch upriamovala sestry na lásku ukrižovaného Krista, ktorá ich pobáda bežať na pomoc chudobným. Toto životné presvedčenie vniesla do pečate Spoločnosti a zostala mu verná až do smrti.

Pred smrťou ešte Lujza prosila Boha o požehnanie pre sestry a modlila sa, aby im Boh udelil milosť vytrvať v povolání, aby mu slúžili tak, ako to on od nich očakáva, aby sa veľmi starali o službu chudobným a predovšetkým aby žili spolu vo veľkej jednote, srdečnosti a vzájomnej láske a tiež aby Panna Mária bola ich jedinou matkou.⁹⁶ Vo svojej veľkej fyzickej bolesti mala pred očami ukrižovaného Krista. V pondelok Veľkého týždňa vo veku 68 rokov odovzdala svoj život Bohu, utkaný utrpením a láskou k Pánovi a ku chudobným. Písal sa 15. marec 1660.⁹⁷

1.2.5 Naplnené poslanie

Osirelé sestry sa stretli s pánom Vincentom, aby sa porozprávali o čnostiach ich matky. Vyzdvihli predovšetkým jej lásku ku chudobným, radosť zo služby, veľkú láskavosť i voči chorým sestrám, ochotu poslúžiť, Božiu múdrosť v rozhodovaní, obdivuhodnú poníženosť, taktnosť pri napomínaní a trpezlivosť, ducha chudoby, zbožnosť, vyhľadávanie iba Božej záľuby, dôveru a odovzdanosť do Božej vôle.⁹⁸ Sám Vincent vyzdvihol jej čistú dušu v mladosti, v manželstve i v jej vdovstve a rozhovor ukončil slovami: *„Ach, milé sestry, aký krásny obraz vám predstavuje Boh pred oči a vy samé môžete maľovať na ňom! Áno, je to krásny obraz, na ktorý máte pozerat' ako na vzor povzbudzujúci vás k nasledovaniu, aby ste si osvojili jej poníženosť, jej lásku, zhovievavosť, rozvážnosť v správaní, aby ste si spomenuli, ako si ona počínala vo všetkom, aby sa jej skutky podobali skutkom Pána Ježiša“.*⁹⁹

⁹⁴ CHARPY, E. *Documents*, Vincent de Paul Štefanovi Blatiron do Gênes, č. 463, s. 506.

⁹⁵ POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 128.

⁹⁶ Porov. DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, s. 823.

⁹⁷ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 148.

⁹⁸ Porov. *Konferencie sv. Vincenta*, zv. 2, s. 484-502.

⁹⁹ *Konferencie sv. Vincenta*, zv. 2, s. 498.

Lujza bola pochovaná vo farskom kostole svätého Vavrinca do kaplnky Navštívenia Panny Márie,¹⁰⁰ kde sa pravidelne chodievala modliť. Podľa jej prania na hrob položili kríž s nápisom *Spes unica*. Po šesnástich rokoch farár Gobillon rozprával o zvláštnom fenoméne, ktorý udivoval tých, ktorí sa prichádzali modliť k jej hrobu do kostola. Veľa ľudí vnímalo vôňu fialiek a irisov. Dokonca sestry, ktoré sa vracali od hrobu domov, odnášali si vôňu so sebou a choré sestry v nemocničke ju cítili.¹⁰¹

Proces blahorečenia sa začal až o dve storočia. Prečo tak neskoro? Dôvodom bola pravdepodobne určitá zdržanlivosť voči pôvodu narodenia zakladateľky, ktorá existovala v Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Pápež Benedikt XV. roku 1920 vyhlásil Lujzu de Marillac za blahoslavenú a Pius XI. dňa 11. marca 1934 za svätú.¹⁰² Cirkev začlenila Lujzu do radu svätých práve pod menom rodu de Marillac. Paradoxne pod menom rodu, ktorý sa za jej života právne k nej nepriznával. Pápež Ján XXIII. roku 1960 ju vyhlásil za patrónku všetkých sociálnych pracovníkov.

2 LUJZA DE MARILLAC, KREŠŤANSKY A SOCIÁLNE ČINNÁ

Predchádzajúca časť nám pomohla vniknúť do doby, v ktorej Lujza žila a pochopiť ako postupne hľadala svoje miesto a zmysel života podľa Božej vôle. Na začiatku vnímala Boha prísneho a spravodlivého. Neskôr pochopila, že Boh je láska. Postupne obracala pohľad na vteleného a ukrižovaného Ježiša Krista. Žasla nad tajomstvami, ktoré Boh vykonal, aby zachránil človeka. Túto lásku Boha chcela odovzdať všetkým, zvlášť chudobným a chorým formou telesnej a duchovnej služby. Obrátila pohľad na núdzneho človeka a tým sa u nej zároveň menil pohľad na Boha i na ňu samu. Nasledujúce kapitoly nám priblížia vplyvy, motivácie, prostriedky a skutky v sociálnej činnosti u Lujzy. Najskôr si ju predstavíme ako laicky

¹⁰⁰ Lujza si priala byť pochovaná na cintoríne v blízkosti kostolíka Svätého Lazára spolu s ostatnými zomrelými sestrami a nemať žiadne zvláštne výdavky na pohreb. Vincent uznal za vhodné súhlasiť s prosbou farára, ktorý vnímal, že by to bolo dobré pre jeho farnosť, aby Lujzine telo bolo uložené v kostole. Porov. BAUNARD, *Louise de Marillac (Mademoiselle le Gras), fondatrice des Filles de la Charité*. Paris: J. de Gigord, 1921. Troisième édition. ISBN neuvedené, s. 622.

¹⁰¹ Porov. CHARPY, E. *Osobnosť Lujzy de Marillac*. Medzinárodná vincentská sesia. Paríž, 1992. Samizdat. Pre súkromnú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky, s. 6; GOBILLON, *La vie de la vénérable Louise de Marillac*, s. 185.

¹⁰² Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 138.

zaangažovanú osobu v bratstvách kresťanskej lásky a potom ako spoluzakladateľku Dcéry kresťanskej lásky.

2.1 Začiatky kresťanskej sociálnej činnosti u Lujzy

Lujza už ako malé dievča v kláštore Poissy sa stretala s chudobnými, keď im rehoľnícky poskytovali jedlo a drobné služby. Ako vydatá žena sama praktizovala službu chudobným v rámci jej možností. To ale ešte nenapĺňalo jej srdce dostatočne. Chýbal niekto, kto by jej srdce nasmeroval správnym smerom. Rozhodujúca chvíľa nastala, keď sa Lujza v roku 1624 alebo na začiatku roku 1625 stretla s Vincentom de Paul. Stretnutie otvorilo cestu k niečomu novému. Malo „*nedozerný dopad. Stretnutie určilo revolúciu v konaní charitatívnej lásky ženami, spájajúc odteraz dokonalý život v kláštore s aktívnym životom v širom svete. Definitívne zaangažovalo verejného ducha v krajine a cezeň vo svete k pozornosti voči bedárom, z čoho vznikli moderné sociálne inštitúcie*“.¹⁰³

2.1.1 Vincent de Paul, iniciátor kresťanskej sociálnej činnosti

Vincenta de Paul v tej dobe poznalo celé Francúzsko, bohatí i chudobní. Volali ho pán Vincent. Jednou vetou by sme mohli odpovedať, že bol kňazom, misionárom a géniom v organizovaní kresťanskej lásky voči chudobným, do ktorej vedel zapojiť celý Boží ľud: kňazov, rehoľníkov a laikov.¹⁰⁴

Keďže Vincent mal veľký podiel na utváraní Lujzine osobnosti, krátko si pripomenieme jeho život. Narodil sa roku 1581 v malej gaskonskej dedinke Pouy na juhu Francúzska. Vyštudoval za kňaza veľmi mladý. Prvotnou motiváciou bolo získať bohatú faru, aby mohol pomôcť svojim príbuzným. Po dvojročnom otroctve v Tunisku, z ktorého sa mu podarilo utiecť, prišiel do Paríža. Stal sa almužníkom kráľovnej Margity z Valois a priateľom kardinála Petra Berulla. Na jeho podnet bol menovaný farárom v Clichy, kde sa cítil veľmi dobre. Šťastie netrvalo dlho, pretože bol menovaný za vychovávateľa dvoch synov veľmi vplyvnej a bohatej rodiny de Gondi. V roku 1617 zažil dve veľké udalosti. Na začiatku roku pri jednej návšteve

¹⁰³ CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*, s. 51.

¹⁰⁴ Porov. Spolok svätého Vincenta de Paul na Slovensku, *Svätý Vincent de Paul*, [online] cit. 2011-08-22. < <http://www.vincent.sk/vincent.htm> >.

panstva v Gannes vyspovedal zomierajúceho človeka, ktorý po svojej generálnej spovedi vyznal, že si tým zachránil dušu. Tento dedinčan mal povest' poctivého a váženého človeka. Vincent si uvedomil, že chudobný ľud netrpí len fyzicky ale i morálne. Povzbudzoval ľudí k vykonaniu si generálnej spovede. Boh požehnal jeho slová a ľud hufne pristupoval k spovedi.¹⁰⁵ U rodiny de Gondi sa cítil nevyužitý a preto sa rozhodol odísť do Chatillon les Dombes, kde vzniklo prvé bratstvo kresťanskej lásky. Pani de Gondi ho presvedčila, aby sa vrátil a pokračoval v dobrom diele na ich panstvách. Po návrate začal konať misie. Najskôr mu pomáhali jezuiti a niekoľkí diecézni kňazi. Neskôr sa vytvorila skupinka verných kňazov. Medzitým bol menovaný za duchovného správcu galejí a predstaveným sestier rehole Navštívenia Panny Márie v Paríži. V roku 1625 za finančnej pomoci rodiny de Gondi úradne vznikla Misijná spoločnosť. Vincent tiež vnímal, že treba dobre pripravovať kandidátov na vysviacku a preto organizoval exercície pre budúcich kňazov. Rovnako vnímal potrebu, aby si mladí kňazi udržali prvotnú horlivosť a mali možnosť sa spoločne stretávať. Dušou takýchto stretnutí, ktoré niesli názov Utorkové konferencie, bol práve on. V novembri 1633 založil spolu s Lujzou de Marillac Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, služobníc chudobných.¹⁰⁶

Bol muž modlitby a činnosti, pozorný na biedu akejkoľvek formy. Jeho veľkou charizmou bolo získať bohatých pre pomoc chudobným. Vplyvné dámy sa vedeli zriecť svojich šperkov, len aby mohli udržať vzniknuté dobročinné diela. Anna Rakúska vedľa svojho ministra Mazarina si zvolila za svojho poradcu do Rady svedomia práve Vincenta de Paul.¹⁰⁷ Horlivosť pomáhať duchovne a telesne chudobným, v ktorých je prítomný Kristus, ho spaľovala až do smrti. Podobne ako Lujza ani on neoplýval zdravím. Trpel na chronické choroby, ktoré sa každý rok opakovali. Veľmi bolestivé opuchy nôh mu znemožňovali chôdzu a musel znášať často sa opakujúce horúčky. Nech bol jeho zdravotný stav akýkoľvek, vstával o štvrtej ráno, aby sa zúčastnil na modlitbách a potom pracoval podľa ustáleného denného poriadku, hoci večery často pretiahol do neskorej noci. V posledných dvoch rokoch života sa všetky choroby natoľko zhoršili, že bol ako v ohni bolesti. Zomrel oblečený, sediac v kresle pri kozube 27. septembra 1660. Jeho posledné slovo pred upadnutím do agónie bolo Ježiš.

¹⁰⁵ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 123-124.

¹⁰⁶ Porov. *tamtiež*, *Chronologické tabuľky*, s. 638-649.

¹⁰⁷ Porov. *tamtiež*, s. 515.

Vykonal všetko, čo mal v živote vykonať. Všetky jeho diela budú môcť spoľahlivo obstáť v skúškach budúcnosti.¹⁰⁸

2.1.2 Zrod bratstiev kresťanskej lásky

Božia prozreteľnosť obdarila Vincenta de Paul nadprirodzenými darmi, obzvlášť duchom živej viery, dôvery v Boha a milosrdnej lásky k blížnemu. V chudobných, od detí po starcov, videl samého chudobného, trpiaceho a opusteného Ježiša, ktorý ho vo všetkých týchto úbožiakoch volal a čakal. Jeho príkladný život, horlivá a neúnavná aktivita priťahovala ľudí každej kategórie. Ako veľký praktik a organizátor skusoval, že na túto obrovskú apoštolsko-misijnú a sociálno-charitatívnu prácu sám nestačí.¹⁰⁹

V roku 1617 založil prvý spolok kresťanskej lásky v mestečku Chatillon les Dombes. Začiatky veľkého laického dobročinného hnutia boli vskutku nenápadné. Jednu augustovú nedeľu pred svätou omšou vošla do sakristie istá pani a informovala Vincenta o rodine, ktorá bývala mimo dediny a nachádzala sa v krajnej biede. Všetci boli chorí a nemali nikoho, kto by im pomohol. Nemali ani lieky, ani jedlo. Vincent plný vzrušenia vo svojej kázni oboznámil veriacich s biedou tejto rodiny. V podvečer sa vybral navštíviť nešťastnú rodinu a na veľké prekvapenie cestou stretával ľudí, ktorí išli tým istým smerom alebo sa vracali späť. Keď prišiel do domu, na vlastné oči sa presvedčil o krajnej biede rodiny. Tým, čo boli najťažšie chorí, udelil sviatosti. Videl tiež veľké množstvo zásob, ktoré priniesli farníci. Tento pohľad ho prinútil zamyslieť sa: jeden deň budú mať veľa, časť jedla sa pokazí a na druhý deň sa budú nachádzať opäť v ťažkej situácii. Uvedomil si, že v takomto milosrdenstve chýba poriadok a preto je potrebné pomoc organizovať. O tri dni uskutočnil svoj projekt. Zvolal skupinu nábožných žien a povzbudil ich, aby založili združenie, ktoré bude pomáhať chudobným chorým v ich obci. Na nasledujúci deň panie začali svoju činnosť a podľa vytvoreného zoznamu mávali službu pri chudobných chorých. O tri

¹⁰⁸ Porov. *tamtiež*, s. 628-633.

¹⁰⁹ Porov. Congregatio Missionis Provincia Slovaca. *Potrebujem tvoje ruky...* vyd. z príležitosti 80-tich rokov nepretržitej prítomnosti Lazaristov na Slovensku, Bratislava, č. 74/2002. ISBN neuvedené, s. 1.

mesiace už boli generálnym vikárom v Lyone formálne potvrdené pravidlá združenia, ktoré bolo založené ako bratstvo kresťanskej lásky.¹¹⁰

Pravidlá čerpali pramene z iných starších nemocničných pravidiel. Odrážali Vincentove skúsenosti s rehoľníkmi slúžiacimi v nemocniciach, ako boli Kamiliáni a Milosrdní bratia sv. Jána z Boha. V dialógu s dámami nadobudli definitívnu podobu.¹¹¹ Vincentova nežnosť a starostlivosť sa zvlášť prejavila v predpisoch, ktoré sa týkali materiálnej služby chorým: *„Tá, ktorá príde práve na rad, pripraví jedlo a zanesie ho chorým. Keď sa k nim približuje, pozdraví ich milo a s láskou. Prisunie stolík k posteli, na stolík položí obrúsok, tácku, lyžicu a kúsok chleba. Pomôže chorým umyť si ruky a pomodliť sa. Polievku naleje do misky, mäso dá na tanier... Ak treba, pokrája mäso na kúsky a naleje nápoj do pohára. Keď to všetko urobí, povie chorým niekoľko slov o našom Pánovi, snažiac sa potešiť tých, ktorí sú najviac utrápení“*.¹¹² V pravidlách sa predvídal aj jedálny lístok pre chorých a končili sa upozornením, aby členky všetko robili z lásky ku chudobným a nie z ohľadu na úctu u ľudí.¹¹³

Vincent na majetkoch de Gondi zakladal bratstvá kresťanskej lásky počas ľudových misií. Pravidlá bratstiev menil podľa jednotlivých miest, nakoľko niekde prijímal doň len ženy, inde aj mužov. V mestách zriadil nočné útulky a usiloval sa odstrániť žobranie. Tým, ktorí nemohli pracovať, zaistil podporu a tých ktorí boli schopní pracovať, prijímal do ústavov, v ktorých boli dielne. Bratstvá na dedinách chovali ovce a príjmy z nich rozdávali chudobným.¹¹⁴

2.1.3 Lujzina organizačná činnosť v bratstvách

Keď roku 1625 Vincent de Paul prijal duchovné vedenie slečny le Gras, bratstvá kresťanskej lásky mali za sebou viacročnú činnosť. Skôr však, ako Lujzu zapojil do služieb bratstiev, potreboval čas na spoznanie jej pravej osobnosti. Postupne objavoval hĺbku jej duchovného života, jej ľahkosť pri nadväzovaní

¹¹⁰ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 131-132; COSTE, P. *Saint Vincent de Paul, Documents III* (ďalej len *Documents III*). Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1924. ISBN neuvedené, zv. XIII, s. 423-437.

¹¹¹ Porov. KOCH, B. J. *Monsieur Vincent relit sa vie ou l'homme intérieur vu par lui-même*. Supplément de *Vincentiana*, apríl-máj 2010, roč. 54, č. 2, s. 64.

¹¹² COSTE, P. *Documents III*, zv. XIII, s. 427-428.

¹¹³ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 133-134.

¹¹⁴ Porov. *Dejiny Spoločnosti dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, [prel. z francúzskej pôvodiny Mirjam Filusová]. Samizdat. Pre súkromnú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky, s. 7-8.

kontaktov s inými ľuďmi, jej dobroprajnosť, tiež pohotové vnímanie situácie a jej veľký zmysel pre organizáciu.¹¹⁵

K Vincentovi prichádzali správy, že niektoré skupiny už nekonajú podľa prvotného úmyslu a podľa predložených pravidiel. Iné dokonca prechádzali krízami. Bol si istý, že treba všetky bratstvá ponavštevovať a presvedčiť sa o ich situácii. Osobne sa na to nemohol podujat'. V roku 1629 sa obrátil s požiadavkou na Lujzu.¹¹⁶ Lujza túžila slúžiť chudobným. Syn Michal bol v kolégiu sv. Mikuláša, mohla teda voľne nakladať s časom a preto súhlasila. Po vykonaní duchovných cvičení začala turné návštev. Jej prvá cesta smerovala do Montmirail. Bola vybavená sprievodným listom od Vincenta, ktorý potrebovala na cestu a ktorý mal ráz skutočného poslanca do misie.¹¹⁷ Za ňou nasledovali ďalšie návštevy.

Každá návšteva si žiadala materiálnu a duchovnú prípravu. Pred každým odchodom sa zúčastnila na svätej omši, zverila návštevu Pánovi milosrdnej lásky a prijala ho vo svätom prijímaní.¹¹⁸ Cítila, že Pán ju posilňuje napriek jej chabému zdraviu. V jednom svojom liste napísala: „*V stredu počas adventu som odišla do Asnières, napriek tomu, že som sa obávala cestovať kvôli mojej nemoci. Cítila som sa povzbudená poslušnosťou, ktorá ma tam posielala a svätým prijímaním toho dňa. Cítila som sa pobádaná vykonať úkon viery*“.¹¹⁹

Lujza sa nešetrila. Na cestovanie používala dostupné prostriedky. Na krátke vzdialenosti sa najčastejšie vybrala pešo alebo na koni. Na dlhšie cesty používala dostavník. Keď prišla na určené miesto, musela si nájsť ubytovanie. Aby sa cítila slobodnejšou, radšej išla do nocľahárne alebo k súkromníkom ako k predsedníčke alebo členke bratstva.¹²⁰ Jej batožina bola preplnená bielizňou, oblečením, liekmi

¹¹⁵ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac, vedúca bratstiev kresťanskej lásky*. Vincentský mesiac pre poradcov vincentskej rodiny, Paríž, 2002. Samizdat. Pre súkromnú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky, s. 1.

¹¹⁶ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 60.

¹¹⁷ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac, vedúca bratstiev kresťanskej lásky*, s. 1. V liste sa píše: „*Posielam vám listy a spis, ktoré budete potrebovať pri cestovaní. Choďte teda, Slečna, choďte v mene nášho Pána. Prosím Božiu dobrotu, aby vás sprevádzala, aby vám bola útechou na vašej ceste, vašim tieňom proti páľave slnka, vašou ochranou pred dažďom a zimou, vašim mäkkým lôžkom pri únave, vašou silou v práci a napokon, aby vás priviedla v dokonalom zdraví a plnú dobrých skutkov*“. COSTE, P. *Correspondance I*, zv. I, s. 72-73. Text bol inšpirovaný liturgickým textom modlitby za cestujúcich kňazov. Porov. CHARPY, E. *Documents*, č. 24, poznámka č. 3, s. 26.

¹¹⁸ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac, vedúca bratstiev kresťanskej lásky*, s. 2.

¹¹⁹ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 50, s. 702.

¹²⁰ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac, vedúca bratstiev kresťanskej lásky*, s. 3-4.

i sladkosťami pre chudobných, čím chcela pomôcť tým, ktorí boli zbavení všetkého a priniesť im trochu radosti.¹²¹

Pri každej návšteve zhromaždila členky bratstva a rozprávala sa s nimi. Zaujímal sa o organizáciu, o stav financií, o povinnosti každej členky. Kládla dôraz na duchovný život. Ak bolo potrebné, previedla úpravy v pravidlách.¹²² Aj sama navštevovala chudobných, zohýbala sa nad páchnucimi posteľami, často plnými príživníkov, ošetrovala hnisavé rany a podávala lieky chorým, umývala zanedbané deti.¹²³ Počúvala žiale, bolesti a starosti biednych a chorých. Zaujímal sa o chudobné dievčatá a snažila sa im zaistiť učiteľku.

Po každej návšteve poslala Vincentovi podrobnú správu so svojím zhodnotením. Vypozorovala, že ženy angažované v bratstvách kresťanskej lásky vo svojich dedinách mali dobrú vôľu, ale dosť rýchlo sa objavili ťažkosti v ich vzájomných vzťahoch, rôzne spôsoby pohľadu na službu chudobným i otázky, kto má byť prijatý do bratstva. Lujza počúvala s veľkou pozornosťou, následne usmernila, povzbudila všetkých k plneniu povinností, vdýchla nový dynamizmus. Niekedy potrebovala veľký takt a šikovnosť, aby pomohla nastoliť rovnováhu medzi príliš veľkou strnulosťou alebo prílišnou ochotou. Ťažkosti vo vzájomných vzťahoch bývali spojené s neporozumeniami a hádkami medzi obyvateľmi. Keď sa jednalo o dobro chudobných, snažila sa povzniesť ponad osobné rozdiely a viesť obe znepriatelené strany k jednote. Veľkú pozornosť venovala spôsobu, ktorým panie vykonávali svoju službu pri chorých. Vo svojich správach zaznamenávala aj ten najmenší detail. Spôsob služby chudobným býval tiež zdrojom nezhôd medzi členkami. Lujza bez súdenia takéhoto konania povzbudzovala dámy bratstiev, aby si opäť prečítali pravidlá a aby sa podľa nich riadili. Pozývala členky bratstiev, aby sa stretávali a spoločne premýšľali o závažných otázkach starostlivosti o chudobných. Pri otázke prijímania darov alebo dedičstva poukazovala na veľkú opatrnosť. Chorý sa nesmel cítiť navádzaný, jeho krok musel byť úplne slobodný. Členkám pripomínala, že ich služba má byť nezištná a nezisková. Dámy a dobrovoľníčky neboli odmeňované platom. A nakoniec kládla na starosť všetkým členom viesť chorých vo chvíli smrti a zabezpečiť im príchod kňaza.¹²⁴

¹²¹ Porov. CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*, s. 63.

¹²² Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 20.

¹²³ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 61.

¹²⁴ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac, vedúca bratstiev kresťanskej lásky*, s. 4-7.

Napriek tomu, že Lujza mala veľa dobrých vlastností a vedela dynamicky posilňovať dámy kresťanskej lásky, musela i ona čeliť osobným úskaliam a nechcieť robiť veľa, nenechať sa znechutiť pri ťažkostiach a neúspechoch, zachovať si vyrovnaný postoj pri mnohých chválach. Všetky svoje obavy zverovala Vincentovi, čo dáva poznať bohatá korešpondencia medzi nimi.¹²⁵ Jeho usmernenia boli jednoduché a praktické. Neraz bol prinútený mierniť jej oduševnenosť: „*Buď požehnaný Boh za zlepšenie vášho zdravia a chuti, s akou pracujete na spáse duší. Veľmi sa však obávam, že robíte až príliš... Náš Pán chce, aby sme mu slúžili rozvážne. Opak sa inak volá nerozumná horlivosť*“.¹²⁶ Dokonca išiel ešte ďalej: „*Chráňte sa robiť príliš mnoho. To je lesť diabla, ktorou klame dobré duše. Pobáda ich robiť stále viac, ako len vládzu, aby nakoniec nemohli robiť nič. Duch Boží povzbudzuje konať dobro, ktoré môžeme vykonať, pozvoľne a uvážene, aby sme ho mohli robiť stále a vytrvalo*“.¹²⁷

Touto činnosťou Lujza začala nachádzať seba samu. Vnímala, že počas stretnutí ju ženy i muži so záujmom počúvali. Predtým sa v spoločnosti ľudí cítila napriek svojej kultúre a intelektuálnej bystrosti zahriaknutá. Teraz sa konečne zbavila ťarchy, ktorú v nosila v srdci už od narodenia. Začala si jasne uvedomovať, že Boh ju miluje a napriek jej pôvodu ľudia si ju vážia a majú ju radi.¹²⁸ Vzťah s Bohom prestal byť zväzovaný škrupulami a strachom. Jej duch sa vyjasňoval a zbožnosť nachádzala svoje miesto v slobode, a tým bola láska.¹²⁹

2.2 Činnosť Lujzy v Spoločnosti dcér kresťanskej lásky

V čase aktívnej služby bratstvám kresťanskej lásky Lujza nezabudla na turečnú svetlo, v ktorom videla, že bude v malej komunite a bude slúžiť chudobným. Tušila, že Boh bude žiadať od nej niečo viac a čakala, kým jej jasne ukáže cestu.¹³⁰ Boh ju nenechal dlho čakať.

¹²⁵ Porov. *tamtiež*, s. 9.

¹²⁶ COSTE, P. *Correspondance I*, zv. I, č. 40, s. 76.

¹²⁷ *Tamtiež*, č. 58, s. 96.

¹²⁸ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 62.

¹²⁹ Porov. CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*, s. 67.

¹³⁰ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 26.

2.2.1 Predzvest' nového dychu, prototyp dcéry kresťanskej lásky

Bratstvá kresťanskej lásky v Paríži postupne strácali počiatočné nadšenie. Vincent videl, že dámam v hlavnom meste čoraz ťažšie padlo osobne slúžiť chudobným alebo ich otcovia, či manželia boli proti takémuto zníženiu sa, bránili im. Panie preto radšej posielali namiesto seba svoje slúžky. Nebolo to v súlade s osobným angažovaním sa kresťana. Znamenalo to aj zanedbávanie chudobných, ktorí potrebovali stálu starostlivosť.¹³¹ Mnohé slúžky, ktoré prišli slúžiť bohatým paniam, nemali k chudobným chorým vzťah a neprinášali im nežnú lásku. Vincenta to trápilo a uvažoval, ako ďalej. V hluku svete chcel rozpoznať Pánov hlas.

Jedného dňa na začiatku roku 1630 sa Vincent počas misii stretol s mladou dedinčankou. Volala sa Margita Naseau a pochádzala zo Suresnes, neďaleko Paríža. Vincent žasol nad jej obdivuhodnou vynaliezavosťou: *„Bolo to iba chudobné dievča, kraviarka bez vzdelania. Povzbudená výrazným vnuknutím z neba, rozhodla sa učiť mládež. Kúpila si šlabikár, a pretože nemohla chodiť do školy, kde by sa naučila čítať, poprosila pána farára alebo kaplána, aby jej prečítal štyri prvé písmená. Potom sa pýtala na ďalšie štyri, a tak ďalej. Keď strážila svojej kravy, učila sa lekcie. Keď zbadala niekoho, kto išiel okolo a vyzeral, že vie čítať, spýtala sa ho: „Pane, ako treba vysloviť takéto slovo?“ Takto sa postupne naučila čítať a potom učila čítať iné dievčatá“*.¹³² Margita, keď počula Vincenta rozprávať o charitatívnych bratstvách, zatúžila pomáhať chorým. Vincent ju poslal do farnosti Božského Spasiteľa, pretože panie pochádzali zo vznešeného rodu a hľadali devu, ktorá by roznášala chorým polievku v hrnci.¹³³ Mala sa predstaviť slečne le Gras.

Lujza sa s ňou viackrát stretla a učila ju ošetrovať chorých. Obe obdivovali riadenie Božej prozreteľnosti a stále jasnejšie si uvedomovali, čo všetko potrebujú najchudobnejší. Lujza objavila Margitinu hlbokú vieru, vieru poznačenú učenlivosťou k Duchu Svätému, jednoduchú pokoru a vnútornú radosť. Bola svedkom jej nežnej lásky ku chudobným, aj k takým, čo budili veľký odpor.¹³⁴

Margita svojim príkladom priťahovala ďalšie dievčatá a panie z bratstiev si ju žiadali na viaceré miesta. Jeden večer uložila na noc do svojej postele chorú ženu.

¹³¹ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 244.

¹³² COSTE, P. *Saint Vincent de Paul, Entretiens II* (ďalej len *Entretiens II*). Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1923. ISBN neuvedené, zv. IX, s. 77.

¹³³ Porov. *tamtiež*, s. 601.

¹³⁴ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 28-29.

O niekoľko dní ochorela a v posledných februárových dňoch roku 1633 v nemocnici svätého Ľudovíta, kde ošetrovali postihnutých morom, zomrela. V mysli a srdci Vincenta a Lujzy ostala ako „prvá sestra, ktorej sa dostalo šťastie ukázať cestu iným, ktoré prídu za ňou“.¹³⁵

2.2.2 Vznik Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul

Po smrti Margity veľmi rýchlo prišli pomáhať bratstvám iné dedinské devy. Vincent ich prijímal a posielal slečne le Gras. Lujza ich poučovala, učila ich základy ošetrovateľstva a vysvetľovala im činnosť v charitatívnych bratstvách. Umožnila im vykonať si duchovné cvičenia, pri ktorých mala možnosť sledovať ich duchovný rast. Keď diev pribúdalo, pridela im prácu a vybrala farnosti, kde mali najviac práce.¹³⁶

Tieto devy túžili slúžiť chudobným a žiť plným kresťanským životom. Boli však umiestnené na rôznych miestach a záviseli od dám charitatívnych bratstiev. Lujza si uvedomovala, že bez praktickej a duchovnej formácie nevydržia prekonávať ťažkosti.¹³⁷ Turíčne svetlo z roku 1623 vyjasnievalo zahmlenú tajomnosť spojenú s vychádzaním a prichádzaním. Jednalo by sa teda o novú formu zasväteného života. Lujza sa o tom rozprávala s Vincentom, no on prejavoval zdržanlivosť. Jej žiadosť stať sa služobnicou diev pracujúcich v bratstvách kresťanskej lásky sa zdala Vincentovi protirečivá Božím úmyslom. Pravdepodobne sa bál, žeby nové spoločenstvo skončilo uzatvorením do kláštora, ako to bolo u sestier Navštívenia Panny Márie, založené Františkom Saleským a Janou de Chantal. To by znamenalo prestať slúžiť chudobným v ich príbytkoch. Ďalší otáznik vyvstával v tom, že Lujza túžila zhromaždiť devy, ktoré sú len dedinské devy, bez vena a bez vzdelania.¹³⁸ V 17. storočí bol rehoľný život vyhradený devám z bohatých rodín.¹³⁹

Vincentova nerozhodnosť trvala až do Turíc roku 1633, kedy začal brať do úvahy Lujzin plán: „*Pokiaľ ide o vec, ktorá vás zaujíma, tak Boh ešte dostatočne*

¹³⁵ Porov. *Konferencie sv. Vincenta*, zv. 1, s. 58.

¹³⁶ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 30.

¹³⁷ Porov. BREJON DE LAVERGNEE, M. *Histoire des Filles de la Charité*, s. 144.

¹³⁸ V tej dobe už existovali skupinky zbožných diev, ktoré sa zhromažďovali za tým istým cieľom. Pravidlá týchto nových komunit poukazovali na spoločný život a pravidelný život modlitby. Nie však sľuby, aby ich nezamieňali s rehoľníčkami a aby ich nezatvorili do klauzúry. Na tieto devy, ktoré putovali, sa veľmi zle dívalo. Vysmievali sa z nich po dedinách kvôli ich chudobe. Niekde boli považované za pobehlice, pretože v tej dobe chodili takéto ženy v skupinách za vojenskými tlupami. Išlo teda o povolanie chudobné budované v skúškach. Porov. BREJON DE LAVERGNEE, M. *Dejiny Spoločnosti. Začiatky a vývoj*. OS, 2011, č. 3, s. 276.

¹³⁹ CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 31.

*neosvietil moje srdce pre istú ťažkosť, čo mi bráni jasne vidieť vôľu Božieho majestátu. Preto prosím, v najbližších dňoch mu zverte túto vec. On vám udelí hojnosť milostí Ducha Svätého, ako aj samého Ducha Svätého. Prosím, vytrvajte v modlitbách a zachovajte si radosť“.*¹⁴⁰

Rozhodujúcimi sa ukázali exercície, ktoré si Vincent konal v auguste alebo septembri. O niekoľko týždňov sa definitívne rozhodli. Lujza navrhla devám žiť zasväteným životom vo svete. Päť alebo šesť diev súhlasilo. Prijala ich vo svojom dome, začali žiť spoločne a slúžiť chudobným. Od tohto dňa už nemala svoju pomocnicu v domácnosti. Delila sa o svoj dom, život, každodennú prácu s niekoľkými dedinčankami, ktoré mali takú istú túžbu ako ona, zasvätiť život Bohu a slúžiť mu v chudobných. Bola vedúcou tejto malej skupiny.¹⁴¹ 29. november 1633 sa stal dňom zrodu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

Vďaka talentu Vincenta, ktorým obišiel právnické prekážky, spolok či združenie, ako bola Spoločnosť dcér kresťanskej lásky vtedy oficiálne nazývaná, si zachovala zasvätený život bez klauzúry. Dcéry kresťanskej lásky boli teda devy zo spolkov, jednoduché laičky, ale viedli rehoľný život vo svete.¹⁴² V tej dobe rehoľná spoločnosť s takýmto misionárskym zameraním a spôsobom života znamenala v Cirkvi revolučný prelom.¹⁴³ Sám Vincent žasol nad rozvojom tohto Božieho diela a sestram rád pripomínal pôvod ich vzniku: „*Kto by si bol pomyslel, že budú dcéry kresťanskej lásky?... Ja som na to nemyslel.... Boh na to myslel. On je pôvodcom vašej Spoločnosti*“.¹⁴⁴

Sestry spočiatku navštevovali chudobných v biednych príbytkoch hlavného mesta, na dedinách alebo farmách roztrúsených po okolí. Neskôr začali odpovedať na aktuálne naliehavé potreby. Slúžili v nemocniciach veľkých miest, kde prijímali chorých žobrákov, ktorí nemali príbuzných. Slúžili galejným trestancom vo väzeniach, ľudom, ktorými všetci opovrhovali. Ošetrovali ranených vojakov na bojiskách. Zbierali odhodené deti, ktoré nikto nechcel a ktoré nemali právo na život. Pomáhali tým, o ktorých sa nikto nezaujímal.¹⁴⁵

¹⁴⁰ COSTE, P. *Correspondance I*, zv. I, č. 138, s. 200.

¹⁴¹ POROV. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 35.

¹⁴² POROV. BREJON DE LAVERGNEE, M. *Dejiny Spoločnosti. Začiatky a vývoj*. OS, 2011, č. 3, s. 277.

¹⁴³ POROV. SCHINDLER, E. *Vincent de Paul – otec chudobných*, s. 26.

¹⁴⁴ *Konferencie sv. Vincenta. Vysvetľovanie pravidiel*, zv. 1, s. 83.

¹⁴⁵ POROV. CHARPY, E. *Povolanie dcéry kresťanskej lásky podľa predstavy Lujzy de Marillac (ďalej len Povolanie DKL)*. *Ozveny Spoločnosti*, 1999, č. 6. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 53.

2.2.3 Vincentská spiritualita – mystika v činnosti

Spiritualita je podnecujúca vízia, oživujúca sila. Je to osobný spôsob spojenia s Bohom, ale aj osobný spôsob priblíženia sa ku stvoreným veciam. Uschopňuje ľudskú bytosť povzniesť sa nad seba samu. Pre kresťana je to určitý spôsob pohľadu na Krista, spájania sa s Ním a veľkodušného obetovania sa v službe Božieho kráľovstva.¹⁴⁶ Zakladateľov a svätých v Cirkvi vždy fascinoval a spájal Kristus. Nikto z ľudí však nemôže inkarnovať a zachytiť celok Kristovej osobnosti. Preto i každý zakladateľ spoznáva a vyberá si určité charakteristiky Krista z evanjelia, ktoré potom uplatňuje osobitnejšie a tieto Kristove črty určujú smer životu a dielu.

Vincent de Paul si radikálne zvolil chudobných, ktorých videl v Kristovi a zároveň Krista v nich.¹⁴⁷ Chudobní ľudia sa stali jeho bremenom a bolesťou. Všetko v jeho živote sa zbievalo do jedného presvedčenia a to, že Ježiš Kristus je chudobným a chudobný, to je Ježiš Kristus. Vincent veľmi jasne pochopil 25. kapitolu Matúšovho evanjelia: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto najmenších bratov, mne ste to urobili“. Báza vincentskej kristológie spočíva v takomto spôsobe nasledovania Krista. Vincent mal zvyk pripomínať podstatu povolania, ktorá spočívala v pohľade na chudobných očami viery, to znamená uvedomiť si, pre koho, prečo a ako slúžiť chudobným. Hovoril, že treba obrátiť medailu, aby bolo možné vidieť pravú tvár chudobných: „Ale obráťte medailu a vo svetle viery uvidíte, že Boží Syn, ktorý chcel byť chudobný, je prítomný v týchto chudobných. On sám vo svojom umučení nemal podobu človeka. Pre pohanov bol bláznom, pre židov pohoršením“.¹⁴⁸ Uvedomoval si, že chudobní mnohokrát nemajú ani výzor človeka, pretože materiálna a morálna bieda ich neľudsky deformovala. Chudobní vo svojej bezmocnosti bývali často hrubí a upadali stále viac a viac do vnútornej revolty a beznádeje. Scénarista filmu Pán Vincent vložil do úst Vincenta slová, ktorými vysielal mladú sestru do misie a ktoré vystihujú náročnosť nezištnej a láskavej služby: „Jana, čoskoro prídeš na to, že láska sa ťažko rozdáva. Ťažšie ako plný kôš... Ty si malá slúžka chudobných... Oni sú tvoji páni a vieš, že sú to páni veľmi citliví, nedotkliví, nároční. No, hoci by boli akokoľvek

¹⁴⁶ Porov. MALONEY, R.P. *Cesta ku chudobným. Spiritualita Vincenta de Paul*. [prel. z angličtiny do francúzštiny Raymonde Dubois, z franc. jazyka Mirjam Filusová]. Samizdat. Pre súkromnú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky, s. 9.

¹⁴⁷ Porov. ALVAREZ, J., QUINTANO, F. Povolanie a poslanie Spoločnosti. *Ozveny Spoločnosti*, 2005, č. 2. Pre súkromnú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 19.

¹⁴⁸ COSTE, P. *Saint Vincent de Paul, Entretiens II* (ďalej len *Entretiens II*). Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1923. ISBN neuvedené, zv. XI, s. 32.

*škaredí a špinaví, nespravodliví a drsní, tým viac im máš prejaviť svoju lásku. Pre tvoju lásku, a iba pre tvoju lásku, ti chudobní odpustia aj chlieb, ktorý im dávaš“.*¹⁴⁹

Vincentská spiritualita sa vyznačuje spojením dvoch pólov: činnosť s kontempláciou a kontemplácia s činnosťou. Ide o vincentskú mystiku, mystiku služby, mystiku v činnosti. Vincent a Lujza videli chudobných v inom svetle. Videli v nich chudobného Krista. Východiskový bod bol u každého odlišný. Lujza išla v ústrety chudobným preto, lebo to pokladala za kresťanskú povinnosť a plnenie tejto povinnosti ju často veľa stálo. Medzi chudobnými našla ľudské teplo, ktoré nenachádzala medzi príslušníkmi svojej sociálnej triedy. Mala rada chudobných, ale skláňala sa nad nimi ako dáma. Vincent bol roľníckeho pôvodu a nepotreboval ísť v ústrety chudobným. Bol syn toho istého chudobného ľudu. Miloval chudobných celkom prirodzene a ako veriaci človek videl v nich obraz Boží. Možno povedať, že Vincent ide k Bohu spolu s chudobnými a Lujza ide ku chudobným skrze Boha. Ich cesty sa však stretli v mystickom objavení údov Kristovho tela. Keď o nich hovorili, hovorili tou istou rečou, a keď sa o nich starali, starali sa tým istým spôsobom. Videli celú túto skutočnosť vo svetle mystického nazerania.¹⁵⁰

Vincent a Lujza chápali Boha spôsobom utváraný v dvoch formách: Boh je láska a Boh je chudobný. Boh nás má nekonečne rád. Stal sa človekom, aby nám všetkým priniesol spásu. Lujza často zameriavala svojej meditácie na tajomstvá vtelenia a vykúpenia. Túžba nasledovať Krista ju viedla už nežiť svojim životom, ale nechať Boha žiť v sebe. Inšpirovaná svätým Pavlom si zapísala počas jednej meditácie: „*Žime teda ako mŕtve v Ježišovi Kristovi. Už viac neodporovať Ježišovi. Robiť všetko pre Ježiša, myslieť len na Ježiša, žiť len pre Ježiša a pre blížneho, aby som v tejto zjednocujúcej láske milovala všetko, čo miluje Ježiš*“.¹⁵¹

Druhý pól, ktorý poukazuje na Boha – chudobného vyzdvihuje pokoru a poníženie Boha, ktorý sa stal láskou z lásky pre padnuté ľudstvo. Ježiš sa stotožňuje s chudobným. S tým, ktorý je hladný, smädný, nahý, cudzincom. Vincent rád poukazoval sestrám na toto tajomstvo už od začiatku pôsobenia, keď im hovoril: „*Niektorá sestra pôjde desaťkrát za deň navštíviť chudobného, desaťkrát za deň*

¹⁴⁹ Francúzsky film Monsieur Vincet bol nakrútený roku 1947 Mauricom Cloche. Text napísal francúzsky dramatik Jean Anouilh. Film opisuje skutočný životný príbeh Vincenta de Paul. Porov. Wikipédia, L'encyclopédie libre [online] cit. 2011-10-19. < [http://fr.wikipedia.org/wiki/Monsieur_Vincent_\(film\)](http://fr.wikipedia.org/wiki/Monsieur_Vincent_(film))>.

¹⁵⁰ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 131-132.

¹⁵¹ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 23, s. 778.

v ňom nájde Boha... Keď navštívite biednych galejníkov, trpiacich v okovách, nájdete tam Boha. Keď pomáhate úbohým opusteným deťom, nájdete v nich Boha. Ach, milé dcéry, aké oblažujúce je toto vedomie. Idete do príbytkov chudákov, ale nájdete v nich Boha“.¹⁵² Spojenie medzi Bohom láskou a Bohom chudobným pochopila Lujza v jednom rozjímaní, ktoré bolo skôr kontempláciou. Z čítania nejakej knihy sa dozvedela, že Ježiš naučil ľudí dobročinnej láske preto, aby mali možnosť nahradiť služby, ktoré nemôžu priamo preukazovať jeho osobe. Túžila sväté človečenstvo Ježiša Krista ctíť a nasledovať, ako len najlepšie bude môcť, a to prostredníctvom slúžiacej lásky voči chudobným a blížnym.¹⁵³ Dar Božej lásky je taký veľký, že človeku je nemožné priamo mu ju preukázať. Boží dar v jeho jedinom Synovi je úplne nezištný dar. Vtelený Boh ponúka cestu, ako mu možno vrátiť dar. Ježiš sa stotožňuje s chudobným.¹⁵⁴ Milovať chudobného teda znamená milovať Krista. Milovať Krista znamená milovať chudobného. Slúžiť chudobnému znamená slúžiť samému Kristovi.

2.2.4 Formácia a vedenie sestier v službe chudobným

Lujza silne vnímala výzvu Krista, ktorý žiadal apoštolov a celú Cirkev, aby ohlasovali všetkým národom radostnú zvesť o nesmiernej láske Otca k ľuďom.¹⁵⁵ Svoje sestry oduševňovala: „*Či nie je veľkou slávou pre duše, že môžu spolupracovať s Bohom na plnení jeho úmyslov*“?¹⁵⁶

Lujza videla, že je potrebné prichádzajúce devy formovať najskôr na rovine ľudskej a potom rozvíjať duchovnú a odbornú oblasť. Predvídala potrebu pravidiel pre každodenný život. Skúsenosti z charitatívnych bratstiev jej dobre poslúžili. Vypracovala pravidlá a poslala ich pánu Vincentovi, ktorý súhlasil a nechcel k tomu nič pridať. Zo žiadosti, ktorú Vincent adresoval parížskemu arcibiskupovi, sa dozvedáme, že Lujza najskôr overovala povolanie diev v službe, potom ich prijímala do svojho domu, kde boli šesť mesiacov alebo rok a učila ich žiť spoločným životom, prácam a duchovným cvičeniam.¹⁵⁷ Poznala každú jednu sestru, poznala ich tváre, ich

¹⁵² *Konferencie sv. Vincenta. Láska k povolaniu a služba chudobným*, zv. 1, s. 175.

¹⁵³ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 26, s. 809.

¹⁵⁴ Porov. BREJON DE LAVERGNEE, M. *Dejiny Spoločnosti. Začiatky a vývoj*. OS, 2011, č. 3, s. 278.

¹⁵⁵ Porov. CHARPY, E. *Povolanie DKL*. OS, 1999, č. 6, s. 47.

¹⁵⁶ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 27, s. 815.

¹⁵⁷ Porov. HERRMANN, C. *Lujza de Marillac – zakladateľka*. OS, 2010, č. 4. *Pre súkromnú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky*, s. 307-308.

duše. Poznala i mnohé miesta, kde pracovali spolky kresťanskej lásky. Po ukončení základnej formácie v spolupráci s Vincentom posielala sestry po dve, tri a niekde i viac na miesta, kde ich žiadali a kde spoločným životom mali žiť svoje povolanie.¹⁵⁸

Nenechávala sestry samé. Svedčí o tom bohatá korešpondencia medzi Lujzou a sestrami. Utvorila denný poriadok a spísala niektoré praktické cvičenia, ktoré mali sestry zachovávať na cestách, keď išli otvárať nové domy. Vypracovala úlohy pre jednotlivé úrady. I keď popis povinností bol vyjadrený vtedajšími výrazovými formami, poukazovala na ochotu pri plnení povinností, na pozornosť k životu, na úctu k zvereným osobám.¹⁵⁹ Pravidlá boli jasné, veľmi detailné a praktické, prepojené s duchovnou motiváciou. Pravidlo pre predstavenú Spoločnosti sa môže zdať tvrdé, pretože okrem iného určovalo: „*Má sa považovať za mulicu Spoločnosti, naloženú vzácnymi pokladmi, z ktorých musí vydať veľmi presný počet*“.¹⁶⁰ Lujza však vedela, o čom hovorí. Mala skúsenosti z návštev spolkov. Pravidlo pre sestru, ktorá zobúdzala sestry, môže vylúdiť aj jemný úsmev na tvári: „*Bude dávať pozor na svoj úrad, ktorý je spojený s úradom našich anjelov strážnych. Večer sa bude odporúčať svojmu anjelovi strážnemu, aby presne o štvrtej hodine mala zvonček v ruke*“.¹⁶¹ U pokladníčky, okrem odborných rád pri výdavkoch, bola poznámka: „*Urobí všetko možné, aby nemala dlhy*“.¹⁶²

Pri rôznych plánoch týkajúcich sa založenia nových diel či otvorenia domov Lujza spísala, čo majú robiť jednotlivé sestry, vždy berúc do úvahy špecifiká v danom diele a úrade. Toto u nej vyžadovalo mimoriadnu pozornosť k životu a osobám. Jej hlavnou starosťou bolo, aby každá vec bola správne definovaná a usporiadaná, aby služba chudobným mohla byť zrealizovaná za najlepších možných podmienok. Keďže sestry pracovali na rôznych miestach, konali rôzne služby - vyučovali dievčatá, navštevovali chorých vo farnostiach, prinášali stravu a lieky chorým, ošetrovali ich, niektoré zastupovali lekárov a púšťali žili, iné sestry šili, učili sa čítať a písať, vykonávali domáce práce a podobne, preto bolo potrebné podľa všeobecných pravidiel, ktoré sa žili v materskom dome, vypracovať ešte pravidlá

¹⁵⁸ Porov. CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*, s. 109.

¹⁵⁹ Porov. HERRMANN, C. Lujza de Marillac – zakladateľka. OS, 2010, č. 4, s. 308.

¹⁶⁰ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 91 bis, s. 748.

¹⁶¹ *Tamtiež.*

¹⁶² *Tamtiež.*

podľa druhu služby.¹⁶³ Všetka táto práca ležala na Lujziných pleciach. Návrhy vždy dala odsúhlasiť Vincentovi.

Na začiatku počas šiestich rokov bola Lujza sama so všetkými ťažkosťami spojenými s riadením novovytvoreného spoločenstva, akými boli ubytovanie, prijímanie dievčat, skúmanie ich žiadostí, odpovede na žiadosti zvonku a organizovanie bežného dňa. Lujza využívala múdre rady a oporu pána Vincenta. Vincent, hoci bol často odcestovaný, sa snažil pohotovo odpovedať na jej prosby a spolu s ňou uvažoval o dôležitých bodoch riadenia a formácie.¹⁶⁴ Mal veľmi rád sestry a záležalo mu, aby si udržali pravého ducha povolania, preto sestrám dával konferencie.¹⁶⁵

Lujza si uvedomovala ťažkosti, s ktorými sa sestry stretávali v každodennom živote. Niektoré trápenia si zapríčinili samy, iné tí, s ktorými pracovali. Najčastejšie išlo o nesprávne chápanie povolania dcéry kresťanskej lásky. Ich povolanie privádzalo ľudí do údivu, prekvapovalo alebo neraz aj rozčuľovalo. Vníkala, že sestry treba povzbudzovať, aby sa snažili nájsť hlboký zmysel povolania, do ktorého boli povolané.¹⁶⁶ Dobre si uvedomovala, že povolanie, prijaté od Boha, je veľké, prevyšuje ľudské schopnosti a možnosti. Roku 1644 išla na púť do Chartres a obetovala Panne Márii Spoločnosť. Keď sa vrátila, napísala pánu Vincentovi list: „*V deň posvätenia katedrály v Chartres som obetovala Bohu Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, zasvätila som mu ju celú a prosila som ho skôr o zničenie, akoby sa mala utvárať proti jeho vôli. Svätú Pannu som prosila, aby sa stala matkou a strážkyňou Spoločnosti a prosila som pre ňu čistotu, ktorú potrebuje, vzájomnú lásku medzi sestrami a vernosť, ktorej vzorom je Panna Mária v naplnení tajomstva vtelenia*“.¹⁶⁷

¹⁶³ Porov. HERRMANN, C. Lujza de Marillac – zakladateľka. OS, 2010, č. 4, s. 311-312.

¹⁶⁴ Porov. HERRMANN, C. Lujza de Marillac – zakladateľka. OS, 2010, č. 5, s. 364.

¹⁶⁵ Porov. CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*, s. 118-119.

¹⁶⁶ CHARPY, E. Povolanie DKL. OS, 1999, č. 6, s. 47.

¹⁶⁷ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 111, s. 120.

3 LUJZIN KREŠŤANSKY A SOCIÁLNY VKLAD V SLUŽBE CHUDOBNÝM

Apoštolským listom Matka všetkých od pápeža Jána XXIII. roku 1960 bola svätá Lujza de Marillac vyhlásená za nebeskú patrónku všetkých, ktorí sa venujú kresťanským sociálnym dielam. V liste sa uvádza, že Lujza bola zapálená nebeským ohňom, bola oddanou matkou ľuďom nezamestnaným, chorým, opusteným a odhodeným deťom, nevzdelaným, starým, vážnym a všetkým, ktorí potrebovali pomoc. Kardinál Tardini vyzdvihol Lujzinu spoluprácu s dielami kresťanskej lásky, pretože inak by nemohla uniesť toľké ťažké bremená.¹⁶⁸

Čím by nás Lujza mohla osloviť, nakoľko Magistérium Cirkvi ju predkladá ako patrónku kresťanských sociálnych pracovníkov?

V tejto časti sa zameriame na to, odkiaľ Lujza čerpala inšpiráciu pri službe, na aké aspekty sa v nej zameriavala, z čoho vyplýva odkaz pre budúce generácie nasledovníkov a nasledovníčok v rôznych kresťanských a sociálnych združeniach a inštitúciách. Inšpirovaná Duchom Svätým a géniom kresťanskej lásky Vincentom de Paul svojím životom a skutkami prispela k spoločnému hlasu Cirkvi o sociálnej náuke. Pápež Benedikt XVI. ju zaradil medzi vznešené vzory sociálnej lásky pre všetkých ľudí dobrej vôle.¹⁶⁹

3.1 V škole Božej lásky pre službu lásky

Najvýrečnejšie svedectvo o pravej láske k človekovi tu na zemi vydal Ježiš z Nazareta, Boží Syn. Učil a svedčil o Božej láske. Nový zákon je hlásaním lásky Boha k človekovi a zároveň lásky človeka k človekovi, pretože Ježiš bol zároveň Boh a človek. Pre Vincenta a Lujzu bol Ježiš prameňom a vzorom každej lásky.¹⁷⁰ On bol ich Pánom a Učiteľom. Ježiš ich učil láske ku chudobným. Lujza počula hlas Cirkvi, hlas Krista, ktorý sa niesol stáročiami a nesie sa stále až po súčasnosť. Prednostná

¹⁶⁸ Porov. Ján XXIII., *Omnibus Mater*, [online] cit. 2011-12-28, [Prel. Štefan Vrablec]. <http://www.vatican.va/holy_father/john_xxiii/apost_letters/1960/documents/hf_j-xxiii_apl_19600210_omnibus-mater_lt.html>.

¹⁶⁹ Porov. BENEDIKT XVI. *Deus Caritas est*. Encyklika o kresťanskej láske. 1. vyd. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2008. Edícia Pápežské dokumenty, ISBN 80-7162-594-9, s. 59.

¹⁷⁰ *Pravidlá Dcéry kresťanskej lásky služobníckych chudobných chorých*. Samizdat. ISBN neuvedené, s. 1.

láska ku chudobným je nevyhnutným rozmerom kresťanstva a služby evanjeliu. Milovať chudobných a dokazovať im, že ich Boh zahŕňa osobitnou láskou, znamená uznať, že ľudia sú cenní sami o sebe nezávisle od ekonomických, kultúrnych a sociálnych pomerov.¹⁷¹ Pochopila, že prijímať ich a slúžiť im znamená prijímať Krista a slúžiť mu.¹⁷²

Lujza si vzala za príklad a pravidlo celého svojho života a všetkých svojich diel vetu svätého Pavla „*Caritas Christi urget nos*“,¹⁷³ ktorú doplnila o slovo ukrižovaný. Túžila preniesť na svoje dcéry lásku k chudobnému, lásku, ktorá mala zdroj v srdci Krista. Pozývala sestry kontemplovať Ježiša Krista na kríži, aby poznali lásku bez hraníc. O tejto túžbe svedčila a svedčí pečať Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Predstavuje srdce obklopené horiacimi plameňmi, na ktorom sa vyníma ukrižovaný Ježiš a okolo je nápis „*Láska ukrižovaného Ježiša nás pobáda*“.¹⁷⁴ O jej úplnej vydanosti Ježišovi Kristovi vypovedajú poznámky z rozjímania: „*Žime teda ako mŕtve v Ježišovi Kristovi. Neodporujeme viac Ježišovi. Pracujeme len pre Ježiša, myslíme len na Ježiša, žime len pre Ježiša a pre blízkych, aby sme v tejto zjednocujúcej láske milovali len to, čo miluje Ježiš*“.¹⁷⁵ Lujza vedela, že chudobní potrebujú predovšetkým lásku a že iba láska, ktorá čerpá silu v Božom srdci, je schopná intenzívne milovať, činí človeka disponibilným a pobáda dať sa úplne a nezištne do služby núdznym. Sestre Magdaléne Mongert napísala: „*Prajem si, aby všetky naše sestry boli naplnené silnou láskou k Bohu a k láskyplnej službe chudobným*“.¹⁷⁶ Horiace plamene okolo srdca pripomínajú ohnivé jazyky Ducha Svätého. Podľa Lujzy božský oheň zapáľuje v srdciach lásku: „*Prosím dobrotu nášho Pána, aby pripravil naše duše na prijatie Ducha Svätého, aby ste horiace ohňom jeho svätej lásky boli stravované v dokonalosti tejto lásky*“.¹⁷⁷

Lujza tiež rada uvažovala o tajomstve vtelenia. V Ježišovi, prichádzajúcom na svet, a v Panne Márii, ktorá porodila Božie Slovo, obdivovala čistú lásku, hlbokú

¹⁷¹ JÁN PAVOL II. *Ecclesia in Europa „Cirkev v Európe“*. Posynodálna apoštolská exhortácia. 1. vyd. Trnava: SSV, 2004. Edícia Pápežské dokumenty, ISBN 80-7162-478-0, s. 83.

¹⁷² Porov. Mt 25,40.

¹⁷³ Kristova láska nás ženie. Porov. 2 Kor 5,14.

¹⁷⁴ Od roku 1643 začali používať odtlačok tradičnej pečate Spoločnosti na pečatnom ceste alebo vosku, ktorý slúžil na zatváranie listov. Vyjadroval lásku ukrižovaného Ježiša, ako to v závere svojich listov uvádzala Lujza. Porov. *Konštitúcie a štatúty Dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*. vyd. pre súkromnú potrebu Spoločnosti DKL sv. Vincenta de Paul, Nitra, 2005. ISBN neuvedené, s. 15.

¹⁷⁵ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituel*, s. 778.

¹⁷⁶ *Tamtiež*, s. 76.

¹⁷⁷ *Tamtiež*, s. 351.

pokoru a jednoduchosť, tri čnosti, ktoré sa stali základnými čnosťami dcér kresťanskej lásky. Žasla nad nesmiernou láskou Boha, ktorý sa stal človekom z lásky k človekovi. Ľudskú prirodzenosť Krista chápala ako vzor vznešenosti a veľkosti, ktorú Boh žiada od každej ľudskej bytosti. Vo svojich listoch navrhovala, aby sestry kontemplovali Božieho Syna, Syna Panny Márie, aby rozjíмали o jednotlivých udalostiach z jeho života, aby sa od neho učili žiť ako kresťanky a dcéry kresťanskej lásky.¹⁷⁸ Sestre Barbore Angiboust, ktorá mala veľké ťažkosti v novoutvorenom dome v Bernay napísala: „*Mali ste ťažkosti a možno ich ešte aj máte. Drahá sestra, nenapĺňa vaše srdce útechou skutočnosť, že sa tak ocitáte v situácii, v akej sa Ježiš a jeho svätá matka často nachádzali, kým žili na zemi*“?¹⁷⁹ Sestrám, ktoré prejavili netrpezlivosť a pochybnosti nad nedodržanými sľubmi vojvodkyne, radila: „*Chápem, ako trpíte preto, že nemôžete pracovať. Uvedomte si však, že... tak uctiebate život Božieho Syna. Keď vyšiel z chrámu, kde pracoval na Božiu slávu, vrátil sa so svätou Pannou a svätým Jozefom, poslúchal ich a plnil Božiu vôľu tým, že pracoval ako tesár, hoci prišiel na svet spasit' všetkých ľudí*“.¹⁸⁰

Ešte jedno základné Božie tajomstvo motivovalo jej život, modlitbu a skutky - Najsvätejšia Trojica. Lujza vyjadrovala k nej obdiv, chválu a túžbu podieľať sa na plnosti Božej lásky. Jej úvahy o Najsvätejšej Trojici prezrádzali hĺbku vníkania do tajomstva: „*Najsvätejšia Trojica ma stvorila v jednote svojej bytosti pre seba. Milovala ma od večnosti. Vedela, že bez nej nemôžem ani byť, ani existovať. Ona je mojím začiatkom a pôvodom a chce a musí byť aj mojím cieľom. Stvorila všetky veci, aby mi boli prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa tak ako brehy, ktoré privádzajú vodu k prameňu /na okraji je poznámka: ctiť a milovať všetky tvory pre úmysel, ktorý mal Boh pri ich stvorení/*“.¹⁸¹ Túžila, aby sa Boží život, ktorý je láskou a darom, stal vzorom jej života. Chcela patriť Bohu celá, aby si tým uctila vzájomné darovanie sa Otca, Syna a Ducha Svätého. Chápala, že v Najsvätejšej Trojici sa každá božská osoba dáva celkom inej osobe a pritom zostáva sama sebou, každá božská osoba jestvuje prejavom lásky k inej osobe, preto takýto život Najsvätejšej Trojice navrhla za vzor komunitného života. Často odporúčala sestrám vzájomnú znášanlivosť

¹⁷⁸ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac. Cesta svätosti*. Pre súkromnú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Nový Bydžov: Východočeské tiskárny, ISBN neuvedené, s. 13-15.

¹⁷⁹ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 419, s. 455.

¹⁸⁰ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 642, s. 656.

¹⁸¹ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 19, s. 706.

a srdečnosť, aby si tým uctili jednotu božstva v rozdielnosti osôb Najsvätejšej Trojice.¹⁸²

3.2 V službe Cirkvi ako dcéra Cirkvi

V miere plynúcich rokov Lujza postupne prehlbovala cítenie s Cirkvou, ako sa to naučila od Vincenta. Pochopila, že Cirkev je povolaná pokračovať v poslaní Krista – služobníka a evanjelizátora chudobných. Nikdy nenapísala výklad o Cirkvi, ale jej duchovná skúsenosť, jej vyučovanie a apoštolát boli hlboko preniknuté cítením s Cirkvou. Duchovnú skúsenosť vernosti Cirkvi vyjadrovala svojím spôsobom čítania a meditácie Svätého písma, slávením liturgie, zvlášť účasťou na svätej omši, rozjímaním a úctou a pozornosťou voči cirkevným vrchnostiam. Jej zmysel pre Cirkev sa nezastavil pri osobnom rozmere. Keď navštevovala charitatívne spolky, raz sa stala katechétkou, inokedy učiteľkou alebo vychovávateľkou učiteliek farských škôl. Spísala malý katechizmus pre sestry a laické učiteľky farských škôl. Formovala ženy, ktorým vštepovala základy viery. Sprevádzala ich, viedla, radila im a usmerňovala ich ku charitatívnej láske voči chudobným. Tieto panie sa neskôr samé stávali katechétkami. Viedla exercície a stále vydávala svedectvo o svojej viere pri poučaní, návštevách, na schôdkach s dámami kresťanskej lásky, pri výkladoch a v bohatej korešpondencii.¹⁸³

Sestrám pripomínala, že majú dvojnásobné šťastie byť dcérami Cirkvi a to ako kresťanky a ako dcéry kresťanskej lásky: „*Máme dvojnásobné šťastie byť dcérami svätej Cirkvi. Či nás to nezaväzuje, aby sme žili a konali ako deti takej Matky? To si vyžaduje veľkú dokonalosť*“.¹⁸⁴ Prialo si, aby každá dcéra kresťanskej lásky a každá členka charitatívneho spolku sa správala ako dieťa Cirkvi a poslúchala jej predstaviteľov. Keď však duchovný správca alebo biskup si dovoľili navrhovať alebo rozkazovať veci, ktoré neboli v súlade s evanjeliom, vedela odvážne prejaviť svoj nesúhlas.¹⁸⁵

¹⁸² Porov. CHARPY, Elisabeth. *Lujza de Marillac. Cesta svätosti*, s. 29-33.

¹⁸³ Porov. INFANTE, Maria Ángeles. Cirkevná a charitatívna skúsenosť svätej Lujzy de Marillac, včera a dnes. *Ozveny Spoločnosti*, 2010, č. 5. Pre súkromnú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 375-377.

¹⁸⁴ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 179, s. 202.

¹⁸⁵ Niekedy sa stávalo, že vznikli problémy medzi sestrami a miestnymi farármí, ktorí boli preniknutí jansenistickým prúdom. Napríklad ako to bolo v meste Chars. Lujza uznávala, že pán farár bol vznetlivej povahy a preto radila sestrám, aby boli k nemu láskavé a podriadené v reči i skutkoch,

Celé dielo Lujzy zdôrazňuje úlohu chudobných v Cirkvi. „*Všetkým dlhujeme úctu a česť. Chudobným preto, lebo sú údmi Ježiša Krista a našimi pánmi a bohatým preto, lebo nám dávajú prostriedky pre konanie dobra chudobným*“.¹⁸⁶ Vo svojich meditáciách bola presvedčená, že pracovať v službe chudobným, na ich ľudskom a duchovnom raste znamená uviesť evanjelium do praxe, svedčiť o vzkriesenom Kristovi. Tak ako Cirkev založená Ježišom Kristom je služobníckou chudobných, tak chcela, aby aj členky spolkov a hlavne sestry boli nenápadné služobnice chudobných.¹⁸⁷

3.3 V službe celého človeka

Ľudia, ktorých Božia láska obnovila, sú schopní meniť zvyklosti, sociálne štruktúry, vnášať pokoj tam, kde sú konflikty, tvoriť a budovať vzťahy tam, kde je nenávisť, hľadať spravodlivosť, kde vládne vykorisťovanie človeka človekom. Jedine láska je schopná meniť vzťahy radikálne, nepozná hranice, hľadá na celého človeka a obracia sa ku všetkým ľuďom.¹⁸⁸ Lujza vo svojom živote spoznala Božiu lásku a uverila, že je milovaná Bohom, tým pochopila vlastnú transcendentálnu hodnotu a dokázala nasadiť všetky svoje sily z lásky k Bohu pre službu blížnemu. Službou sa chcela stať Božím nástrojom, aby Božiu lásku mohol zacítiť každý chudobný a trpiaci človek, s ktorým sa stretne.

Jej skutky boli plodom lásky a viery, ovocím námahy, vytrvalosti, znášania skúšok i nepochopení.¹⁸⁹ Lujza vnímala, že telesná a duchovná služba vedie k záchrane celého človeka. Obidva rozmery sú pre človeka veľmi dôležité, vzájomne sa dopĺňajú a pomáhajú budovať celistvosť ľudskej dôstojnosti.

pokiaľ to bude možné. Farárove požiadavky však vyvolali skutočnú zrážku. Žiadal od sestier, aby verejne zbili 12 až 13-ročné dievča. Keď to sestry odmietli, lebo nechceli verejne potupiť dôstojnosť dievčaťa, vyhrážal sa im, že ich prinúti k verejnému pokániu pri dverách kostola a nedal im sväté prijímanie. Sestry reagovali tiež prudko. Do sporu sa zapojili aj obyvatelia farnosti. Jedni sa pridali k sestrám, iní k farárovi. Konflikt s jansenistickým farárom sa tak vyostřil, že zakladatelia uznali za potrebné odvolať sestry. Porov. CHARPY, Elisabeth. *Lujza de Marillac. Cesta svätosti*, s.71-72; DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 302, s. 347; L. 529, s. 553.

¹⁸⁶ *Tamtiež*, L. 424, s. 466.

¹⁸⁷ Porov. *tamtiež*, A. 100, s. 821.

¹⁸⁸ Porov. *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*. [Z talianskeho originálu *Compendio della dottrina sociale della Chiesa*, Libreria Editrice Vaticana 2004, preložila Margita Anna Baroková]. 1. vyd. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2008. ISBN 978-80-7162-725-8, s. 12.

¹⁸⁹ Porov. JÁN PAVOL II. *Ecclesia in Europa „Cirkev v Európe“*, s. 80.

3.3.1 Ľudský rozmer v službe

V súčasnosti poznáme mnohé definície o človeku. Človek ako jedinečné a neopakovateľné bytie, ako inteligentné a vedomé bytie, ako „ja“ schopné pochopiť sa, vlastniť sa, determinovať seba samého, uvažovať o sebe, a teda poznať seba i svoje skutky, ako stred svedomia a slobody. Cirkev 20. a 21. storočia vyzýva, že z takého poznania vyplýva predovšetkým požiadavka nielen jednoduchej úcty zo strany kohokoľvek, a predovšetkým zo strany politických a sociálnych inštitúcií a ich zodpovedných voči každému človeku tejto zeme, ale dokonca ide o prvoradý záväzok každého voči inému a predovšetkým zo strany týchto inštitúcií podporovať integrálny rozvoj osoby.¹⁹⁰ Každý má pokladať svojho blížneho za svoje druhé ja a predovšetkým má brať ohľad na jeho život a na prostriedky, ktoré sú nevyhnutné, aby ho žil dôstojne. Je naliehavé, aby sme sa stali blížnymi každému človeku bez výnimky a aby sme mu preukazovali činnosť služby, či už ide o opusteného starca, o cudzieho robotníka, ktorým sa nespravodlivo pohŕda, o exulanta, o nemanželské dieťa, nevinne trpiace za hriech, ktorého sa samo nedopustilo, alebo o hladujúceho, ktorý apeluje na naše svedomie.

Všetko, čo uráža dôstojnosť človeka, čo je proti samému životu, sú hanebné činy a poškvŕňujú civilizáciu a napokon sú ťažkou urážkou Stvoriteľa.¹⁹¹ Lujza, ktorá žila o štyri storočia skôr, nemohla vnímať udalosti súčasným myslením a predsa vidíme istú podobnosť výziev a odpovedí. Spolu s Vincentom a celou škálou dobročinných spolkov sa zamerali na všetkých núdznych bez výnimky, žiadna bieda im nebola cudzia,¹⁹² pomáhali chudobným, nájdeným deťom, mladým dievčatám, väzňom, galejníkom, obetiam vojny, hladujúcim, chorým, starým, každému, kto potreboval pomoc. Spočiatku sa činnosť dcér kresťanskej lásky obmedzovala na Paríž, kde si ich bratstvá kresťanskej lásky žiadali. Neskôr prichádzali sestry do všetkých farností, kde existovali tieto bratstvá. Tým sa postupne rozširovali do celého Francúzska a aj do iných krajov. Ešte za života zakladateľov roku 1652 boli sestry poslané do Poľska.

¹⁹⁰ Porov. *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*, s. 80.

¹⁹¹ Porov. *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. [Preklad P. Stanislava Plčina SJ, ktorý vyšiel v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme, zrevidoval ThLic. Marián Gavenda]. 1. zrevidované vydanie. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2008. ISBN 978-80-7162-738-8, s. 230.

¹⁹² Porov. *Konštitúcie a štatúty Dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, s. 32.

Lujza ako výborná organizátorka dbala na mnohé detaily, ktoré pomáhali pozdvihovať ľudskú dôstojnosť. Zameriame pozornosť na niektoré z nich.

3.3.1.1 Služba v nemocniciach

V nemocniciach 17. storočia vládla veľká nedbalosť a nedostatok hygieny. Lujza učila sestry dbať i na zdanlivé maličkosti v úcte ku chorým, čo sa nám dnes zdá úplne samozrejmé, ale v jej dobe to úplne samozrejmým nebolo. „*Máte obrúsky pri posteliach chorých? Udržiavate ich v čistote*“?¹⁹³ Sestre Cecílii do Angers napísala: „*Neviem, či je u vás zvykom umývať chudobným ruky. Ak ste to doteraz nerobili, prosím vás, zvyknite si na to odteraz*“.¹⁹⁴ V pravidlách pre sestry pracujúce v nemocniciach uviedla množstvo podstatných detailov. Napríklad kládla dôraz na dostatok bielizne pre chorých, aby boli vždy slušne oblečení. Trvala na hygiene ťažko chorých, na vyčistení úst, aby sa im netvorili vredy. Radila podávať mixovanú stravu v malých dávkach a viackrát za deň pre ťažko chorých, ktorí nemohli požiť ani bujón, ani vajcia. Záležalo jej na príjemnom ovzduší. V nemocnici sa mali nachádzať dve nádoby s voňavým korením, aby ich mohli v prípade potreby zapáliť. Z nich sa mali šíriť len dobré vône, napríklad vôňa jalovca alebo vavrínu. Práca bola organizovaná denným poriadkom a musela sa viesť evidencia o chorých.

Sestra služobnica¹⁹⁵ viedla tri registre. V registri o prijímaní chorých bol uvedený rok, mesiac, deň prijatia chorých, ich meno, stav, kraj. Šaty chorých, ich dôležité listiny a listy mali sestry starostlivo uložiť. Ak to bolo potrebné, mali o úmrtí alebo uzdravení informovať príbuzných. Do druhého registra zapisovali mená chorých, ktorí sa vyliečili a dobu hospitalizácie. Do tretieho zapísali meno a kraj zomrelej osoby, dobu strávenú v nemocnici, prípadne poverenie vybaviť nejakú záležitosť. Sestry po porade sa mali usilovať vec vybaviť čo najskôr.¹⁹⁶ Lujza neustále pobádala sestry, aby lásku vkladali do každého gesta v každodennom živote a zodpovedne pristupovali k zvereným službám. Napríklad v pravidlách pre sestru, ktorá mala na starosti lekáreň, poukázala na to, že zdravie je najcennejší poklad človeka a preto musí byť vo svojom úrade pozorná a svedomitá. Má robiť kompozície liečiv v pravý čas, podľa ročných sezón, nič nešetriť, aby liečivá boli dobre

¹⁹³ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 160, s. 181.

¹⁹⁴ *Tamtiež*, L. 290 bis, s. 329.

¹⁹⁵ Sestra predstavená sa v Spoločnosti dcér kresťanskej lásky nazýva sestra služobnica.

¹⁹⁶ Porov. DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 88, s.742; A. 84, s. 743-747.

pripravené, dbať na to, aby sa nič neskazilo, udržiavať poháre a hrnce dobre uzavreté.¹⁹⁷

Sestry v Nantes sa cítili vyťažené v práci a vyrušované návštevami dám kresťanskej lásky, ktoré chceli, aby ich sestry sprevádzali pri podávaní olovrantu. Lujza vysvetlila sestrám dvojité význam týchto návštev. Prvý sa týkal dám, ktoré chceli konať dobré skutky, a druhý chudobných chorých, ku ktorým sa sklonili bohaté dámy a venovali im pozornosť, podali im niečo na zjedenie. Chudobní sa cítili poctení a tým rástla v nich ľudská dôstojnosť. Radila sestrám, aby k paniam vyčlenili jednu sestru a aby tak ostatné mohli konať potrebné práce.¹⁹⁸

Viedla sestry, aby boli ku chudobným veľmi prívetivé, úctivé a srdečné. Poukazovala na správny prístup k ranenému človekovi, aby chorý napriek svojmu utrpeniu, strachu, revolte či nedôvere cítil z druhej strany úprimný postoj a lásku, čo by ho viedlo k vdácnosti za preukázanú pozornosť. „V mene Božom, drahá sestra, často myslíte na to, že nestačí mať dobrý úmysel a vôľu konať dobro. Dobro konáme z čistej lásky k Bohu. Keď sme prijali príkaz milovať Boha z celého srdca, prijali sme aj príkaz milovať bližného a preto je potrebné, aby o tom svedčilo tiež vaše vonkajšie správanie a to vďaka Božej milosti, ktorá vo vás pôsobí.“¹⁹⁹

3.3.1.2 Služba nájdeným deťom a chudobným dievčatám

V každej dobe existovali nájdené a opustené deti. Boli považované za deti hriechu a za príťaž spoločnosti. V 17. storočí v Paríži bolo odhodených každý rok 300 až 400 detí. Ležali na uliciach mesta alebo pred bránami kostolov. Policajti ich zbierali a odnášali do zriadeného domu pre nájdené deti, ktorý ľudovo volali Plienka.²⁰⁰ Vincent objavil žalostnú situáciu detí a zlé zaobchádzanie s nimi.²⁰¹ Lujzu dojímalo utrpenie týchto malých detí bez otca a matky, ktoré boli nevinnými obeťami. Roku 1640 na Vincentov podnet s finančnou pomocou dám kresťanskej lásky začala so svojimi sestrami nové dielo. Deti bolo treba živiť, zaistiť im výchovu, vzdelanie, chodiť do dedín a hľadať dobré rodiny, ktoré by sa postarali o jedno dieťa. Lujza organizovala rozdeľovanie živitiek detí. Viedla presný záznam odchodov detí

¹⁹⁷ Porov. *tamtiež*, A. 91 bis, s. 755.

¹⁹⁸ Porov. *tamtiež*, L. 159, s. 175.

¹⁹⁹ Porov. *tamtiež*, L. 383, s. 433.

²⁰⁰ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 48.

²⁰¹ Deti v tomto dome veľmi rýchlo zomierali. Aby neplakali, dávali im večer odvar z makovic. Niektoré predali za 8 grošov žobrákom, ktorí im polámali ruky, nohy, aby vzbudzovali súcit u prechádzajúcich a vyžobrali si viac almužny. Porov. *tamtiež*.

k ženám, ktoré sa mali o ne starať. Sestry ich navštevovali, aby sa presvedčili, ako vychovávali deti. Neskôr poverili touto úlohou jedného brata Misijnej kongregácie pravdepodobne pre nebezpečenstvá, ktoré hrozili na cestách počas občianskej vojny.²⁰² Udržiavanie diela prinášalo mnohé ťažkosti, boj o financie a priestory. Keď bolo najhoršie, Lujza naliehala na Vincenta, aby prehovoril k dámam kresťanskej lásky, pretože už toľko neprispievali ako predtým. Napísala list pánovi kancelárovi Séguier, ktorý bol najvyššou osobnosťou v úrade pre spravodlivosť a prosila ho o chlieb pre deti.²⁰³

Vypracovala osobitné pravidlá pre sestry, ktoré sa starali o nájdené deti. V nich poučila sestry, že deti do 4 rokov vyžadujú väčšiu starostlivosť, deti vo veku asi 5 rokov bolo treba začať učiť niektoré písmená, tiež katechizmus a nechať im čas na hranie. Nezabudla zdôrazniť dodržiavanie čistoty a pranie plienok. Sestry mali dbať na to, aby si deti už od detstva neosvojovali zlé návyky. Mali s nimi zaobchádzať jemne. V prípade potrestania sa mali usilovať napraviť ich skôr slovami než ranami a bez hnevu. Inokedy mali deti povzbudiť súcitnými a prívetivými slovami. Zaujímavý detail sa ukrýval v prípade nutných trestov. Sestry nesmeli biť deti po hlave, hlavne tých najmenších. O choré deti sa mali starať jemne, láskavo a s veľkou starostlivosťou a trpezlivosťou. Vedela, že závisť u takýchto detí sa šíri veľmi rýchlo, preto upozorňovala sestry, aby sa snažili o jednotu a nevyzdvíhovali jedno dieťa pred druhým, aby niektoré nebolo lepšie kŕmené, obliekané, ukladané k spánku a podobne. Sestry, ktoré sa starali o veľké deti, mali dbať, aby sa dodržiaval denný poriadok.²⁰⁴

Lujza nešetrila radami ani sestrám, ktoré vychovávali dievčatá na dedinách.²⁰⁵ Zdôrazňovala, že je dôležitejšie dobre pochopiť a prehĺbiť učivo, než získať množstvo povrchných vedomostí. Keď učiteľka v škole učila katechizmus, mala dbať, aby deti dobre porozumeli tomu, čo odpovedali. Preto im mala klásť otázky aj mimo toho a inými slovami, ako to bolo napísané v knihe. Chcela, aby škola dala

²⁰² Porov. *tamtiež*, s. 51.

²⁰³ „*Keďže vidím, vaša milosť, že všetko chýba, rozhodla som sa vám napísať... chcem vám poukázať na to, že stovka týchto malých chudobných detí, medzi inými potrebami, ktorým sú vystavené, nebude mať chlieb na sviatky. To mi tak veľmi leží na srdci...*“ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 212, s. 305.

²⁰⁴ CHARPY, E. *V službe deťom a mládeži*. Medzinárodná vincentská sesia. Paríž. Samizdat. Pre vnútornú potrebu Spoločenosti dcér kresťanskej lásky, s. 7-9.

²⁰⁵ Lujza už mala skúsenosti z vyučovania. Od svojich prvých návštev Bratstiev kresťanskej lásky nosievala so sebou šlabikáre, tabuľky na učenie písmen pre dievčatá. Neskôr pripravovala tie šikovnejšie, aby mohli prevziať vyučovanie tých mladších. Ešte v začiatkoch u seba zorganizovala malú školu pre chudobné dievčatá mestskej štvrte. Vychovávala ich, aby sa mohli starať o deti a dospievajúcich. Porov. DELGADO, C.J. *Duchovná cesta Lujzy de Marillac*, s. 13.

deťom solídne vedomosti. Vedela, že keď človek pochopí danú vec, potom ju vie v živote správne uplatniť. Sestry mali pomáhať dospelujúcim deťom pri výbere takého remesla, ku ktorému mali chuť a schopnosti.²⁰⁶

3.3.1.3 Služba väzňom a galejníkom

Podobne ako problém odložených detí, tak i galejníci boli otvorenou ranou na tele ľudskej spoločnosti aj štátu. Štát zodpovedal za strašnú situáciu tisícok ľudí odsúdených dožiť život na galejach. Námorníctvo potrebovalo ľudské ramená ako pohonné sily. Väzni, odsúdení na galeje, boli zavretí v parížskom lazarete, kde čakali na premiestnenie do Marseille.²⁰⁷ Kráľovské väznice boli skutočným peklom. Keď bol Vincent menovaný za generálneho almužníka galejí, uvedomil si duchovnú a materiálnu opustenosť väzňov, s ktorými zaobchádzali ako s dobytkom. Lujza opäť na podnet Vincenta začala nové dielo so svojimi sestrami. Poznala situáciu väzňov, keďže ich navštevovala spolu s ďalšími farníčkami ešte od roku 1632. V pravidlách pre sestry uviedla, že sestry „*musia vypočúť galejníkov, aj keď im pripomínajú, že sú s nimi nespokojní. Nikdy im nemajú nič vyčítať, ani hovoriť príkro, ale majú mať veľký súcit s ich duchovným i telesným stavom, ktorý je poľutovaniahodný*“.²⁰⁸

Sestry nakupovali potraviny, denne pripravovali a nosili stravu väzňom do ciel. Každý týždeň prali galejníkom šaty, starali sa o chorých, po ich odchode upratali miestnosti, vyprali a pozašivali slamníky. Bola to náročná služba, pretože často za odmenu sa sestrám dostával výsmech, znevažovanie a preklínanie. Prekvapujúca bola odvaha Vincenta a Lujzy, že posielali sestry tam, kde sa zhromažďoval všetok odpad a zlo spoločnosti. Spoločne vypracovali pravidlá pre sestry slúžiace väzňom a galejníkom. Nemali zabúdať, že aj väzni sú údmi Krista, ktorý sa stal otrokom, aby nás všetkých vykúpil z otroctva diabla. Vincent prirovnal sestry k lúčom slnka, ktoré sa predierajú nečistotou, samé sa však neznečistia.²⁰⁹

²⁰⁶ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac*. In GUYAUT, R. (ed.). *Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederik Ozanam*. [Z franc. orig. Sur la route des saints 7. Vincent de Paul, Louise de Marillac, Frederic Ozanam, vydavateľstvo Fidélité v Namur v r. 1992 prel. Dcéry kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul]. Nitra - Kalvária: Misijný dom Matky Božej, 1995. ISBN 80-85223-34-1, s. 38-39.

²⁰⁷ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 105.

²⁰⁸ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A 91, s. 736.

²⁰⁹ Porov. ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*, s. 475-476.

3.3.1.4 Služba obetiam vojen a vojakom

V rokoch 1648 - 1653 bolo Francúzsko zmietané občianskymi vojnami. Dane na udržiavanie vojska stále rástli. Vzbury sa šírili nielen v hlavnom meste, ale i vo všetkých provinciách. Vojaci, kadiaľ prechádzali, všetko plienili. Zásobovanie bolo veľmi ťažké. Obilie veľmi drahé. Lujza vyzývala sestry, aby boli veľmi vnímavé a pozorné: „*Prosím sestry záhradníčky, aby dobre obrábali zem a prosili Boha o vhodné počasie*“.²¹⁰ „*Dúfam, že starostlivo krmíte kravu a ostatné zvieratá*“,²¹¹ keďže mlieko, vajcia a zelenina boli základné potraviny na prípravu polievky pre vyhladovaných chudobných.²¹² Mnoho chudobných dedinčanov utiekalo pred vojakmi a hľadalo útočisko v hlavnom meste. Sestry pod vedením Lujzy pomáhali, ako sa dalo. Vincent o tom napísal jednému spolubratovi: „*Každý deň varia a rozdeľujú polievku u slečny Le Gras 1300 hanblivým chudobným a na predmestí Saint-Denis 800 utečencom. Len vo farnosti svätého Pavla štyri či päť dcér kresťanskej lásky ju varí a rozdáva 5000 chudobným a 80 chorých ošetrojú. A na mnohých iných miestach robia podobne*“.²¹³

Po obliehaní oblasti Etampes nepriateľskými vojskami sa objavil hrozný obraz o realite. Polia boli spustošené, dediny vyplienené, mnoho sedliakov odstrelených. Deti blúdili, hľadali úkryt a potravu. K vyčerpaným sestrám, ktoré tu slúžili, by Vincent a Lujza radi poslali ďalšie, avšak cesty boli neisté. Zlodeji, utečenci okrádali všetkých, ktorých stretli. Mŕtvolý lákali divú zver do okolia postihnutých miest. Museli preto čakať na utíšenie situácie.²¹⁴

Po vnútorných nepokojoch v štáte prebiehala 10 rokov vojna so Španielskom. Veľká bola bieda vojakov, ktorých nemal kto ošetrovať a preto boli sestry posielané na bojiská alebo do poľných nemocníc, kde niektoré z nich zomreli od vyčerpanosti ako obety vlastnej horlivosti.²¹⁵ Lujza si uvedomovala náročnosť a nepredvídateľnosť nebezpečenstvá tejto misie, kde ošetrovanie ranených vyžadovalo niekedy heroické sily a preto sa snažila ich povzbudzovať: „*Vidíte množstvo biedy, ktorej máte*

²¹⁰ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 259, s. 283.

²¹¹ *Tamtiež*, L. 261, s. 282.

²¹² Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 111-115.

²¹³ COSTE, P. *Correspondance I*, zv. IV, s. 407.

²¹⁴ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 119.

²¹⁵ Porov. *tamtiež*, s. 121.

*odpomôcť... Znášajte s nimi ich trápenia, bolesti a pomôžte im, nakoľko môžete a zachovajte si pokoj“.*²¹⁶

3.3.2 Duchovný rozmer v službe

Cirkev vidí v človeku živý obraz samého Boha. Človek je povolaný nachádzať tento obraz stále hlbšie v plnom vysvetlení seba v Kristovom tajomstve. Keďže človek je stvorený na Boží obraz, má dôstojnosť osoby, je niekým. Celý spoločenský život je zameraný na ľudskú osobu, ktorú charakterizuje jednota duše a tela. Príčinou osobných a sociálnych rozkolov, ktoré v rozličnej miere poškodzujú hodnotu a dôstojnosť ľudskej osoby, je rana vnútri človeka, ktorú vo svetle viery nazývame hriechom. Každý hriech je v jednom aspekte osobný a v druhom aj sociálny, pretože má spoločenské dôsledky. Kresťanský realizmus vidí priepasti hriechu, no vidí ich vo svetle nádeje darovanej Ježišom Kristom, ktorý zničil hriech a smrť. Slovo, ktoré sa stalo v Ježišovi Kristovi človekom, je životom a svetlom človeka. Boh chce prostredníctvom Ježiša Krista spásu všetkých ľudí.²¹⁷

Vincentovi a Lujze veľmi záležalo, aby chudobní ľudia poznali Božie pravdy, pristupovali k sviatostiam, objavovali svoju ľudskú dôstojnosť a i napriek nespravodlivej chudobe zachraňovali si svoje duše. Neustále pripomínali sestrám duchovný rozmer služby, ktorý sa nesmel opomínať pri vykonávaní dobročinných skutkov. Zdôrazňovali, že dcéra kresťanskej lásky sa stará o celého človeka. V žiadosti o schválenie spoločenstva parížskemu arcibiskupovi Vincent uviedol: „*Pri službe týchto chudobných diev je dôležité to, že okrem telesnej služby, ktorú preukazujú chudobným chorým, snažia sa aj o ich duchovné dobro tak, ako môžu. Povedia im niekoľko povzbudzujúcich slov, poukážu im na to, ako si môžu zaistiť spásu. Zomierajúcim pomáhajú, aby odišli z tohto sveta v dobrom duševnom stave a tých, ktorí sa uzdravia, povzbudia k dobrému životu“.*²¹⁸

Poznávať pôvod človeka a uznávať jeho hodnoty, to by bol iba humanizmus. Preto Lujza učila sestry, aby chápali všetko aj pohľadom viery cez ducha Evanjelia. Vo svojich meditáciách objavila tajomstvo spásy človeka. Akú veľkú lásku prejavuje Boh ľuďom. On, Syn Boží, bol odvrhnutý, pokorený, týraný a usmrtený na kríži. Ale

²¹⁶ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 244, s. 279.

²¹⁷ Porov. *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*, s. 68-73.

²¹⁸ COSTE, P. *Correspondance I*, zv. II, s. 551.

akú istotu a dynamizmus dáva človekovi skrze svoje vzkriesenie. Smrťou sa život človeka nekončí. Kristus privádza k večnému životu. Každý človek ubitý bolesťou, nevšímavosťou a opustenosťou sa stretáva s trpiacim človečenstvom Krista. Čím viac chudobný trpel, tým bolo potrebnéjšie a nutnejšie mu pomáhať.²¹⁹ Všetci tí, ktorí sa nachádzali na okraji ľudskej spoločnosti, boli ich učители a páni, pretože v nich bol prítomný Kristus, Pán a Učiteľ. Títo ich učili trpezlivosti, pokore a solidarite. Vo svetle viery boli chudobní obrazom ukrižovaného, pokoreného, opovrhovaného Krista.²²⁰ Sestrám do Angers napísala: „*Kde je tá srdečnosť a láska, ktorú si máte za každú cenu zachovať pri našich drahých učiteľoch chudobných a chorých? Keď sa len trochu odchýlime od myšlienky, že oni sú údy Ježiša Krista, zaručene stratíme, umenšíme a zanedbáme tieto pekné čnosti*“.²²¹

Utrpenie chudobných niekedy bolo tak veľké, že im sestry nemohli účinne pomôcť a uľaviť. Zvlášť v časoch epidémií alebo po vojnových bitkách. Vtedy Lujza povzbudzovala sestry, aby jednoducho a úprimne mali aspoň súčiť s trpiacimi: „*Drahé moje sestry, viem, že aj vy trpíte s nimi, veď je spravodlivé, aby služobnice chudobných trpeli so svojimi pánmi*“.²²²

Pri chorých v nemocniciach mali byť sestry zvlášť pozorné k umierajúcim, dobre a dôstojne ich pripraviť na prechod do večnosti. Tým, ktorí sa uzdravovali, mali pomôcť nájsť pravý zmysel kresťanského života. Na konci pobytu v nemocnici sestry mali dbať na to, aby sa uzdravený mohol dobre vyspovedať a pristúpiť k svätému prijímaniu.²²³

Do pravidiel pre sestry slúžiace nájdeným deťom Lujza inšpirovaná Vincentom²²⁴ uviedla: „*Nech obetujú Bohu všetky služby, ktoré budú preukazovať*

²¹⁹ CHARPY, E. Nákazlivý dynamizmus. *Ozveny Spoločnosti*, 1989, č. 6. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 11.

²²⁰ Porov. CHARPY, E. *Lujza de Marillac*. In GUYAUT, R. (ed.). *Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederik Ozanam*, s. 38-39.

²²¹ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 104 bis, s. 112.

²²² DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 341, s. 389.

²²³ Porov. DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 91, s. 737.

²²⁴ Vincent na stretnutí dám v Hôtel-Dieu podal dojímavý obraz o nájdených deťoch. Tieto deti sú osobných obrazom Ježiša Krista. Náš Pán sa narodil bez pozemského otca a tieto chudobné deti opustil ich otec aj ich matka. Náš Pán trpel v živote svojej matky počas cesty, ktorú vykonala svätá Panna pred pôrodom. Tieto chudobné deti trpeli, keď ich matky boli bité a brali rôzne medicíny. Zakrátko, čo sa náš Pán narodil, jeho nepriateľ Herodes sa mu vyhrážal smrťou. Otcovia a matky tieto deti vydávajú napospas smrti. Náš Pán utiekol do Egypta a tam našiel domov. Tieto chudobné stvorenia nachádzajú istotu u cudzincov, ktorí im nie sú ničím. Náš Pán trpel chudobu, biedu, ohováranie a prenasledovanie pre hriechy svojich detí. Tieto deti pre hriechy ich matiek. Nakoniec náš Pán bol zlorečený a považovaný za hriešnika kvôli svojim deťom. Tieto deti trpia pre zlo, na ktorom nemajú vinu. Je iba

dieťaťu Ježišovi v osobe týchto detí“.²²⁵ Sestry učili deti krátke modlitby a hlavné Božie pravdy. Keď ich uložili do postieľok, mali povzniesť ich srdcia k Bohu a pokropiť ich svätenou vodou.²²⁶ Lujza povzbudzovala sestry, ktoré vyučovali chudobné deti: „*Som presvedčená,... že rady čo najlepšie učíte tieto malé stvorenia vykúpené krvou Božieho Syna, aby ho aj oni mohli večne chváliť a oslavovať*“.²²⁷ Sestry, ktoré vyučovali chudobné dievčatá na dedinách, mali sa snažiť naučiť ich urobiť znak kríža, na kolenách sa modliť k Bohu ráno i večer, poučiť ich o tajomstve Najsvätejšej Trojice, o tajomstve Vtelenia a Najsvätejšej Sviatosti, dobre sa vyspovedať a dobre prijímať. Tiež ich mali naučiť čnostiam a poukázať im na hrôzu nerestí.²²⁸

Podobne i v pravidlách pre sestry slúžiace galejníkom je vykreslený duchovný rozmer služby. Pravidlá vypracovala spolu s Vincentom. Okrem ostrážitých rád sestrám poukazovali, že Boh si ich určil pre túto službu, a táto služba vyžaduje, aby sa vzájomne povzbudzovali a mali veľkú dôveru v Pána a uvedomovali si, že Kristovi pomocou týchto úbohých ľudí preukazujú vzácnu službu, vzácnejšiu ako keby jemu slúžili.²²⁹ Lujza si bola dobre vedomá, že v takejto službe nijaká čisto ľudská ostrážitosť nemôže byť dostatočnou zárukou vytrvalosti v dobrom, a preto radila svojim duchovným dcéram, aby denne prosili o pomoc Ducha Svätého. A sestry držiac sa týchto múdrych rád sa veľmi zaslúžili o to, aby život nešťastných väzňov bol znesiteľnejší. Stali sa ich matkami.²³⁰

Lujza zo svojej hlbokej viery a lásky k Ježišovi Kristovi a jeho Matke Panne Márii, vyvádzala vždy veľmi konkrétne dôsledky a to: mať úctu ku každému človekovi, uprednostňovať najchudobnejších, venovať pozornosť celej ľudskej bytosti, nezištným, pokorným, jednoduchým a láskavým postojom slúžiť všetkým, ktorí to potrebujú. K takémuto dynamizmu života povzbudzovala svoje spolusestry.²³¹

ten rozdiel, že prvé je dieťa Božie a ostatné sú deti ľudí. Prvé je z milosti a tieto tu z hriechu. Porov. COSTE, P. *Documents III*, zv. XIII, s. 780-782.

²²⁵ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, A. 80, s. 731.

²²⁶ Porov. *tamtiež*, s. 731-732.

²²⁷ *Tamtiež*, L. 367, s. 419.

²²⁸ Porov. CHARPY, E. *V službe deťom a mládeži*. Medzinárodná vinčentská sesia. Paríž, 1992. Samizdat. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 4.

²²⁹ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 56.

²³⁰ Porov. POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 106-107.

²³¹ Porov. CHARPY, E. *Nákazlivý dynamizmus*. OS, 1989, č. 6, s. 14.

3.4 Životný štýl služobníc chudobných

Lujze veľmi záležalo, aby si spoločnosť zachovala jednoduchý a chudobný životný štýl, aby sa sestry nevyhýbali žiadnym prácam, i keď si nadobudli nejaké vedomosti a odbornosť. Na vykonávanie kresťanských diel potrebovali finančné príspevky od bohatých, na vlastné živobytie si sestry zarábali manuálnou prácou ako väčšina žien: šili, priadli, prali prádlo, chovali dobytok, zavárali ovocie. Tieto práce konali v čase, keď neslúžili chudobným.²³²

Chudobný, jednoduchý a pokorný život sa stal základom Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. „*Dcéry kresťanskej lásky sa musia cvičiť v láskavosti, srdečnosti, vzájomnej znášanlivosti práve tak ako v pokore, jednoduchosti a láske k svätému človečenstvu Ježiša Krista, ktorý je dokonalou láskou, pretože v tomto spočíva ich duch*“.²³³ Tvorivé nadšenie Lujzy pomáhalo sestrám s obnovovanou pohotovosťou odpovedať na potreby svojej doby. Niekoľko hodín pred smrťou opäť pripomenula sestrám to, čo mala v hĺbke srdca: „*Moje drahé sestry, neustále prosím Boha o požehnanie pre vás a modlím sa, aby vám udelil milosť vytrvať v povolání, aby ste mu slúžili tak, ako to od vás očakáva. Veľmi sa starajte o službu chudobným*“.²³⁴

3.5 Svedectvo spolupráce

Cirkev v sociálnej náuke konštatuje, že spolupráca, hoci by existovala v menej systematických formách, sa javí ako jedna z najsilnejších a najlogickejších odpovedí na rôzne konflikty, konkurencie a nerovnosti. Vzťahy medzi ľuďmi v ovzduší spolupráce a solidarity sa upevňujú, prekonávajú ideologické rozdelenia, nakoľko sa zameriavajú viac na to, čo zjednocuje. Prostredníctvom nezištnej služby v rámci možností sú všetci ľudia pozvaní na napredovanie v dôvere a na to, aby poskytli vlastný osobný príspevok pre dobro spoločenstva a osobitne tých najslabších a najnúdznejších.²³⁵

²³² Porov. *tamtiež*, s. 143-144.

²³³ DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, L. 377, s. 405.

²³⁴ Z duchovného testamentu Lujzy de Marillac. DE MARILLAC, L. *Ecrits spirituels*, s. 823; *Konštitúcie a štatúty Dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, s. 191.

²³⁵ Porov. *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*, s. 237-238.

Vidíme, že Lujza počas svojho života sa začlenila do rôznorodej spolupráce s laikmi, najmä s dámami združenými v bratstvách kresťanskej lásky. Vo vzťahoch s dámami parížskeho kraja sa javila ako veľmi príjemná žena, ktorá mala ľahký prístup a vedela počúvať. Uvedomovala si ich ťažkosti a snažila sa pomôcť im ich vyriešiť. Vedela utíšiť konflikty a vliať dôveru. Pri návštevách bratstiev mimo Paríža spoznávala vidiecky svet, ženy vysokej a drobnej buržoázie, ženy remeselníkov. I keď niekedy bola prekvapená správaním niektorých žien, vedela nadviazať s nimi kontakt a počúvať ich. Radila a nebála sa upriamiť pozornosť na to, čo nebolo v poriadku. Počúvanie otváralo cestu k dôvere a dámy nenútene rozprávali Lujze o svojich ťažkostiach a otázkach.

Hlboké a srdečné vzťahy s paniami kresťanskej lásky pomohli Lujze v jej neskoršej úlohe animátorky a formátorky dcér kresťanskej lásky.²³⁶ Vedela pochopiť ale aj usmerniť panie a sestry. V 17. storočí boli veľké rozdiely medzi sociálnymi triedami. Sociálne nerovnosti sa nachádzali i medzi dámami pochádzajúcimi z aristokracie, ktoré pracovali v bratstvách a medzi dcérami kresťanskej lásky, ktoré pochádzali poväčšine z dedinského prostredia. Lujza pomáhala sestrám uznať a prijať túto spoločenskú rôznorodosť a vzájomné dopĺňanie. Sestry mali rešpektovať panie nie pre ich pôvod, ale kvôli tomu, aby mohli spoločne lepšie poslúžiť chudobným.²³⁷ Bola spojovacím mostom dvoch rozdielnych sociálnych strán, ktorých cieľom bolo telesne a duchovne pomáhať chudobným.

Pri spoločných dielach bolo potrebnej veľa trpezlivosti, pokory i odvahy. Napríklad v službe nájdeným deťom. Lujza sa naplno ujala zodpovednosti a vychovávala sestry pre toto nové poslanie. Rešpektovala prácu dám, ponechala im starosť o zabezpečenie potrebných financií a nájdenie nového domu, podriadila sa ich administrácii. Táto intenzívna spolupráca si vyžadovala pravidelné schôdzky, ale postupom času vznikli rozdielne názory. Dámy, ustarostené o ubytovanie stále väčšieho počtu detí, požiadali kráľa Ľudovíta XIII., aby im dal k dispozícii starý zámok Bicêtre. Lujza nesúhlasila, pretože tento dom bol príliš veľký, v zlom stave, dlhé roky slúžil za útulok pre ženy so zlou povestou a nachádzal sa dosť ďaleko. Keďže vedela, že nič nezmôže proti rozhodnutiu dám, kládla svoje podmienky. Keď potom prišla na miesto spolu so sestrami, skonštatovala zlé

²³⁶ Porov. *Vzťahy svätej Lujzy de Marillac*. Formačné dni pre dcéry kresťanskej lásky, Nitra, 2010. Samizdat. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, s. 1-3.

²³⁷ Porov. CHARPY, E. Nákazlivý dynamizmus. OS, 1989, č. 6, s. 10.

organizáciu, nesprávne rozdelenie priestorov, veľké pracovné zaťaženie na sestry, nič nebolo zariadené k svätej omši, ani ku krstu detí, ani škola pre ne, nič, o čo žiadala. Rýchlo a s veľkou presnosťou zreorganizovala priestory. Žiadala zvolanie schôdzy a navrhla organizáciu zbierok vo všetkých farnostiach. Bola nespokojná s činnosťou dám, no vedela sa radovať spolu s nimi, keď dielu sa začalo dariť.²³⁸

Rôzne formy spolupráce si vyžadovala služba vo farnostiach a v nemocniciach. Bolo potrebné rešpektovať niektoré odlišné názory správcov nemocníc alebo miestnych farárov, jednat' s nimi a diplomaticky hľadať riešenia pre lepšiu službu chudobným a zároveň pomáhať, usmerňovať sestry k správnej spolupráci a povzbudzovať ich v ťažkej službe.

Našťastie Lujza kráčala spolu s Vincentom. Spájala ich spoločná misia. Prvé roky boli naplnené vzájomným zbližovaním a poznávaním. Potom začalo obdobie intenzívnej spolupráce, ukázalo sa i ťažšie obdobie, no tento čas im pomohol vážiť si jeden druhého, uznávať vzájomné duchovné hodnoty. Vincent a Lujza jednoducho vyjadrili svoje názory a mienky, hoci boli niekedy rozdielne, a hľadali spoločne, ako by úloha, ktorú plnia, mohla byť krokom k ľudskejšiemu postaveniu tých, ktorým slúžia a zároveň ohlasovaním Ježiša Krista.²³⁹ Ich priateľstvo sa zakladalo na autentickejšť, na prijímaní identity druhého, dokázali sa povzniesť nad to, čo ich delilo s istotou, že plnia Božíu vôľu. Poháňaní Kristovou láskou šli spolu 18 rokov a obohatili Cirkev dielami, ktoré založili pre službu chudobným a ich evanjelizáciu. Vydali svedectvo jednoduchého, pokorného a láskyplného života.

3.6 Lujzino dedičstvo

Lujza de Marillac bola presvedčená, že pracovať v službe chudobným, na ich ľudskom a duchovnom raste, znamená uviesť evanjelium do praxe, svedčiť o vzkriesenom Kristovi, vnášať nádej do života. Celé dielo Lujzy zdôrazňuje úlohu chudobných v Cirkvi. Boh ich považuje za údy svojho tajomného tela. Jej bohatá duchovná skúsenosť a praktická láska prejavovaná v službe núdznym môže pomôcť súčasným generáciám nájsť odpovede na aktuálne výzvy doby.

²³⁸ Porov. *Vzťahy svätej Lujzy de Marillac*, s. 4-5.

²³⁹ Porov. CHARPY, E. *Contre vents et marées*, s. 155.

Novodobý svet globalizácie sa nám javí ako svet, v ktorom sa chudobní stávajú čoraz viac chudobnejšími, v ktorom sa rozširuje násilie a nespravodlivosť, v ktorom sa stráca smer, hodnoty a vynára sa strach z neistoty. Bezhraničné cynické obchodovanie so zbraňami, drogami a dokonca s ľuďmi plodí hroznú biedu nielen fyzickú, ale i psychickú a hlavne duchovnú. Na druhej strane môžeme vidieť i pozitíva, ako prírodné katastrofy mobilizujú ľudí k vzájomnej pomoci a súcitu, ako veľa mužov a žien sa snaží byť solidárnymi a dávajú zo seba to najlepšie pre spravodlivejší a bratskejší svet, ako mladí a dospelí hľadajú zmysel svojho života a hľadajú Boha.²⁴⁰

Medziľudské vzťahy majú byť budované na hodnotách ako pravda, spravodlivosť, solidarita a sloboda.²⁴¹ Stavať na týchto hodnotách vyžaduje veľké osobné úsilie a ochotu spolupracovať s inými ľuďmi.

Medzi súčasnými výzvami môžeme vidieť vzrastajúci laicizmus. Lujza poukazuje na posilnenie viery vzdelávaním sa a prinášaním odvážneho a konkrétneho svedectva. V jej dobe existovala veľká náboženská nevzdelanosť. Podobne je tomu i dnes. Morálny relativizmus sa šíri všade. Lujza tiež poznala pokrstených, ktorí zapreli svoju vieru. Svojím životom poukazuje na dôležitú rolu katechétov a na ich formáciu. Zdôrazňuje úlohu katechizovať, poučovať deti, mládež, dospelých a starnúcich ľudí. Kto veľkodušne daruje svoje sily a schopnosti do tejto oblasti, bude prispievať k tomu, aby Cirkev, matka veriacich, bola naďalej matkou a učiteľkou.

Ďalšia výzva, ktorej musíme čeliť, je individualizmus. Lujza pozýva k spolupráci pre spoločné dobro. Zjednotení môžeme čeliť príčinám chudoby, konať v prospech života, realizovať projekty na pomoc chudobným. A ako Lujza máme čerpať silu z modlitby a byť vnímavými na pôsobenie Ducha Svätého.

Mnohí núdzni bratia čakajú na pomoc a mnoho utláčaných čaká na spravodlivosť. Kresťanská láska povzbudzuje do aktívnej pracovitosti a k prijatiu zodpovednosti za osud druhého človeka. Kresťan môže čerpať zo sociálnej nauky Cirkvi, aby podporil integrálny a solidárny humanizmus.²⁴² Lujza vložila svoje sily do takéhoto humanizmu, volá nás, aby sme sa vedeli postaviť na stranu chudobných. Vo svojej dobe utvárala siete evanjeliovej lásky, ktoré stále existujú. Na konci svojho

²⁴⁰ Porov. *Nechajme sa pretvárať Duchom Svätým*. Dokument medzi zhromaždeniami. Samizdat. Pre vnútornú potrebu Spoločenosti dcér kresťanskej lásky, Nitra, 2010, s. 5-8.

²⁴¹ Porov. *Kompendium sociálnej nauky Cirkvi*, s. 245.

²⁴² Porov. *tamtiež*, s. 13.

života bola šťastná, keď videla, ako sestry pomáhali a slúžili chudobným. Tešila sa, keď videla, že deti boli poučené vo veciach viery, keď sa dozvedela, že veľa ľudí našlo vieru a prijalo spásu, ktorú im Boh ponúkol vďaka ľudovým misiám, keď pozorovala šíriacu sa pomoc a dobro prostredníctvom bratstiev kresťanskej lásky.²⁴³

V našom svete neustále vznikajú nové druhy chudoby. Obraz chudoby sa tak neobmedzene rozširuje. Nezabudnime, že Cirkev je služobnicou chudobných a my sme jej deti. *„Byť služobníkom nie je zamestnanie, je to dar. Byť služobníkom nasledovaním Ježiša znamená obetovať sa z lásky... Jeho úlohou je umožniť blaho, umenšovať trápenie, vytvárať priaznivé podmienky, aby sa mohlo zrodiť šťastie, pripraviť pôdu, spievať pieseň, ktorú nevymyslel... Byť služobníkom prináša veľké riziko, pretože zostáva už len dar seba samého. Pane, ty nás povolávaš, aby sme boli služobníkmi, aby sme žili podľa evanjelia. Vlož do nás svoju odpoveď, urob z nás služobníkov lásky“.*²⁴⁴

²⁴³ Porov. INFANTE, Maria Ángeles. Cirkevná a charitatívna skúsenosť svätej Lujzy de Marillac, včera a dnes. OS, 2010, č. 5, s. 381-382.

²⁴⁴ Byť služobníkom, anonymný autor. OS, 2010, č. 5, s. 384.

ZÁVER

Diplomová práca mala za cieľ priblížiť postavu Lujzy de Marillac a zamerať sa hlavne na jej kresťanský a sociálny aspekt. Vzhľadom k tomu, aby sa nám táto žena stala bližšou, volila som detailnejší pohľad na dobu a prostredie, v ktorom žila. Podobne bolo potrebné uprieť pozornosť na jej mladosť a postupnú duchovnú premenu jej života.

Každé obdobie ľudských dejín nesie so sebou negatíva a pozitíva. Obraz 17. storočia ponúka na jednej strane prepych, bohatstvo a zábavu, no na druhej strane veľkú biedu, vojny, hlad, žobranie, odhodené deti. Navyše obe kategórie ľudí upadali do morálnych pokleskov, a tým sa ešte viac prehlbovala tragédia ľudských osudov. Kde sa však rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť.²⁴⁵ Boží duch podnecoval lásku v srdciach mnohých ľudí a toto obdobie dalo Cirkvi veľa svätých. Boli to muži a ženy, ktorí nasadili všetky svoje sily do Božej služby v prospech trpiacich.

V súčasnej dobe tiež vnímame sociálne paradoxy a boj dobra so zlom nabera na intenzite. Situácia nebola iná ani na začiatku 20. storočia. Keď sa ponoríme do slov pápeža Pia XI., ktoré povedal pri svätorečení Lujzy de Marillac, môžeme pochopiť, čo pomáhalo Lujze a čo môže pomôcť i nám pri službe núdznym: *„Keďže ľudská rozumnosť nie je schopná nájsť účinné prostriedky a lieky proti zlám, na ktoré trpí naša doba, treba prosiť o pomoc zhora, modliť sa a pracovať. To, čo spravodlivé zákony, ľudská činnosť a úsilie často nemôžu dosiahnuť, to Božia láska dopriava našej horlivosti; tá láska, ktorá poháňala aj Lujzu de Marillac k službe chudobným a chorým. Tá láska, ktorá je trpezlivá, nie je závistlivá, nevypína sa, ale verí všetko a znáša všetko. Tá láska, ktorou kráčame po stopách Ježiša Krista a pomáhame všetkým našim nešťastným bratom“*.²⁴⁶

V živote Lujzy de Marillac môžeme postrehnúť veľa protikladov. Boh vo svojej pedagogike často používa antinómie, aby ľudská duša mohla rásť, rozvíjať sa, napredovať a vydať krásu, ktorú do nej vložil.

Lujza pochádzala zo šľachtického rodu, bolo jej dopriate vysoké vzdelanie a výhodné manželstvo. Hoci išlo o dámu z vyššej spoločenskej vrstvy, ktorá vedela

²⁴⁵ Porov. Rim 5,20

²⁴⁶ POLÁČEK, K. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 138.

čítať, písať a maľovať, mala zmysel pre chudobných. Neuspokojila sa so svojím nadbytkom. Vo svojom okolí videla a pomáhala nešťastným „*lazárom*“.²⁴⁷ Svoje srdce naplno otvorila pre službu Kristovi v chudobných po smrti svojho manžela a v čase dospievania jej syna. V nasledujúcom plodnom čase dokázala použiť všetky dary, získané počas detstva a mladosti, pre lepšiu službu chudobným. Vedela nadchnúť pri ťažkostiach, motivovať pri znechuteniach, organizovať pre lepšiu plynulosť služby, diplomaticky jednať pri riešení komplikovaných problémov, viesť korešpondenciu pre utuženie vzťahov, poukazovať na duchovný rozmer služby, ale i priložiť osobne ruku k dielu.

Život Lujzy sprevádzalo veľa utrpení. Celý život musela čeliť vetrom i príbojom, búrkam i víchriciam.²⁴⁸ Hlavne jej mladosť bola poznačená mnohými psychickými traumami: nepoznala matku, s otcom sa stretávala veľmi málo, túžila po domove, blízki príbuzní boli vlastne ďalekými, pretože sa o ňu veľmi nezaujímal a vybavovali iba tie najnutnejšie záležitosti, menila prostredie podľa finančnej situácie a nakoniec hoci túžila po rehoľnom živote, musela sa vydať. Mohli by sme konštatovať, že takáto osoba, ktorá od svojho detstva neustále musela v sebe potláčať svoje túžby a konať proti svojej vôli, nemôže byť schopná zdravého rozvoja a je odsúdená na úbohé prežívanie ďalšieho obdobia života, v ktorom bude činiť nešťastnými všetkých naokolo. Na Lujzinom živote vidíme pomalé, ale isté Božie pôsobenie. Jej protikladný život dosiahol harmonickú jednotu, svoju vôľu vložila do Božej vôle. Našla zmysel a cieľ svojho života. Duchovne rástla, horlivosť ju poháňala vychádzať zo seba a dávať sa blížnym. Načúvanie svetu zamenila za načúvanie Duchu Svätému.

Ďalším zaujímavým rysom je, že Lujza svoje detstvo a mladosť prežívala osamotene. Mala síce nevlastných súrodencov, ale tých ani osobne nepoznala. Človek, ktorý je vychovávaný ako jedináčik a pri tom ako sirota, nie je všedným javom. Prežívané udalosti jej dostatočne pomáhali k uzatváraniu sa pred okolím. Jej vnútro nesmierne trpelo, nakoľko sa nemohla a ani nemala kde vyrozprávať. Z uvedeného by sme mohli vyvodiť záver, že Lujza bude osobou dokonale uzavretou do seba, bez úsmevu a akéhokoľvek prejavu spokojnosti. Boh však túži, aby sme boli šťastní. Lujza prijala ponuku z Božej strany, bola pozorná na vplyv Ducha Svätého,

²⁴⁷ Porov. *Podobenstvo o boháčovi a Lazárovi*, Lk 16,19-31.

²⁴⁸ CHARPY, E. *Contre vents et marées*, (Úvod).

bola poslušná duchovnému vedeniu prostredníctvom Vincenta de Paul a zažila vzkriesenie svojej duše. Prekonala bariéru minulosti a otvorila sa budúcnosti. Otvorila sa nielen chudobným, ale i spolupracovníkom, svojim duchovným dcéram a ostatným ľuďom, s ktorými bolo treba jednať. Otvorila sa spoločenstvu, do ktorého ju postavil Boh.

Môžeme sa dotknúť ešte jedného aspektu. Nezažila teplo rodinného spoločenstva, avšak pokúšala sa ho sama vytvoriť v čase manželstva. Úprimne mala rada svojho muža a svojmu dieťaťu chcela dať to, čo sa jej nedostávalo. Udalosti sa odvíjali proti jej očakávaniu. Manžel ťažko ochorel, syn sa pomalšie vyvíjal. Po smrti manžela všetko svoju lásku vložila do syna, tým mu však zamedzila slobodne sa rozhodovať. Prehnaná láska však nenapomáha zdravému vývoju dieťaťa podobne ako v prípade, keď úplne chýba. Lujza týmto správaním nezvládla výchovu svojho syna. Obaja, hoci sa mali veľmi radi, vzájomne si spôsobili veľa utrpení. Pán čistil Lujzin vzťah k synovi a zároveň prostredníctvom Vincenta a jeho priateľov pomáhal ustáliť Michalov život, plný napätia a neistôt. Hoci nezvládala výchovu svojho syna na jednej strane, na druhej sa javila dobrou, starostlivou a milujúcou matkou svojich duchovných dcér. Vedela ich správne usmerniť, pochopiť a motivovať. Dokázala im zveriť náročné úlohy. Sestrám, ktoré boli poslané ďaleko od Paríža, často písala a zaujímal sa o to, ako sa im darí. Chcela, aby sestry cítili teplo domova.

Lujzin život svedčí o tom, že človek, i keď by bol narodený v akýchkoľvek ťažkých podmienkach, prežívajúci náročné obdobie detstva, nie je odsúdený na živorenie a znášanie ťažkých psychických bremien bez zmyslu života až do smrti, ale môže dosiahnuť hlboké naplnenie života, ktoré prinesie dobrodenie a spásu nielen jemu samému, ale všetkým, ktorí žijú v jeho okolí.

Diplomová práca chcela poukázať na široký záber Lujzinej sociálnej činnosti, preto som opísala jednotlivé oblasti viac-menej informatívne. Prvá časť práce je rozsiahlejšia, mala za cieľ lepšie vniknúť do doby a prostredia, ktoré formovalo Lujzu a tiež spoznať jej život na základe dôležitých udalostí.

Druhá, kratšia časť plní úlohu spájacieho mostu, rozvila nedopovedané z prvej časti a ponúkla chronologický vývoj sociálnej činnosti a diel, do ktorých bola Lujza začlenená.

Tretia časť upriamila pozornosť na Lujzin kresťanský a sociálny vklad. Lujza, verná dcéra Cirkvi, si zvolila jednoduchý životný štýl služobníč chudobných pre

telesnú a duchovnú službu núdznym, aby tak pomáhala k záchrane ľudskej osoby v celej jej integrite. Každý človek bol pre ňu údom mystického tela Kristovho.

Lujza, vnímavá na Ducha Svätého, pozorná na rady Vincenta de Paul, pracovala s horlivosťou napriek svojej krehkej telesnej schránke. Do vznikajúcej siete dobročinnej lásky vložila nezabudnuteľný podiel, ktorý sa nesie už tri a pol storočia.

Vrúčne túžila byť vernou Božiemu plánu, o ktorom jej kedysi, možno nevedome, hovoril provinciálny predstavený kapucínok, keď jej odmietol vstup do kláštora. Pozornosť na Božiu vôľu, ochota prijať Božiu vôľu a rozhodnosť plniť Božiu vôľu jej otvorili srdce dokorán, aby s láskou prijala každého človeka, zvlášť chudobného, a tým uvádzala evanjelium do praxe a svedčila o Božej láske k človeku.

Získavanie informácií a štúdium o Lujzinom živote a jej činnosti mi pomohli viac si uvedomovať tajuplné Božie pôsobenie v živote človeka, ktoré ho vedie k cieľu zvereného poslania. Cez ochotné srdce Boh môže konať svoje dielo, dielo lásky. U Lujzy sa toto dielo prejavilo kresťanskou sociálnou činnosťou.

ANOTÁCIA

Priezvisko a meno autora: Pagáčová Gabriela

Inštitúcia: Cyrilometodejská fakulta

Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra pastorálnej a spirituálnej teológie

Názov práce: Kresťanská a sociálna činnosť z pohľadu Lujzy de Marillac

Vedúci práce: Doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

Počet strán: 77

Počet príloh: 0

Rok obhajoby: 2012

Kľúčové slová: Lujza de Marillac, Vincent de Paul, bratstvá kresťanskej lásky, dcéry kresťanskej lásky, chudobný, telesná a duchovná služba chudobným, spolupráca.

Diplomová práca sa zaoberá osobnosťou Lujzy de Marillac, pričom sa zameriava na jej prínos do sociálnej oblasti v kontexte kresťanstva. Po priblížení historického, náboženského a sociálneho pozadia Francúzska v 17. storočí, čiže doby a miesta života Lujzy, je v krátkosti zachytený jej životný príbeh ako nemanželského dieťaťa, manželky a matky, vdovy a nakoniec ako zasvätenej osoby. Veľmi dôležitou osobou na Lujzinej ceste bol Vincent de Paul, vďaka ktorému objavila svoje poslanie – venovať sa ľuďom vysunutým na okraj spoločnosti a pozdvihovať ich telesnú i duchovnú úroveň.

Práca poukazuje na Lujzinu činnosť v bratstvách kresťanskej lásky, ktoré pomáhali chudobným, ale zameriava sa hlavne na jej činnosť v Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, vtedajšej novej formy zasväteného života, v ktorej nebola prísna klauzúra, ale devy prežívali svoje zasvätenie v konkrétnej pomoci chudobným, takže ich kláštorom sa stali ulice mesta.

Posledná kapitola práce sa venuje práve týmto rôznym formám služby, ktoré Lujza iniciovala, vychádzajúc z aktuálnej potreby doby. Bola to napríklad služba

v nemocniciach, nájdeným deťom, ktorých bolo v uliciach Paríža mnoho, či služba väzňom a galejníkom, žijúcich v hrozných podmienkach.

Táto práca vyzdvihuje nielen bohatú sociálnu činnosť Lujzy de Marillac v duchu kresťanskej lásky, ale aj jej schopnosť podnecovať k vzájomnej spolupráci, čo je tak nevyhnutné aj pre dnešnú dobu.

ANNOTATION

Surname and name: Pagáčová Gabriela

Institution: Cyrilometodejská fakulta
Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra pastorálnej a spirituálnej teológie

Title of the Thesis: Christian Social Activity in Terms of Louise de Marillac

Supervisor: Doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

Number of pages: 77

Number of annexes: 0

Year of exam: 2012

Key words: Louise de Marillac, Vincent de Paul, Confraternities of Charity, Daughters of Charity, poor, physical and spiritual service to the poor, cooperation.

The thesis deals with the personality of Louise de Marillac focusing on her contribution to the social area in context of Christianity. Following the description of historical, religious and social background of France in the 17th century, what was the time and place of life of Louise, there is briefly captured her life story as of an illegitimate child, wife and mother, widow, and finally as of a consecrated person. A very important person in the Louise's life was Vincent de Paul, thanks to whom she discovered her mission – to give herself to people on the edge of society and to enhance their physical and spiritual level.

The thesis depicts the Louise's activities in fraternities of Christian charity which helped the poor. It focuses mainly on her activities in the Society of Daughters of Charity, in that time the new form of consecrated life. In the Society there was no strict cloister but the members lived their consecration in particular help to the poor. Their monastery became streets of town.

The last chapter is devoted to these various forms of service that Louise initiated, based on the actual needs of the time she lived in. For example it was a service in hospitals, a service to found children which there was a lot of them in streets of Paris, or service to prisoners and galley-slaves living in terrible conditions.

The thesis highlights not only the rich social work of Louise de Marillac in the spirit of Christian love, but also her ability to stimulate mutual cooperation, which is also necessary in the present time.

BIBLIOGRAFIA

1 Primárna literatúra

BREJON DE LAVERGNEE, Matthieu. Dejiny Spoločnosti. Začiatky a vývoj. *Ozveny Spoločnosti*, 2011, č. 3, s. 264-288. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

CALVET, J. *Louise de Marillac par elle-même*. Paris: Téqui, 1988. Edition Aubier. 230 s. ISBN 2-85244-872-6.

COSTE, Pierre. *Saint Vincent de Paul, Correspondance I*. Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1920. zv. I, 624 s. ISBN neuvedené.

DELGADO, Corpus Juan. *Duchovná cesta Lujzy de Marillac*. Seminár pre formátorky. Paríž, 2011. Samizdat. 22 s. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

DE MARILLAC, Louise. *Ecrits spirituels*. Tours: Reliure Mame, 1983. 920 s. ISBN neuvedené.

GOBILLON. *La vie de la vénérable Louise de Marillac, veuve de M. le Gras, Fondatrice et première Supérieure de la Compagnie des Filles de la Charité Servantes des Pauvres malades*. Paris: De Hansy, 1769. 372 s. Archív generálneho domu Dcér kresťanskej lásky v Paríži. ISBN neuvedené.

HERTLING, Ludwig. *Dejiny katolíckej cirkvi*. [z nem. orig. Geschichte der katholischen Kirche prel. Ján Kaššovic]. Cambridge (Kanada): Priatel'ia Dobrej knihy, 1983. 483 s. ISBN 0-920150-98-5.

CHARPY, Elisabeth. *Contre vents et marées. Louise de Marillac*. Paris: Hallépée, 1988. 185 s. ISBN neuvedené.

CHARPY, Elisabeth. *La Compagnie des Filles de la Charité aux origines. Documents*. Tours, 1989. 1112 s. ISBN neuvedené.

CHARPY, Elisabeth. *Lujza de Marillac, vedúca bratstiev kresťanskej lásky*. Vincentský mesiac pre poradcov vincentskej rodiny. Paríž, 2002. 10 s. ISBN neuvedené.

Kompendium sociálnej náuky Cirkvi. [Z talianskeho originálu *Compendio della dottrina sociale della Chiesa*, Libreria Editrice Vaticana 2004, preložila Margita Anna Baroková]. 1. vyd. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2008. 545 s. ISBN 978-80-7162-725-8.

MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. [Z franc. orig. *Histoire de la France* prel. Miroslav Drozd (kniha I-III) a Adriena Borovičková (kniha IV-VI)]. Praha: Lidové noviny, 1994. 495 s. ISBN 80-7106-098-4.

POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1992. 145 s. ISBN 80-85198-39-8.

ROMÁN, José María. *Svätý Vincent de Paul*. [Zo špan. orig. *San Vicente de Paul* prel. kolektív prekladateľov Misijnej spoločnosti]. 1. vyd. Bratislava: Charis, 2002. 671 s. ISBN 80-88743-48-6.

2 Sekundárna literatúra

- ALVAREZ, Javier., QUINTANO, Fernando. Povolanie a poslanie Spoločnosti. *Ozveny Spoločnosti*, 2005, č. 2, s. 17-31. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.
- BAUNARD. *Louise de Marillac (Mademoiselle le Gras), fondatrice des Filles de la Charité*. Paris: J. de Gigord, 1921. Troisième édition. 640 s. Appendice 10s. ISBN neuvedené.
- BENEDIKT XVI. *Deus Caritas est*. Encyklika o kresťanskej láske. 1. vyd. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2008. 62 s. Edícia Pápežské dokumenty, ISBN 80-7162-594-9.
- BREJON DE LAVERGNEE, Matthieu. *Histoire des Filles de la Charité*. Paris: Fayard, 2011. 690 s. ISBN 978-2-213-66257-2.
- Congregatio Missionis Provincia Slovaca. *Potrebujem tvoje ruky...* Vyd. z príležitosti 80-tich rokov nepretržitej prítomnosti Lazaristov na Slovensku, Bratislava, č. 74/2002. 24 s. ISBN neuvedené.
- COSTE, Pierre. *Saint Vincent de Paul, Correspondance I*. Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1921. zv. II, 644 s. ISBN neuvedené.
- COSTE, Pierre. *Saint Vincent de Paul, Correspondance I*. Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1921. zv. IV, 649 s. ISBN neuvedené.
- COSTE, Pierre. *Saint Vincent de Paul, Entretiens II*. Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1923. zv. IX, 714 s. ISBN neuvedené.
- COSTE, Pierre. *Saint Vincent de Paul, Entretiens II*. Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1923. zv. XI, 458 s. ISBN neuvedené.
- COSTE, Pierre. *Saint Vincent de Paul, Documents III*. Paris: Lecoffre. J. Gabalda, 1924. zv. XIII, 862 s. ISBN neuvedené.

ČAPEK, Vratislav a kol. *Dejepis pre 1. ročník stredných odborných škôl*. [Prel. Ferdinand Lovásko]. 1.vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984. 204 s. ISBN 67-248-84.

Dejiny Spoločnosti dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul. [prel. z francúzskej pôvodiny Mirjam Filusová]. Samizdat. 69 s. Pre vnútornú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky.

DLUGOŠ, František. *Koncily katolíckej cirkvi*. Spišské Podhradie: Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka, 2005. 423 s. ISBN 80-89170-13-7.

Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu. [Preklad P. Stanislava Plčina SJ, ktorý vyšiel v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme, zrevidoval ThLic. Marián Gavenda]. 1. zrevidované vydanie. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2008. 845 s. ISBN 978-80-7162-738-8.

HERRMANN, Claire. Lujza de Marillac - zakladateľka. *Ozveny Spoločnosti*, 2010, č. 4, s. 301-312. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

HERRMANN, Claire. Lujza de Marillac - zakladateľka. *Ozveny Spoločnosti*, 2010, č. 5, s. 350-367. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

Histoire des papes de saint Pierre à Jean-Paul II. Zodpovedný editor Jean-Vincent Bacquart. Paris: Tallandier, 2000. 159 s. ISBN 2-235-02276.6.

CHARPY, Elisabeth. Lujza de Marillac. In GUYAUT, R. (ed.). *Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederik Ozanam*. [Z franc. orig. Sur la route des saints 7. Vincent de Paul, Louise de Marillac, Frederic ozanam, vyd. Fidélité v Namur v r. 1992, prel. Dcéry kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul]. Nitra – Kalvária: Misijný dom Matky Božej, 1995. 79 s. ISBN 80-85223-34-1.

CHARPY, Elisabeth. Lujza de Marillac. *Cesta svätosti*. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Nový Bydžov: Východočeské tiskárny. 129 s. ISBN neuvedené.

CHARPY, Elisabeth. Nákazlivý dynamizmus. *Ozveny Spoločnosti*, 1989, č. 6, s. 8-14. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

- CHARPY, Elisabeth. *Osobnosť Lujzy de Marillac*. Medzinárodná vincentská sesia. Paríž, 1992. Samizdat. 6 s. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.
- CHARPY, Elisabeth. Povolanie dcéry kresťanskej lásky podľa predstavy Lujzy de Marillac. *Ozveny Spoločnosti*, 1999, č. 6, s. 47-65. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.
- CHARPY, Elisabeth. *V službe deťom a mládeži*. Medzinárodná vincentská sesia. Paríž, 1992. Samizdat. 21 s. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.
- INFANTE, Maria Ángeles. Cirkevná a charitatívna skúsenosť svätej Lujzy de Marillac, včera a dnes. *Ozveny Spoločnosti*, 2010, č. 5, s. 368-383. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.
- JÁN PAVOL II. *Ecclesia in Europa „Cirkev v Európe“*. Posynodálna apoštolská exhortácia. 1. vyd. Trnava: SSV, 2004. 116 s. Edícia Pápežské dokumenty, ISBN 80-7162-478-0.
- JÍLEK, Tomáš a kol. *Dejepis pre 1. ročník gymnázia*. [Prel. Jarmila Knorrová]. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984. 223 s. ISBN neuvedené.
- KOCH, Bernard Jean. Monsieur Vincent relit sa vie ou l'homme intérieur vu par lui-même. *Supplément de Vincentiana*, 2010, roč. 54, č. 2, 111 s.
- Konferencie sv. Vincenta z Pauly pre Dcéry kresťanskej lásky*. [Preklad z francúzskej pôvodiny vdp. Petra Costa, kňaza Misijnej Spoločnosti sv. Vincenta]. 1. zväzok. Ladce: knihtačiareň Spoločnosti DKL, 1941. 489 s. ISBN neuvedené.
- Konferencie sv. Vincenta z Pauly pre Dcéry kresťanskej lásky*. [Preklad z francúzskej pôvodiny vdp. Petra Costa, kňaza Misijnej Spoločnosti sv. Vincenta]. 2. zväzok. Ladce: knihtačiareň Spoločnosti DKL, 1945. 509 s. ISBN neuvedené.
- Konštitúcie a štatúty Dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*. Vyd. pre vnútornú potrebu Spoločnosti DKL sv. Vincenta de Paul, Nitra, 2005. 225 s. ISBN neuvedené.

MALONEY, Robert P. *Cesta ku chudobným. Spiritualita Vincenta de Paul*. [prel. z angličtiny do francúzštiny Raymonde Dubois, z franc. jazyka Mirjam Filusová]. 164 s. Pre vnútornú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky.

Nechajme sa pretvárať Duchom Svätým. Dokument medzi zhromaždeniami. Nitra, 2010. Samizdat. 29 s. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

Pravidlá Dcér kresťanskej lásky služobníc chudobných chorých. Samizdat. 72 s. ISBN neuvedené.

ROUX, Marie Geneviève. *Pohľad na XVII. storočie vo Francúzsku*. Medzinárodná vincentská sesia. Paríž, 1999. Samizdat. 6 s. Pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

SCHINDLER, Eugen. *Vincent de Paul – otec chudobných*. [Z nem. orig. Vinzenz von Paul – Vater der Armen. Graz, prel. Tibor Macák]. Bratislava: Charis s r.o, 2000. 51 s. ISBN 80-88743-38-9.

Soeur VINCENT, Fille de la charité. *Louise de Marillac ou la Passion du Pauvre hier et aujourd'hui*. Paris: E. Berrar, 1974. 255 s. Editions S.O.S., ISBN 02-7185-0781-0.

ŠPIRKO, Jozef. *Cirkevné dejiny*. zv. II. Martin: Neografia, 1943. 540 s. 4 prílohy. ISBN neuvedené.

Vzťahy svätej Lujzy de Marillac. Formačné dni pre dcéry kresťanskej lásky, Nitra, 2010. Samizdat. 11 s. Pre vnútornú potrebu Slovenskej provincie dcér kresťanskej lásky.

3 Internetové pramene

JÁN XXIII., *Omnibus Mater*, [online] cit. 2011-12-28, [Prel. Mons. Štefan Vrabec].

<http://www.vatican.va/holy_father/john_xxiii/apost_letters/1960/documents/hf_j-xxiii_apl_19600210_omnibus-mater_lt.html>.

La société française de l'ancien régime, [online] cit. 2011-06-17.

<<http://www.mtholyoke.edu/courses/nvaget/230/cm17.html>>.

Slovenská encyklopédia, [online] cit. 2011-06-17. <http://sk.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%A1_str%C3%A1nka>.

Slovník cudzích slov, [online] cit. 2011-06-17. < <http://slovník.azet.sk/slovník-cudzich-slov/>>.

Slovník slovenského jazyka, [online] cit. 2011-06-17. <<http://slovník.azet.sk/pravopis/slovník-sj/>>.

Spolok svätého Vincenta de Paul na Slovensku, *Svätý Vincent de Paul*, [online] cit. 2011-08-22. < <http://www.vincent.sk/vincent.htm>>.

Wikipédia, L'encyclopédie libre [online] cit. 2011-10-19. <[http://fr.wikipedia.org/wiki/Monsieur_Vincent_\(film\)](http://fr.wikipedia.org/wiki/Monsieur_Vincent_(film))>.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

č.	číslo
DKL	dcéry kresťanskej lásky
kap.	kapitola
OS	Ozveny Spoločnosti
porov.	porovnaj
prel.	preložil
s.	strana
sv.	svätý
vyd.	vydanie
zv.	zväzok

Označenie biblických kníh Nového zákona je prevzaté z prekladu vydania Sväté písmo Starého i Nového zákona (Rím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1995).